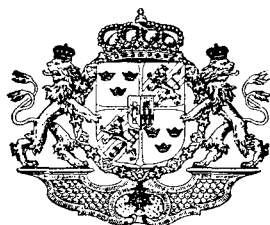


SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

INDUSTRI OCH BERGSHANTERING



BERGSHANTERING

BERÄTTELSE FÖR ÅR 1949

AV

KOMMERSKOLLEGIUM

STOCKHOLM 1951

K. L. BECKMANS BOKTRYCKERI

[2251 50]

INLEDNING

TILL

Bergshantering / Kommerskollegium. – Stockholm : K.L . Beckman, 1912-1962. – (Sveriges officiella statistik).

Bergshantering / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : K.L . Beckman, 1963-1978. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1977.

1911-1949 med innehållsförteckning och sammanfattning på franska. –1950-1977 med innehållsförteckning och sammanfattning på engelska. – Från 1952 med parallelltitel på engelska: Metal and Mining Industries.

Föregångare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. C, Bergshantering. Commerce Collegii underdaniga berättelse för år...– Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1859-1911.

Täckningsår: 1858-1910.

Efterföljare:

Täckningsår 1978, se Statistiska Meddelanden Iv 1980:12.

Täckningsår från 1979 införlivad i Industri / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : Isaac Marcus 1962-1996. – (Sveriges officiella statistik)

Översiktspublikationer:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1960. S. 1-5. Tab. 1. – Tab. 4

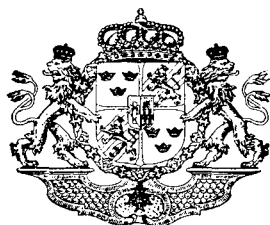
Sveriges bergshantering år 1913 : specialundersökning / av Kommerskollegium. – Stockholm : Isaac Marcus, 1917. – 257, 108 s. – (Sveriges officiella statistik).

Bergshantering. År 1949. – (Sveriges officiella statistik).
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2015.

urn:nbn:se:scb-berg-1949

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

INDUSTRI OCH BERGSHANTERING



BERGSHANTERING

BERÄTTELSE FÖR ÅR 1949

AV

KOMMERSKOLLEGIUM

STOCKHOLM 1951

K. L. BECKMANS BOKTRYCKERI

[2251 50]

TILL KONUNGEN.

Jämlikt sin instruktion får Kommerskollegium härmed överlämna berättelse om rikets bergshantering år 1949. Berättelsen, ur vilken vissa uppgifter redan blivit offentliggjorda i Kommersiella Meddelanden, ansluter sig i fråga om plan och uppställning i huvudsak till närmast föregående årsberättelse.

Stockholm den 15 januari 1951.

Underdånigst

AXEL GJÖRES.

K.-G. NILSSON.

V. Källström.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Textavdelning:	
Tillämpade redovisningsgrunder	7
Allmän översikt	9
Bergverkens produktion:	
A. Järnmalm	10
B. Tackjärn	15
C. Ferrolegeringar och järnsvamp	19
D. Smidbara mellanprodukter	20
E. Smidda samt varmvalsade och varmdragna produkter av väll- och götmetall	22
F. Andra malmer än järnmalm	24
G. Andra metaller än järn	26
H. Stenkol, eldfast lera och klinkerlera	27
I. Oarbetad sten och stenarbeten	27
Förbrukning av råvaror m. m.	30
Bränsle, smörjmedel och elektrisk energi	33
Drivkraft	37
Fyndigheters förvärvande och försvar	38
Arbetsgivare och personal	40
Fransk resumé	45
Tabellavdelning:	49
Tab. 1. Uppfordringen ur järnmalmsgruvorna år 1949	50
» 2 a. Anrikning av järnmalm år 1949	58
» 2 b. Sintring av järnmalm år 1949	62
» 3. Tillverkningen av tackjärn, järnsvamp och ferrolegeringar år 1949	63
» 4. Tillverkningen av vällmetall samt göt och stålgiutgoods år 1949	64
» 5. Tillverkningen av smidda samt varmvalsade och varmdragna produkter av väll- och götmetall samt erhållet skrot år 1949	66
» 6. Uppfordringen ur andra malmgruvor än järnmalmsgruvor år 1949	68
» 7. Avsaluproduktionen av oarbetad sten och stenarbeten m. m. år 1949	72
» 8. Uppfordringen ur stenkolgruvorna år 1949	74
» 9. Drivkraft använd vid bergverken år 1949	74

Table des matières.

Texte:	Pag.
Méthodes employées pour la statistique	7
Aperçu général	9
La production des mines, des usines et des carrières	10
Consommation de matières premières, etc.	30
Combustibles, matières lubrifiantes et énergie électrique	33
Force motrice	37
Acquisition des gisements	38
Patrons et personnel	40
 Résumé en français	 45
 Tableaux:	 49
Tabl. 1. Extraction de minerais de fer, en 1949	50
Col. 1: Mines; col. 2: Nombre de concessions exploitées; col. 3: Nombre des journées d'exploitation; col. 4—5: Roche et minerai réunis tirés, (col. 4) sous terre et (col. 5) à ciel ouvert; col. 6—8: Quantité totale (col. 6), valeur en 1 000 couronnes (col. 7), dont de déchets (col. 8), de minerai de fer tiré directement utilisable; col. 9—12: Pour cent, (col. 9) de fer, (col. 10) de phosphore, (col. 11) de soufre et (col. 12) de manganèse contenu dans le minerai de fer directement utilisable; col. 13—14: Production de minerai propre à enrichir, (col. 13) quantité totale, (col. 14) dont de déchets.	
" 2 a. Enrichissement de minerais de fer, en 1949	58
Col. 1: Usines; col. 2: Méthode d'enrichissement; col. 3: Nombre des heures de production; col. 4—9: Produit brut employé, (col. 4) mines, (col. 5) quantité totale, (col. 6) dont de déchets, et pour cent, (col. 7) de fer, (col. 8) de phosphore et (col. 9) de soufre; col. 10—16: Produit tout fait, (col. 10) quantité totale, (col. 11) valeur en 1 000 couronnes, (col. 12) dont de déchets, et pour cent, (col. 13) de fer, (col. 14) de phosphore, (col. 15) de soufre et (col. 16) de manganèse.	
" 2 b. Production de sinters de minerai de fer, en 1949	62
Col. 1: Usines; col. 2: Nombre des heures de production; col. 3—7: Produit brut employé, (col. 3) schlich, (col. 4) minerai de fer, moulu, (col. 5—7) autres produits bruts; col. 8—9: Production, quantité (col. 8), valeur en 1 000 couronnes (col. 9).	
" 3. Production de fer de fonte, éponge de fer et ferroalliages, en 1949	63
Col. 1: Produits; col. 2—3: Production totale, (col. 2) quantité et (col. 3) valeur en 1 000 couronnes; col. 4—6: Produits destinés à la vente, (col. 4) à l'étranger, (col. 5) dans le pays, (col. 6) valeur en 1 000 couronnes.	
" 4. Production de massiaux, fer brut en barres et lingots, en 1949	64
Col. 1: Produits; col. 2—3: Production totale, (col. 2) quantité et (col. 3) valeur en 1 000 couronnes; col. 4—6: Produits destinés à la vente, (col. 4) à l'étranger, (col. 5) dans le pays, (col. 6) valeur en 1 000 couronnes.	
" 5. Production de fer et d'acier forgé et laminé à chaud, ainsi que chutes de fer, en 1949	66
Col. 1: Produits; col. 2—3: Production totale, (col. 2) quantité, (col. 3) valeur en 1 000 couronnes; col. 4—6: Produits destinés à la vente, (col. 4) à l'étranger, (col. 5) dans le pays, (col. 6) valeur en 1 000 couronnes.	

		Pag.
Tabl. 6.	Extraction de minerais autres que ceux de fer, en 1949	68
	Col. 1: Mines; col. 2: Espèce du minéral; col. 3: Nombre de concessions exploitées; col. 4: Nombre des journées d'exploitation; col. 5—6: Roche et minéral réunis tirés, (col. 5) sous terre, (col. 6) à ciel ouvert; col. 7—9: Production de minerais directement utilisables, (col. 7) quantité totale, (col. 8) valeur en 1 000 couronnes, (col. 9) dont de déchets; col. 10—13: Pour cent de métal contenu dans les minerais, (col. 10) cuivre, (col. 11) manganèse, (col. 12) soufre et (col. 13) autres minerais; col. 14—15: g par tonne de métal contenu dans les minerais, (col. 14) or et (col. 15) argent; col. 16—17: Production des minerais propres à enrichir, (col. 16) quantité totale, (col. 17) dont de déchets; col. 18—19: Roche tirée, (col. 18) dans la mine, (col. 19) hors de mine.	
"	7. Production destinée à la vente des carrières et des ateliers pour dégrossir, casser, tailler et polir la pierre, en 1949	72
	Col. 1: Produits; col. 2: Unité de quantité; col. 3—4: Production, (col. 3) quantité, (col. 4) valeur en 1 000 couronnes.	
"	8. Houille extraite, en 1949	74
	Col. 1—2: Mines; col. 3: Nombre des journées d'exploitation; col. 4: Roche, houille et argile réunies tirées; col. 5—13: Production et valeur en 1 000 couronnes: (col. 5—9) de houille, (col. 10—11) d'argile réfractaire et (col. 12—13) de klinker.	
"	9. Force motrice utilisée dans les mines, les usines et les carrières, en 1949 . . .	74
	Col. 1: Caractère des moteurs; col. 2—21: Moteurs dans (col. 2—9) les mines, (col. 10—13) les usines de schlich, de briquettes et de sinters, (col. 14—17) les usines de fer et les autres usines pour la production de métaux, etc., (col. 18—21) les carrières et ateliers de pierre; col. 22—25: Totaux des moteurs.	

Tillämpade redovisningsgrunder.

Kommerskollegii berättelse om Sveriges bergshantering utgör en specialberättelse beträffande bergverken, innehållande mera ingående och specificerade uppgifter om dessa än kollegii allmänna industriberättelse. De särskilda industrigrenar, som behandlas i bergverksberättelsen, äro följande: 1) järnmalm-sgruvor samt anriknings-, briketterings- och sintringsverk, 2) andra malmgruvor och anrikningsverk, 3) järn- och stålverk samt ferrolegeringsverk, 4) andra metallframställningsverk, 5) kolgruvor, 6) stenindustri, d. v. s. fältspats- och kvartsbrott, gatstenshuggerier, andra stenbrott och stenhuggerier samt finare stenförädlingsindustri, 7) kalk- och kritbruk samt 8) skifferoljeverk, som i industriberättelsen ingå i gruppen annan jord- och stenindustri.

Bergverksstatistiken bygger på uppgifter lämnade av vederbörande näringsidkare. Jämlikt gruvlagen, § 77, och lagen den 28 maj 1886 angående stenkolsfyndigheter m. m., § 42, skall gruvägaren respektive koncessionsinnehavaren årligen före den 1 mars året näst efter redogörelseåret till bergmästaren insända statistiska uppgifter över sin verksamhet. Samma skyldighet föreligger jämlikt kungl. kungörelsen den 16 maj 1913 (nr 84) för var och en, vilken såsom näring idkar bergsverksdrift, varvid den till bergmästaren insända uppgiften även skall omfatta fabrik, som drives i samband med bergverk. Uppgifterna inhämtas å blanketter, som fastställts av kommerskollegium efter samråd med olika statliga myndigheter och näringsorganisationer.

Beträffande företagens redovisning gäller, att malm- och kolgruvor samt järnverk och metallframställningsverk ingå i bergverksstatistiken oberoende av produktionens storlek. För stenindustri samt kalk- och kritbruk gäller dock i stort sett samma regler, som tillämpas inom industristatistiken. Fr. o. m. 1946 är sålunda antalet sysselsatta personer bestämmande för ett arbetsställes medtagande i statistiken. (Beträffande de tidigare gällande reglerna se 1948 års bergverksberättelse.) För arbetsställes medräkning tillämpas nämligen med vissa nedan angivna undantag den huvudregeln, att antalet sysselsatta (ägare samt förvaltnings- och kontorspersonal men exkl. hemarbetare) i års-genomsnitt skall utgöra minst 5 personer. De större firmornas stenbrott och gatstenshuggerier äro dock undantagna från berörda regel. Det bör även påpekas, att produktionsuppgifterna hänföra sig till samtliga anläggningar, oberoende av storleksordning.

Principiellt räknas i bergverksstatistiken varje lokalt fristående arbetsställe (anläggning) som en industriell enhet. Med avseende på malmgruvorna gäller dock, att en anläggning stundom representerar en sammanslagning av såväl inom samma malmfält som i vissa fall inom olika malmfält belägna under samma förvaltning stående gruvbrytningsföretag.

I samma grupper som gruvorna ingå även anriknings-, briketterings- och sintringsverk. I de fall, då dessa äro direkt kombinerade med gruvbrytning, ha de dock ej räknats som självständiga arbetsställen.

Gruppen järn- och stålverk sammanfaller i huvudsak med de i industriberättelsen under rubriken järn- och stålverk redovisade anläggningarna. I bergverksberättelsen ha dock medtagits vissa verk, som vid sidan av järnframställning huvudsakligen driva järnmanufaktur- eller verkstadsrörelse och för den skull i industriberättelsen förts under sistnämnda grupper. Drivas järn- och stålverken i kombination med anriknings-, briketterings- eller sintringsverk respektive med ferrolegeringsverk, redovisas dessa anslutna verk som självständiga arbetsställen inom grupperna järnmalm-sgruvor etc. respektive järn- och stålverk.

Den i bergverksberättelsen redovisade gruppen metallframställningsverk o. d.

omfattar anläggningar, vilka huvudsakligen framställa metaller ur malmer samt purple-ore.

För stensbrott och stenhuggerier har det på grund av denna industrigrens speciella karaktär ansetts lämpligt att sammanföra inom samma kommun och av samma företagare drivna anläggningar till ett arbetsställe. Undantag härifrån utgöra gatsstensfabriker och stensbrott, vilka var för sig räknas såsom särskilda arbetsställen.

Till kalk- och kritbruk föras förutom egentliga kalk- och kritbruk även kiselgur-, kalkstensmjöls- eller gödningskalkfabriker samt självständiga kaolinbruk. Anmärkas bör, att i produktionssiffrorna för bränd kalk även ingår den kalk, som erhålles från kalkbränningen vid sockerbruk, sulfatmassefabriker och kemisk-tekniska fabriker.

Produktionen vid de i bergverksberättelsen redovisade företagen meddelas i tabellavdelningens åtta första tabeller, varvid i tab. 1—6 samt 8 den totala tillverkningen redovisas, oavsett om denna försålts eller ej under redogörelseåret. I tab. 3—5 angives även produktionen för avsalu inom landet och till export samt i tabell 7 enbart avsaluproduktionen. Såsom tillverkningarnas respektive avsaluproduktionens värde redovisas de salufärdiga produkternas försäljningsvärde fritt banvagn, fartyg eller bil etc., med frånräkning av rabatter men med inräkning av emballerings- och andra försäljuingskostnader samt kostnad för transport med egna transportmedel. Då produktionen icke i sin helhet försålts under året, beräknas värdet för den osålda delen efter försäljningspriset å respektive produkter vid redogörelseårets slut. I fråga om legosmältningen av metaller och ferrolegeringar redovisas den av företagen intjänta bruttoersättningen inberäknat värdet av tillsläppta material o. d. Däremot redovisas legovalsning av järnverksprodukter med dessa produkters totala försäljningsvärde, såsom även sker i fråga om legoanrikning av malmer. Vidare bör nämnas, att såsom avsaluproduktion även räknas produkter, som överförts från ett arbetsställe till annat uppgiftslämnaren tillhörigt arbetsställe för vidare bearbetning där.

Vad slutligen beträffar redovisningen av förbrukade råvaror m. m. samt av bränsle, smörjmedel och elektrisk energi samt använd drivkraft och sysselsatt personal, hänvisas till redogörelser i texten under respektive rubriker.

Allmän översikt.

De uppgifter rörande Sveriges bergshantering år 1949, som framläggas i förevarande berättelse, utvisa för flertalet bergverksprodukter ungefär lika stor produktion som föregående år eller något högre. Sålunda företedde utvinningen av såväl järnmalm som andra malmer en förhållandevis obetydlig ökning. Detsamma var även fallet beträffande brytningen och bearbetningen av diverse stenindustriella produkter. Vid järnverken ägde däremot en synnerligen stark stegring rum i produktionen, sammanhängande med de föregående årens stora investeringar i utbyggnader och moderniseringar av produktionsapparaten. Framställningen av stålgöt och gjutgods, valsade järn- och stålprodukter samt ferrolegeringar uppvisade sålunda avsevärt högre kvantitets-siffror än under föregående år. En avsevärd ökning var även märkbar beträffande produktionen av tackjärn och järnsvamp. Bland de varor, som tvärtom karakteriserades av produktionsminskning, må framför allt nämnas vissa metaller, såsom koppar och silver, samt stenkol. Arbetskraftsbristen, som under 1946 och 1947 verkat starkt hämmande på produktionen vid gruvorna och järnverken och som i viss mån förefunnits även under 1948, var något mindre kännbar under 1949. Detta motverkades delvis av en minskning i den genomsnittliga arbetstiden. Tillgången på såväl bränsle och elektrisk energi som råvaror var något bättre under 1949 än under föregående år. Eharu vissa svårigheter uppstodo beträffande kolimporten under en stor del av 1949, motverkades detta genom en minskning av kollagren och ökning av brännoljaförbrukningen.

Av översikten nedan framgår, att ökning 1949 förelåg beträffande såväl förvaltnings- och arbetarpersonalen som drivkraften och salutillverkningarnas värde. Uppgången i produktionsvärdet förorsakades emellertid till stor del av ytterligare stegrade priser på vissa viktigare produkter, dock icke tackjärn.

Summariska uppgifter beträffande verksamheten inom bergverken.

Grenar	Antal arbets- ställen	Personal		Utgjorda arbets- timmar i 1 000-ta	Drivkraft i eff. hk		Salutill- verkningar- nas värde ¹⁾ 1 000 kr.
		För- valtnings- personal	Arbetar- personal		för omedelbar drift av maskiner och apparater	för drivande av elek- tricitets- generatorer	
Järngruvor	71	851	8 017	16 051	169 761	5 221	315 905
Andra malmgruvor ..	27	459	2 612	5 374	55 817	4 150	77 880
Järnverk	66	8 174	38 814	85 607	572 195	72 797	1 232 3:8
Andra metallframställ- ningsverk o. d.	7	476	1 511	3 380	34 311	1 900	76 256
Kolgruvor	16	69	831	1 597	8 677	354	7 904
Kalk- och kritbruk ..	82	266	2 446	5 246	15 804	—	34 785
Skifferoljeverk	1	207	801	1 818	18 263	21 760	8 326
Fältpats- och kvarts- brott	19	24	196	417	2 561	—	2 945
Andra stenindustriella anläggningar	336	658	6 186	12 318	41 613	227	65 234
Summa; 1949	625	11 184	61 414	131 808	919 002	106 409	1 821 563
1948	639	10 790	60 445	130 748	863 737	104 031	1 598 018

¹⁾ Salutillverkningarnas värde överensstämmer ej med motsvarande värdesummor i tab. 1—7, beroende bl. a. på att här angivna saluvärde innefattar även andra tillverkningar än de i ovannämnda tabeller redovisade samt att i dessa förekommande dubbelräkningar så vitt möjligt undvikits vid beräkningen av här meddelade saluvärden.

Bergverkens produktion.

A. Järnmalm.

Järnmalmsbrytningen undergick, såsom belyses i nedanstående tablå, en obetydlig ökning under året; kvantiteten vunnen malm, 13 728 883 ton, var sålunda endast 3·3 % högre än 1948 års siffra och 8·2 % lägre än 1937 års toppsiffra. Såsom framgår av uppgifterna å sid. 15 ökade exporten med något mer än 1 milj. ton, samtidigt som lagren av direkt användbar malm samt slig och sinter minskade.

Produktionen av järnmalm (från gruvor) åren 1871—1949.

Årligen	Antal med malmfångst arbetade gruvor ¹⁾	Vunnen malm (direkt användbar malm och slig)		Årligen	Antal med malmfångst arbetade gruvor ¹⁾	Vunnen malm (direkt användbar malm och slig)	
		Totalt	Därav manganhaltig järnmalm ²⁾			Totalt	Därav manganhaltig järnmalm ²⁾
1871—1880..	479	753 850	—	1936—1940..	330	13 040 267	169 380
1881—1890..	513	902 230	—	1941—1945..	376	8 436 836	114 645
1891—1900..	339	1 905 646	—	1945 ³⁾	358	3 926 029	68 742
1901—1910..	313	4 094 417	—	1946.....	350	6 866 510	132 633
1911—1920..	319	6 312 281	—	1947.....	344	8 893 898	85 820
1921—1930..	271	7 812 171	50 243	1948.....	329	13 286 456	91 934
1931—1935..	232	5 250 904	86 578	1949.....	328	13 728 883	115 793

Ökad järnmalmsproduktion redovisades, som framgår av följande tabell, för samtliga medtagna län med undantag av Värmlands län. Nedgången inom det sistnämnda länet sammanhängande med minskad framställning av slig. Inom Jönköpings län ägde, liksom under föregående år ingen järnmalmsutvinning rum under året.⁴⁾

Produktionen av järnmalm inom olika län åren 1947—1949.

L ä n	Vunnen malm (direkt användbar malm och slig)					
	1947		1948		1949	
	Ton	%	Ton	%	Ton	%
Stockholms län	9 860	0·1	19 803	0·1	20 680	0·1
Uppsala län	84 806	1·0	87 167	0·7	89 302	0·6
Södermanlands län	35 049	0·4	48 832	0·4	53 314	0·4
Jönköpings län	12 388	0·1	—	—	—	—
Värmlands län	76 601	0·9	71 908	0·5	44 503	0·3
Örebro län	406 751	4·6	461 709	3·5	489 643	3·6
Västmanlands län	286 565	3·2	321 995	2·4	352 032	2·6
Kopparbergs län	1 649 890	18·5	1 813 778	13·7	2 015 312	14·7
Gävleborgs län	27 048	0·3	38 819	0·3	58 387	0·4
Norrbottens län	6 304 940	70·9	10 422 445	78·4	10 605 710	77·3
Hela riket	8 893 898	100·0	13 286 456	100·0	13 728 883	100·0

¹⁾ Fr. o. m. 1921 utmål.

²⁾ Enligt definition av den enligt 1928 års internationella konvention rörande ekonomisk statistik tillsatta expertkommittén räknas såsom manganhaltiga järnmalmerna de järnmalmerna, vilkas manganhalt ligger mellan 10 % och 80 % av järnhalten, om den sammanlagda halten är minst 40 %. Beträffande mangan-kvantiteten i järnmalmen jämför sid. 25—26.

³⁾ I kvantiteten slig ha här inräknats 419 724 ton slig, som framkommit i samband med apatittillverkning och som icke kunnat åsättas något värde. Jfr 1945 års bergverksberättelse, sid. 63, not 12.

⁴⁾ Jfr sid. 50—51, not 4.

Nedanstående tabell avser att visa utbytet av järnmalm i förhållande till totala berg- och malmbrytningen inom fyndigheterna i olika län.

Berg- och malmbrytningen i järnmalmegruvorna samt malmvärdet inom olika län.

L ä n	Inom fyndigheterna bruten malm och berg							All producerad direkt användbar malm	
	Totalt	Därav						Värde	Medel- värde per ton kr.
		direkt användbar malm		anrikningsmalm		gråberg			
		1 000 ton	%	1 000 ton	%	1 000 ton	%		
Stockholms län	73·1	—	—	36·4	49·8	36·7	50·2	—	—
Uppsala län	135·5	74·5	55·0	30·5	22·5	30·5	22·5	2 316	29·93
Södermanlands län . .	128·1	1·1	0·9	122·5	95·6	4·5	3·5	12	11·41
Värmlands län	101·1	5·6	5·5	75·2	74·4	20·3	20·1	142	25·21
Örebro län	832·0	334·1	40·2	301·7	36·3	196·2	23·5	7 369	21·22
Västmanlands län . . .	736·8	150·5	20·4	497·1	67·5	89·2	12·1	3 027	20·11
Kopparbergs län . . .	3 227·3	1 688·6	52·3	646·6	20·0	892·1	27·7	30 426	18·01
Gävleborgs län	180·1	—	—	128·7	71·5	51·4	28·5	—	—
Norrbottens län	11 396·1	10 442·2	91·6	253·4	2·2	700·5	6·2	204 486	19·58
Hela riket: 1949	16 810·1	12 696·6	75·5	2 092·1	12·5	2 021·4	12·0	247 778	19·49
1948	15 986·3	12 254·4	76·7	1 969·9	12·3	1 762·0	11·0	208 623	17·00

I den direkt användbara malmen och anrikningsgodset ha ej inräknats ur äldre varp erhållna kvantiteter. Värdesiffrorna avse däremot *all* under året vunnen direkt användbar malm. Malmutbytet var 1949 i förhållande till föregående år lägre för den direkt användbara malmen och något högre för anrikningsmalmen. Medelvärdet per ton malm undergick en ökning med ca 2: 50 kr. Prisstegringen var genomgående inom samtliga län.

Av *all* under året vunnen direkt användbar malm, 12 713 735 ton, hade 3 160 037 ton erhållits vid 19 i samband med gruvbrytningen drivna magnetiska sovrings- och separeringsverk, 870 655 ton vid 3 kombinerade verk samt 72 081 ton vid 2 våtmekaniska verk. År 1948 redovisades 3 425 080 ton erhållna vid magnetiska och 814 714 ton vid kombinerade verk samt 76 516 ton vid våtmekaniska verk.

Av nedan- och omstående sammanställningar framgår den vunna direkt

Fördelning av direkt användbar malm efter järnhalt inom olika län.

L ä n	Järnhalt				Summa
	Under	Fr. o. m.	Fr. o. m.	Fr. o. m.	
	40 %	40 % intill 50 %	50 % intill 60 %	60 % intill 70 %	
T o n					
Uppsala län	2 770	74 600	—	—	77 370
Södermanlands län	1 052	—	—	—	1 052
Värmlands län	—	185	4 056	1 392	5 633
Örebro län	13 189	315 119	14 661	4 344	347 313
Västmanlands län	5 157	132 840	9 798	2 710	150 505
Kopparbergs län	49 823	42 261	1 115 597	481 932	1 689 613
Norrbottens län	—	—	—	10 442 249	10 442 249
Hela riket: 1949	71 991	565 005	1 144 112	10 932 627	12 713 735
1948	56 519	383 348	1 112 532	10 719 921	12 272 320

Fördelning av direkt användbar malm efter fosforhalt inom olika län.

L ä n	Fosforhalt (omräknad till 50 % järnhalt)						Summa
	Under 0·006 %	Fr. o. m.	Fr. o. m.	Fr. o. m.	Fr. o. m.	1 % eller däröver	
		0·006 %	0·04 %	0·1 %	0·7 %		
		0·04 %	0·1 %	0·7 %	1 %		
T o n							
Uppsala län	73 916	3 454	—	—	—	—	77 370
Södermanlands län	—	1 052	—	—	—	—	1 052
Värmlands län	—	5 633	—	—	—	—	5 633
Örebro län	51 368	295 945	—	—	—	—	347 313
Västmanlands län.....	44 472	100 876	5 157	—	—	—	150 505
Kopparbergs län	19 849	144 777	749	549 245	974 900	93	1 689 613
Norrbottnens län.....	9 853	1 038 114	63 406	3 983 230	17 228	5 330 418	10 442 249
Hela riket: 1949	199 458	1 589 851	69 312	4 532 475	992 128	5 330 511	12 713 735
1948	157 481	1 628 469	80 200	4 233 657	1 054 279	5 118 234	12 272 320

användbara malmens beskaffenhet med hänsyn till järn-, fosfor- och svavelhalten. Fosforhalten har därvid omräknats till 50 % järnhalt.

Inom samtliga järnhaltsgrupper föreligger, som synes, en ökning av malm-brytningen. Den största absoluta stegringen faller på malmer med en järnhalt mellan 40 och 50 %, beroende framför allt på uppgång i brytningen av sådan malm i Örebro län. Beträffande fosforhalten är en stark ökning märkbar för järnmalm med en fosforhalt av under 0·006 %, 0·1—0·7 % samt över 1 %.

Från gruvorna erhålles förutom direkt användbar malm även anrikningsmalm, år 1949 utgörande 2 190 258 ton. Därav härrörde 1 192 095 ton från 11 av de å föregående sida omnämnda magnetiska sovrings- och separeringsverken jämte ytterligare 17 dylika verk samt 179 767 ton från 2 kombinerade sovrings- och separeringsverk. År 1948 utgjorde totalkvantiteten anriknings-

Fördelning av direkt användbar malm efter svavelhalt inom olika län.

L ä n	Svavelhalt			Summa
	Under 0·01 %	Fr. o. m. 0·01 % intill 0·05 %	0·05 % eller däröver	
	T o n			
Uppsala län	—	71 691	5 679	77 370
Södermanlands län	—	1 052	—	1 052
Värmlands län	185	5 448	—	5 633
Örebro län	192 663	79 836	74 814	347 313
Västmanlands län	29 742	73 324	47 439	150 505
Kopparbergs län	1 424 421	119 666	145 526	1 689 613
Norrbottnens län	120 144	7 715 821	2 606 284	10 442 249
Hela riket: 1949	1 767 155	8 066 838	2 879 742	12 713 735
1948	737 574	9 450 936	2 083 810	12 272 320

malm 2 035 520 ton, varav 1 225 590 ton erhållits från magnetiska sovrings- och separeringsverk. Anrikningssmalmen bearbetas vidare till järnmalmsslig, varav större delen vidareförädlas till sinter vid härför anlagda verk. Vid tillverkningen av sinter inblandas i rågodset även krossad styckemalm m. m. Antalet sintringsverk uppgick till 23 st. under 1949. Den genomsnittliga driftstiden per verk utgjorde 5 751 timmar. 1949 förbrukades vid sintringsverken förutom 1 093 303¹⁾ ton slig 115 916 ton krossad styckemalm samt 14 212 ton glödspån och dylikt och 76 642 ton slag m. m. Beträffande produktionen av slig, briketter och sinter meddelas nedan en översikt.

Produktionen av slig, briketter och sinter av järnmalm åren 1945—1949.

Å r	Slig		Briketter		Sinter	
	Kvantitet Ton	Värde 1 000 kr.	Kvantitet Ton	Värde 1 000 kr.	Kvantitet Ton	Värde 1 000 kr.
1945.....	1 463 397	18 370	15 364	587	1 057 904	32 136
1946.....	1 221 421	22 786	8 052	317	1 007 819	30 846
1947.....	1 000 791	21 937	—	—	1 040 221	34 451
1948.....	1 014 136	22 813	—	—	1 135 170	39 774
1949.....	1 015 148	25 076	—	—	1 237 156	44 232

Produktionen av slig ökade under 1949 med endast 0·1 % och framställningen av sinter med 9·0 %. — Utöver ovan redovisad järnmalmsslig framställdes genom flotation ur anrikningsavfall vid 1 verk 1 604 ton apatitslig med ett värde av 58 000 kr. År 1948 tillverkades 1 441 ton apatitslig med ett värde av 39 000 kr. Den framställda apatitsligen har till största delen exporterats, medan en mindre del levererats för inhemsk förbrukning.

Den framställda sligens järnhalt i förhållande till det behandlade rågodsets belyses av följande tabell.

Fördelning av bearbetat anrikningsgods och slig efter järnhalt.

Bearbetat rågods		Därav framställd slig i ton med en genomsnittlig järnhalt av					Kvantitet slig i för- hållande till bear- betat rå- gods i %
Med en genomsnittlig järnhalt av	Ton	under 50 %	50 % in- till 60 %	60 % in- till 70 %	70 % och däröver	Summa	
under 30 %	33 002	—	—	11 624	—	11 624	35·2
fr. o. m. 30 intill 40 % ..	1 697 148	5 857	18 643	599 573	108 882	732 955	43·2
” ” ” 40 ” 50 ” ..	402 085	—	17 826	221 821	—	239 647	59·6
” ” ” 50 ” 60 ” ..	51 077	—	—	81	30 841	30 922	60·5
Summa: 1949	2 183 312	5 857	36 469	833 099	139 723	1 015 148	46·5
1948	2 076 294	—	89 719	795 364	129 053	1 014 136	48·8

Utbytet av färdig vara, d. v. s. sligkvantiteten i förhållande till mängden behandlat rågods, utgjorde 46·5 %. Motsvarande utbyte år 1948 var 48·8 %.

¹⁾ Jfr not 1 å sid 62.

I nedanstående översikter är den producerade sligen för år 1949 fördelad efter olika fosfor- och svavelhalt, varvid fosforhalten omräknats till 50 % järnhalt.

Järnmalmssligens fosforhalt (omräknad till 50 % järnhalt).

	Under 0·006 %	Fr.o.m. 0·006 % intill 0·04 %	Fr.o.m. 0·04 % intill 0·1 %	Fr.o.m. 0·1 % intill 0·7 %	Fr.o.m. 0·7 % och däröver	Summa
Slig i ton ..	375 815	492 307	—	147 026	—	1 015 148

Järnmalmssligens svavelhalt.

	Under 0·01 %	Fr.o.m. 0·01 % intill 0·05 %	Fr.o.m. 0·05 % och däröver	Summa
Slig i ton ..	356 717	315 988	342 443	1 015 148

En verkställd beräkning angående innehållen järnmängd i den direkt användbara malmen och sligen ger för år 1949 följande resultat.

	Totalkvantitet malm Ton	Innehållen järnmängd Ton	Medelhalt 1949 %	Medelhalt 1948 %
Direkt användbar malm.....	12 713 735	7 773 748	61·1	61·6
Slig.....	1 015 148	651 481	64·2	64·1
Summa: 1949	13 728 883	8 425 229	61·4	—
1948	13 286 456	8 204 953	—	61·8

Förutom ovan redovisad slig, erhållen genom anrikning av inhemsk järnmalm, har under 1949 vid tvenne kopparverk som biprodukt vid framställning av koppar ur svavelkisbränder, till vilka utländsk svavelkis till övervägande del utgjort råvara, erhållits s. k. purple-ore, med hänsyn till järnhalt jämförlig med järnmalmsslig (55 à 60 % järn). Ifrågavarande produktion uppgick till 60 986 ton med ett värde av 1 827 000 kr., medan kvantiteten för år 1948 utgjorde 83 449 ton. Av den totala purple-oreproduktionen ha 16 527 ton med ett värde av 495 000 kr. angivits vara avsedda för avsalu. Vid det ena av verken ha av 82 976 ton purple-ore jämte en mindre kvantitet kisbränder framställts 81 408 ton briketter till ett värde av 2 615 000 kr., och vid det andra ha av 20 342 ton purple-ore tillverkats 19 373 ton sinter till ett värde av 586 000 kr. Briketteringen resp. sintringen pågick i 8 760 resp. 3 954 timmar.

Om graden av sysselsättning under senare år vid gruvarbete under jord, i

Gruvbrytningens fördelning på arbete under jord och i dagbrott åren 1945—1949.

År	Arbete under jord			Arbete i dagbrott			Allt arbete med malmfångsten		
	Under jord brutet berg och malm	Ton per arbetare	Ton per arbets- timme	I dagen brutet berg och malm	Ton per arbetare	Ton per arbets- timme	Totala kvantiteten vunnen malm	Ton per arbetare	Ton per arbets- timme
	Ton			Ton			Ton		
1945 ..	5 343 403	1 951	1·03	5 369 593	11 003	5·99	3 926 029	540	0·28
1946 ..	6 472 336	2 565	1·31	6 201 952	13 366	7·59	6 866 510	1 023	0·50
1947 ..	7 234 219	2 870	1·44	7 095 208	17 782	8·35	8 893 898	1 342	0·65
1948 ..	8 707 286	3 212	1·66	10 838 424	19 459	9·17	13 286 456	1 883	0·92
1949 ..	9 779 724	3 118	1·71	11 180 986	18 697	9·32	13 728 883	1 787	0·90

1) Om hänsyn även toges till framställningen av apatitslig, utgör totala kvantiteten vunnen malm 13 730 487 ton och antalet ton per arbetare 1 787.

dagbrott och vid allt egentligt gruvarbete överhuvud giver å sid. 14 meddelad tabell en föreställning.

Under redogörelseåret visar kvantiteten vunnna malm per arbetare minskning med 5·1 %. Brytningen per arbetare under jord företer nedgång med 2·9 % och i dagbrott med 3·9 %. Detta sammanhänger med den minskning i det genomsnittliga antalet arbetstimmar, som ägt rum under 1949. Per arbetstimme räknat är nämligen kvantiteten brutet berg och malm större under 1949 än under 1948, såväl vid brytning under jord som i dagbrott.

Samtliga de sifferuppgifter, som i det föregående meddelats, avse produktionen från gruvor. Därjämte ha under år 1949 utvunnits 14 ton sjö- och myrmalm till ett värde av 400 kr. ur några småländska sjöar samt 46 ton limonitmalm (med en järnhalt av 25·3 %) vid Stollbergsfältet.

Omsättningen av direkt användbar malm samt slig och sinter av järnmalm.

	Direkt användbar malm	Slig	Sinter
	T o n		
Lager vid årets början ¹⁾	2 225 900	1 747 155	18 023
Produktion under året	12 713 735	1 015 148	1 237 156
Leveranser under året, totalt	12 895 675	1 143 761	1 241 731
därav: a) till egna verk	65 496	565 600	1 198 444
b) för annan inhemsk förbrukning	583 755	219 478	17 875
c) för export	12 246 424	358 683	25 412
Lagerjustering	- 45 579	+ 7 099	+ 395
Lager vid årets slut ¹⁾	1 998 381	1 625 641	13 843

Omsättningen av järnmalm år 1949, som belyses av tabellen ovan, visar, att lagren av direkt användbar malm samt slig och sinter minskade med 10·2, 7·0 resp. 23·2 %.

Exporten av järnmalm under 1949 uppgick enligt handelsstatistiken till 12 633 509 ton styckemalm och slig med värdet 334 457 000 kr. samt 149 664²⁾ ton briketter och sinter med värdet 5 104 000 kr., medan exporten 1948 utgjorde 11 358 073 ton styckemalm och slig med värdet 258 833 000 kr. samt 159 807²⁾ ton briketter och sinter med värdet 4 709 000 kr.

B. Tackjärn.

Tackjärnsproduktionen företedde en betydande ökning, från 766 466 ton 1948 till 810 949 ton 1949.

Produktionen av tackjärn åren 1861—1949.

Årligen	Ton	Årligen	Ton	År	Ton
1861—1870	236 340	1911—1920	675 261	1945	761 357
1871—1880	347 468	1921—1930	403 196	1946	686 462
1881—1890	437 978	1931—1935	414 329	1947	697 850
1891—1900	494 471	1936—1940	658 445	1948	766 466
1901—1910	547 837	1941—1945	772 181	1949	810 949

Då redovisningen blivit omlagd fr. o. m. årets uppgifter, kunna med tidigare år direkt jämförbara siffror icke meddelas för 1949 beträffande produktionens

¹⁾ Uppgifterna avse totala lagren vid gruvor, anriktnings- och sintringsverk samt i hamnar lagrad malm m. m. från redovisade gruvor och anriktningsverk.

²⁾ Här ingå även briketter och sinter av purple-ore.

användning. Såsom emellertid framgår av tab. 3 i tabellbilagan ha 625 030 ton av totalproduktionen på 810 949 ton angivits vara avsedda för järn- och stålframställning, medan återstoden, 185 919 ton, redovisats som gjuteritackjärn.

Ökad tackjärnsproduktion förekom, som synes av nedanstående tabell, inom flertalet län. Bland de län, som uppvisat mera betydande absolut stegring av tillverkningen, må framför allt nämnas Västmanlands och Kopparbergs län. Inom Örebro län har tillverkningen däremot minskat från 93 594 ton år 1948 till 78 266 ton år 1949, vilket bl. a. sammanhängde med den nedgång i produktionen av träkolstäckjärn, som inträtt under året.

Produktionen av tackjärn inom olika län åren 1947—1949.

L ä n	1947		1948		1949	
	Ton	%	Ton	%	Ton	%
Stockholms län	12 890	1·8	21 591	2·8	24 120	3·0
Uppsala län	1 025	0·2	2 156	0·3	5 893	0·7
Södermanlands län	55 098	7·9	90 812	11·8	98 404	12·1
Östergötlands län	8 620	1·2	6 502	0·9	10 135	1·2
Göteborgs och Bohus län ..	4 974	0·7	6 172	0·8	5 616	0·7
Värmlands län	34 139	4·9	37 998	5·0	41 115	5·1
Örebro län	79 504	11·4	93 594	12·2	78 266	9·7
Västmanlands län	88 841	12·7	94 562	12·3	119 700	14·8
Kopparbergs län	244 011	35·0	234 094	30·5	246 930	30·4
Gävleborgs län	89 967	12·9	98 162	12·8	98 336	12·1
Västernorrlands län	2 255	0·3	—	—	—	—
Norrbottnens län	76 526	11·0	80 823	10·6	82 434	10·2
Hela riket	697 850	100·0	766 466	100·0	810 949	100·0

I nedanstående tabell ha sammanställts vissa delvis nya uppgifter om kapacitet och produktion beträffande ugnar, avsedda för tackjärnsframställning. Med kapacitet avses därvid praktiskt möjlig toppproduktion, d. v. s. den högsta produktion, som under en längre tidsperiod kan uppnås vid tillgång på arbetskraft, elkraft, bränsle och material. Av översikten framgår att av samtliga i landet befintliga brukbara masugnar, vilkas antal uppgivits till 62 st., 39 st. voro påblåsta under redogörelseåret. 1 procent av kapaciteten för samtliga befintliga resp. under året använda masugnar uppgick årets produktion till 66·2 resp. 84·6 %. Sammanställningen visar även, att utnyttjningsgraden var högre för koks- och träkolmasugnar än för träkolmasugnar.

Ugnar för tackjärnsframställning.¹⁾

Ugnstyp	Samtliga ugnar		Därav sådana ugnar, som voro i gång under året				
	Antal	Kapacitet per år Ton	Antal	Kapacitet under året Ton	Drifttid Dygn	Produktion	
						Ton	i % av kapaciteten för samtliga använda ugnar
A. Masugnar	62	1 212 700	39	949 200	10 894	802 838	66·2
Bläster- för: träkol	42	519 800	21	310 800	5 507	217 533	41·8
koks	10	498 900	9	458 900	2 890	427 522	85·7
Elektro- för: träkol	5	58 000	4	43 500	811	32 644	58·0
koks	5	136 000	5	136 000	1 686	124 139	91·3
B. Andra elektriska ugnar än masugnar	3	9 900	3	9 900	696	8 111	81·9

¹⁾ Dessutom ha som reservugnar angivits 2 bläster- och 2 elektromasugnar. Dessa ugnar kunna dock icke användas samtidigt med de i tabellen specificerade ugnarna.

I följande två tabeller redovisas uppgifter angående medeltillverkning, medeldriftstid och dygnsproduktion per masugn. Såsom framgår härav ha medeltillverkningen och medeldriftstiden för hela riket ökat med 8·6 resp. 4·5 % mellan 1948 och 1949. Dygnsproduktionen var däremot mindre under 1949, såväl för koks- och träkolsmasugnar som för elektromasugnar.

Tackjärnstillverkningen per masugn åren 1945—1949.

Å r	Medel- tillverk- ning	Medel- drifts- tid	Medeltillverkning per dygn och masugn			
			Totalt	Därav för		elektro- tackjärn
	blästertackjärn framställt med enbart					
	träkol	koks				
	Ton	Ton		Ton	Ton	
1945.....	14 792	255	58·07	39·77	155·10	50·40
1946.....	14 446	251	57·62	39·49	145·25	56·89
1947.....	14 991	221	67·95	40·74	170·94	58·65
1948.....	18 953	267	70·93	40·32	155·07	64·57
1949.....	20 586	279	73·70	39·59	150·05	63·19

Tackjärnstillverkningen per masugn inom olika län åren 1947—1949.

L ä n	Medeltillverkning			Medeldriftstid			Medeltillverkning per dygn och masugn		
	per masugn								
	Ton			Dygn			Ton		
	1947	1948	1949	1947	1948	1949	1947	1948	1949
Stockholms län	6 445	21 591	24 120	123	328	341	52·40	65·83	70·73
Uppsala län	—	—	3 398	—	—	102	—	—	33·31
Södermanlands län	27 549	45 406	49 202	219	233	307	125·79	194·46	160·01
Östergötlands län	8 620	6 502	10 135	262	201	335	32·90	32·35	30·25
Värmlands län	5 690	7 600	8 223	179	217	251	31·88	34·96	32·81
Örebro län	7 950	9 359	7 827	234	285	239	33·98	32·82	32·73
Västmanlands län	17 768	18 912	23 940	277	303	336	64·15	62·46	71·25
Kopparbergs län	30 501	33 442	41 155	228	238	283	133·92	140·60	145·34
Gävleborgs län	9 996	16 360	19 667	173	262	277	57·86	62·40	71·10
Norrbottens län	25 509	26 941	27 478	343	334	365	74·37	80·66	75·28
Hela riket	14 991	18 953	20 586	221	267	279	67·95	70·93	73·70

I tabellen å sid. 18 är det framställda tackjärnet fördelat efter olika tillverkningsmetoder. Som synes inträdde en avsevärd ökning i produktionen av kokstackjärn i blästermasugnar. Framställningen av träkolstackjärn i blästermasugn undergick däremot en fortsatt minskning. Under 1949 ha 4 226 ton i blästermasugn framställt träkolstackjärn vidareförädlats i martinugn till perlittackjärn.

*Tackjärnsproduktionen med fördelning på olika framställningssätt
åren 1947—1949.*

	1947			1948			1949		
	Antal an- vända ugnar	Blås- nings- (drift- tid Dygn	Tillverk- ning Ton	Antal an- vända ugnar	Blås- nings- (drift- tid Dygn	Tillverk- ning Ton	Antal an- vända ugnar	Blås- nings- (drift- tid Dygn	Tillverk- ning Ton
<i>Vanlig masugn</i>	35	7 844	554 455	30	8 334	606 085	30	8 397	645 055
därav med enbart träkol ¹⁾	28	6 040	246 083	26	5 976	240 955	24	5 552	219 817
» » enbart koks ..	7	1 804	308 372	²⁾ 9)	2 352	364 721	³⁾ 9)	2 824	423 729
» » koks och träkol i blandning ..	—	—	—	—	—	—	⁴⁾ (1)	21	1 509
» » koks och koks- stybb i blandning	—	—	—	⁴⁾ (1)	6	409	—	—	—
<i>Elektrisk masugn</i> ⁵⁾	11	2 304	135 141	10	2 355	152 053	9	2 497	157 783
därav med enbart träkol ..	5	700	25 333	4	739	29 046	4	811	33 644
» » koks och koks- stybb i blandning	6	1 604	109 808	6	1 616	123 007	5	1 686	124 139
<i>Annan elektrisk ugn än mas- ugn</i> ⁶⁾	3	510	5 999	3	730	8 328	3	696	8 111
<i>Andra framställnings- metoder</i> ⁷⁾	—	—	2 255	—	—	—	—	—	—
Summa	49	10 658	697 850	43	11 419	766 466	42	11 590	810 949

Under redogörelseåret producerades kokstäckjärn i Stockholms, Södermanlands, Örebro, Västmanlands och Kopparbergs län, elektrotäckjärn förutom i sistnämnda län även i Uppsala, Värmlands, Gävleborgs och Norrbottens län. Elektrotäckjärn i annan elektrisk ugn än masugn framställdes i Uppsala samt Göteborgs och Bohus län.

Värdet av redogörelseårets totala tackjärnsproduktion har uppgivits till 177 099 000 kr. eller i genomsnitt 218·4 kr. per ton, vilket innebär en viss nedgång i medelvärdet i förhållande till 1948. För den till avsalu avsedda delen av tackjärnsproduktionen redovisas ett värde av 259·5 kr. per ton mot 260·7 kr. per ton år 1948.

Såsom framgår av tabell 3 i tabellbilagan ha 44·0 % av 1949 års totala tackjärnsproduktion angivits vara avsedda till direkt försäljning mot 42·4 % år 1948. Av avsalutillverkningen av tackjärn voro 8·7 % avsedda för export mot 5·5 % år 1948. Exporten av tackjärn uppgick enligt handelsstatistiken till 31 329 ton år 1949 mot 19 857 ton år 1948. Importen, som år 1948 utgjorde 100 227 ton, minskade under redogörelseåret till 95 099 ton.

¹⁾ Inkl. sådant tackjärn, som använts för framställning av perlittackjärn.

²⁾ 5 av dessa masugnar ha även använts för tackjärnsframställning med enbart träkol.

³⁾ 3 av dessa masugnar ha även använts för tackjärnsframställning med enbart träkol.

⁴⁾ Denna ugn har även använts för tackjärnsframställning med enbart träkol.

⁵⁾ Till elektriska masugnar räknas även s. k. tysland-hole- eller spigerverksugnar.

⁶⁾ Med koksstybb och ribbved.

⁷⁾ Framställt som biprodukt vid metallframställning.

C. Ferrolegeringar och järnsvamp.

Produktionen av *ferrolegeringar* ökade från 37 120 ton 1948 till 48 804 ton 1949, bland annat till följd av den goda tillgången på elektrisk energi. Ökningen gällde nära nog samtliga slag av ferrolegeringar. Den största absoluta uppgången redovisades för kromjärn, manganjärn och kiseljärn.

Produktionen av ferrolegeringar åren 1945—1949.

Olika slag av ferrolegeringar	1945	1946	1947	1948	1949
	T o n				
Fosforjärn	44	—	—	—	—
Kisel-, mangan- och krombriketter	—	—	—	207	320
Kiseljärn	7 474	8 473	6 359	12 093	14 414
Kiselkalciummanganjärn	26	—	—	—	—
Kiselkrom	241	1 025	—	—	13
Kiselmanganjärn	4 540	3 794	3 030	3 768	4 561
Kiselmetall	170	—	292	923	1 621
Kromjärn	7 775	13 465	9 213	10 951	14 883
Krommanganjärn	96	144	—	40	47
Krommetall	1	—	—	2	—
Manganjärn	2 736	3 998	4 956	7 101	10 459
Molybdenjärn	181	427	334	300	583
Spegeljärn	295	588	660	—	131
Svaveljärn	26	—	—	—	—
Titanjärn	39	5	43	38	57
Vanadinjärn	10	40	92	188	161
Volframjärn	348	912	1 713	1 506	1 549
Andra slag	—	3	27	3	5
Summa	24 002	32 874	26 719	37 120	48 804

Beträffande kromjärn, kiselmanganjärn och kiselkrom bör observeras, att endast handelsfärdig, slutraffinerad produkt ingår i de redovisade siffrorna. I ovanstående tablå har även legosmältning av ferrolegeringar medräknats under de år sådan förekommit, nämligen 1945—1946. — Vad åter angår de biprodukter, som framkommit i samband med tillverkningen, redovisas produktionen av dessa i industriberättelsen.

Redogörelseårets produktion av ferrolegeringar härrör från 9 verk med sammanlagt 44 ugnar. Av de redovisade ugnarna användes 43 för tillverkning uteslutande av ferrolegeringar och 1 för tillverkning huvudsakligen av dylika produkter. Den sammanlagda drifttiden vid de förstnämnda ugnarna utgjorde 9 527 dygn, och vid den ugn, som även använts för framställning av andra produkter, var drifttiden för framställning av ferrolegeringar 165 dygn.

Tillverkningen av *järnsvamp* under 1949 uppgick till 30 166 ton med ett värde av 5 949 000 kr. Härav ha 786 ton angivits vara avsedda för export och 16 702 ton för försäljning inom landet. Den sammanlagda drifttiden för de 2 använda järnsvampugnarna utgjorde 646 dygn, och årets produktion uppgick till 91,4 % av ugnarnas totala kapacitet. Under 1948 framställdes i 2 ugnar 26 430 ton järnsvamp med värdet 5 154 000 kr.

D. Smidbara mellanprodukter.

Tillverkningen av *vällmetall*, som 1948 uppgick till 5 722 ton, minskade under år 1949 till 4 530 ton, såsom visas av följande sammanställning.

Produktionen av vällmetall åren 1945—1949.

År	Lancashiremetod	Andra härddmetoder		Summa vällmetall	
	Ton		Ton	Ton	1 000 kr.
1945	2 782		57	2 839	1 436
1946	5 108		104	5 212	2 608
1947	5 503		57	5 560	3 063
1948	5 664		58	5 722	3 609
1949	4 530		—	4 530	2 950

Såsom framgår av nedanstående tabell voro 24 av de 34 befintliga brukbara hädarna använda under redogörelseåret. I procent av kapaciteten för samtliga befintliga resp. under året använda hädar uppgick 1949 års produktion till 23·4 resp. 35·5 %.

Hädar för vällmetallframställning.

Slag av hädar	Samtliga hädar		Därav sådana, som voro i gång under året					
	Antal	Kapacitet per år Ton	Antal	Kapacitet under året Ton	Driftstid Dygn	Ton	Produktion	
							i % av kapaciteten för	
							samtliga hädar	använda hädar
Lancashirehädar	32	17 925	24	12 745	3 365	4 530	25·3	35·5
Andra hädar	2	1 400	—	—	—	—	—	—
Summa	34	19 325	24	12 745	3 365	4 530	23·4	35·5

Götmetallproduktionen steg, såsom belyses av nedanstående tablå, från 1 256 917 ton år 1948 till 1 370 378 ton år 1949, vilket är den högsta produktionssiffrå, som registrerats för ifrågavarande produkt. Denna ökning har framför allt gällt elektrogötmetall. För bessemergötmetall och martingötmetall var produktionen endast obetydligt högre än under närmast föregående år.

Produktionen av götmetall åren 1945—1949.

År	Bessemergötmetall		Martingötmetall		Elektrogötmetall		Summa götmetall	
	Ton	%	Ton	%	Ton	%	Ton	1 000 kr.
1945	129 029	10·7	713 347	59·3	361 071	30·0	1 203 447	334 845
1946	115 682	9·6	694 480	57·7	392 607	32·7	1 202 769	347 833
1947	148 001	12·4	662 593	55·7	380 108	31·9	1 190 702	357 719
1948	147 677	11·7	677 359	53·9	431 881	34·4	1 256 917	417 386
1949	159 490	11·6	687 464	50·2	523 424	38·2	1 370 378	475 461

I följande tabell redovisas uppgifter om kapacitet, drifttid och produktion beträffande ugnar för götmetallframställning. Produktionsuppgifterna äro här icke direkt jämförbara med de uppgifter, som lämnas i tab. 4. Vid duplex-processer avse nämligen produktionssiffrorna i nedanstående tabell den totala produktionen från resp. ugnar. Härtill kommer även att produktion av stål-gjutgods här är upptagen med beräknad vikt före skrotning.

Ugnar för götmetallframställning.

Ugnstyp	Samtliga ugnar		Därav sådana, som voro i gång under året				Produktion	
	Antal	Kapacitet	Antal	Kapacitet	Drifttid	Ton	i % av kapa-	
		per år		under året			citeten för samtliga använda ugnar	
		Ton		Ton	Dygn			
Bessemerugnar:								
sura	10	81 000	5	55 000	468	34 472	42·6	62·7
basiska (Thomasugnar)	5	225 000	5	225 000	340	209 477	93·1	93·1
Martinugnar:								
sura	23	260 000	20	235 700	4 492	207 510	79·8	88·0
basiska	32	556 217	29	528 217	5 979	487 837	87·7	92·4
Elektrostålugnar:								
ljusbågsugnar	1 46	579 307	44	559 887	10 519	484 779	83·7	86·6
induktionsugnar	3 25	94 300	25	94 300	3 358	68 705	72·9	72·9
Summa	141	—	128	—	25 156	—	—	—

Av följande tvenne tabeller belyses dels framställningen av bessemer- och martingöt jämte skrotat gjutgods efter användningen av sur eller basisk infodring, dels fördelningen av göt och skrotat gjutgods å kvalitetsprodukt och ordinär produkt (jfr anm. till tab. 4). Till följd av de nya regler, som tillämpats vid uppdelningen av göt och stål-gjutgods på kvalitetsprodukt resp. ordinär produkt, äro 1949 års siffror icke jämförbara med uppgifterna under 1948. Såsom i viss mån antydes av omstående tabell har fr. o. m. 1949 ägt rum en avsevärd inskränkning av begreppet kvalitetsprodukt. Som kvalitetsprodukt har nämligen angivits 42·7 % av totala götmetallproduktionen under 1948 mot endast 25·3 % under 1949.

Fördelning av bessemer- och martingötmetallen efter olika infodringsmetoder åren 1947—1949.

Tillverkningar	1947		1948		1949	
	Sur	Basisk	Sur	Basisk	Sur	Basisk
	T o n					
Bessemergöt	23 945	124 056	28 005	119 672	27 755	131 735
Martingöt	181 134	476 119	182 071	488 608	206 072	475 605
Martingjutgods, skrotat	821	4 519	861	5 819	857	4 930
Summa	205 900	604 694	210 937	614 099	234 684	612 270
	810 594		825 036		846 954	

¹⁾ Dessutom 2 reservugnar, som icke kunnat användas samtidigt med de angivna 46 ugnarna.

²⁾ Dessutom ha tillfälligt använts 4 elektriska ugnar som induktionsugnar för framställning av 3 361 ton göt under 273 dygn.

³⁾ Dessutom 4 reservugnar, som icke kunnat användas samtidigt med de angivna 25 ugnarna.

Fördelning av göt och stålgiutgods efter kvalitet åren 1948—1949.

Tillverkningar	1948		1949		
	Kvalitets- produkt	Ordinär produkt	Kvalitetsprodukt		Ordinär produkt
			Rost-, syra- o. värme- beständig	Annan	
T o n					
a) Göt	523 765	707 126	49 746	287 943	1 005 586
Bessemer-: sur	7 353	20 652	—	5 246	22 509
basisk	—	119 672	—	—	131 735
Martin-: sur	182 007	64	—	168 568	37 504
basisk	91 166	397 442	—	6 729	468 876
Elektro- från: ljusbågsugn	243 239	169 296	19 265	91 272	334 896
induktionsugn			30 481	16 128	10 066
b) Stålgjutgods	13 001	13 025	1 603	8 026	17 474
Martingjutgods: surt	861	—	—	12	845
basiskt	29	5 790	—	—	4 930
Elektrogjutgods från: ljusbågsugn ..	12 111	7 235	593	5 685	9 945
induktionsugn			1 010	2 329	1 754
Summa	536 766	720 151	51 349	295 969	1 023 060

E. Smidda samt varmvalsade och varmdragna produkter av väll- och götmetall.

I tab. 5 redovisas produktionen år 1949 av smidda samt varmvalsade och varmdragna produkter av väll- och götmetall, vilka, oberäknat i vissa fall omvällningar, framställts av förut ej vällda ämnen. I likhet med föregående år har i tabellen ej medtagits värdet av manufakturvaror (inkl. kallvalsade produkter) och mekaniska verkstadsprodukter, vilka blivit för avsalu framställda vid de i denna berättelse redovisade järnverken. Ifrågavarande värdeposter äro emellertid jämte andra upptagna i texttabellen å sid. 24. Närmare specifikation av nämnda huvudslag av tillverkningar återfinnes i berättelsen om industri.

Eftersom tillverkningarna av ämnen och även i viss utsträckning andra av de redovisade produkterna, i den mån desamma ej som sådana exporteras eller gå till försäljning inom landet, ytterligare omvalsas till högre förädlade tillverkningar, ha i tab. 5 för undvikande av dubbelräkningar endast upptagits slutsummor för exporterade eller inom riket försålda smidda samt varmvalsade och varmdragna produkter men ej för hela tillverkningen därav. Ej heller ha summor angivits för varmvalsade ämnen av götmetall, enär en del ämnen vidare utvalsats till andra ämnen och sålunda troligen upptagits under olika rubriker. Denna åtgärd utesluter emellertid ej, att i slutsumman för inom landet försålda tillverkningar gömma sig vissa dubbelräkningar, ty ett från ett verk till ett annat sålt parti kan av det senare verket ha ytterligare utvalsats. I vilken utsträckning dubbelräkningar av antydd art förekomma låter sig emellertid ej utreda på grundval av den årliga produktionsstatistikens material.

En viss uppfattning om storleken av hela tillverkningen av smidda samt varmvalsade och varmdragna produkter kan dock erhållas genom tabellen å sid. 23. Enligt denna, vari beträffande ämnen endast medtagits kvantiteter för

avsalu, utgjorde totalproduktionen av smidda samt varmvalsade och varmdragna järn- och stålprodukter 1 057 921 ton år 1949 mot 944 157 resp. 887 249 ton under 1948 och 1947.

Sammanräknas däremot endast avsalukvantiteterna för samtliga produkter (avhugg och annat skrot ej inräknat), erhålles en totalsiffra för 1949 på 857 916 ton mot 763 602 ton under närmast föregående år. Av de för avsalu redovisade smidda och pressade samt varmvalsade produkterna ha 8·0 % år 1949 mot 8·1 % år 1948 uppgivits vara avsedda för export.

Produktionen av smidda samt varmvalsade och varmdragna produkter av väll- och götmetall åren 1947—1949.

Varuslag	1947		1948		1949	
	Totala kvantiteten Ton	Därav för export %	Totala kvantiteten Ton	Därav för export %	Totala kvantiteten Ton	Därav för export %
1. Smidda och varmvalsade produkter av vällmetall ¹⁾	2 778	52·7	2 522	38·8	1 419	66·5
2. Smidda produkter av götmetall:						
Ännen ¹⁾	28	—	359	—	988	—
Annat	48 503	5·0	49 193	3·8	56 773	4·5
3. Varmvalsade eller varmdragna produkter av götmetall:						
Ännen ¹⁾	72 876	4·3	85 103	2·0	120 257	2·3
Annat:	763 064	6·1	806 980	7·1	878 484	7·1
ihåligt borrstål	5 343	57·0	6 009	67·4	7 624	69·0
balkar	13 236	0·1	12 045	0·2	10 518	0·2
vinkeljärn och annat fasonjärn	33 314	0·6	39 032	0·7	35 476	0·8
räls och växeltingämnen	24 436	—	28 730	0·0	26 515	—
skarvjärn och bottenplåtar	3 777	—	5 053	—	3 607	—
bandjärn och -stål	54 624	3·7	57 018	3·5	59 477	4·6
valstråd m. m.	109 921	12·9	105 664	17·4	122 046	15·7
armeringsjärn	54 459	—	61 237	—	67 395	0·0
valsjärn, ej förut nämnt	190 655	7·5	203 761	8·2	226 357	6·1
grovplåt	63 362	2·0	63 662	0·8	80 655	0·4
mediumplåt	18 070	2·9	24 716	2·7	21 885	3·6
tunnplåt	109 785	1·6	114 146	2·4	118 070	1·8
kullagerör och ämnesrör	82 082	10·9	85 907	14·1	36 512	28·7
andra rör					62 347	12·1
Summa (1—3)	887 249	6·0	944 157	6·6	1 057 921	6·5
4. Achugg och annat skrot	340 051	0·0	360 983	—	403 327	0·0

Beträffande produktionsutvecklingen för de särskilda produkterna äro uppgifterna under 1949 i ovanstående tabell på grund av ändrade redovisningsgrunder icke genomgående jämförbara med motsvarande under tidigare år. Detta gäller särskilt redovisningen av valsade ämnen av götmetall, vidare vinkeljärn och annat fasonjärn, bandjärn, valstråd, rör samt »valsjärn, ej förut nämnt». 1947 och 1948 års uppgifter ha dock i tabellen omgrupperats på sådant sätt att de så nära som möjligt ansluta sig till 1949 års uppgifter. I stora drag torde därför tabellen återspegla de verkliga förändringarna mellan de olika åren. Ökning föreligger för sådana betydelsefulla varuslag som bandjärn och

¹⁾ Av ännen ha endast medräknats för avsalu avsedda ämnen.

-stål med 4·3 %, valstråd m. m. med 15·5 %, armeringsjärn med 10·1 %, »vals-järn, ej förut nämnt» med 11·1 %, grovplåt med 26·7 %, tunnplåt med 3·4 % och rör med 15·1 %. Minskad tillverkning redovisas däremot för bl. a. balkar, räls och mediumplåt.

Av den totala produktionen av smidda samt varmvalsade och varmdragna produkter under 1949 på 1 057 921 ton ha 21 469 ton erhållits genom legovalsning. De viktigaste legovalsade produkterna utgjordes av bandjärn, valstråd, »valsjärn, ej förut nämnt» samt tunnplåt.

Värdet av järnverkens avsaluproduktion av smidda samt varmvalsade och varmdragna produkter jämte gjutgods, manufakturvaror och mekaniska verkstadsprodukter framgår av följande sammanställning.

	1947 1 000 kr.	1948 1 000 kr.	1949 1 000 kr.
1. Smidda samt varmvalsade och varmdragna produkter....	431 191	477 266	555 787
2. Gjutgods, manufakturvaror och verkstadsprodukter, totalt	360 266	385 265	439 480
därav: tackjärns- och metallgjutgods	13 465	17 095	19 535
manufakturvaror av järn och stål	208 207	232 013	251 142
maskingods och övriga verkstadsarbeten	138 594	136 157	170 803
Summa 1—2	791 457	862 531	997 267

Totala redovisade värdet av järnverkens för avsalu avsedda tillverkningar av smidda samt varmvalsade och varmdragna produkter jämte gjutgods, manufakturvaror och verkstadsprodukter utgjorde för redogörelseåret 997·3 milj. kr. mot 862·5 milj. 1948, i vilka siffror värdet av den relativt obetydliga avsalupost vid tillverkningen fallet skrot för omsmältning, som redovisas i tab. 5, ej ingår. Såsom framgår av tablån steg försäljningsvärdet beträffande såväl egentliga valsverksprodukter (inkl. smide) som järnverkens tillverkning av gjutgods, manufakturvaror och verkstadsprodukter.

F. Andra malmer än järnmalm.

Den totala brytningen av s. k. ädlare malmer uppgick, såsom framgår av tab. 6 i tabellavdelningen, under år 1949 till 26 752 ton direkt användbar malm av olika slag med ett sammanlagt värde av 1 279 000 kr. jämte 1 929 904 ton för anrikning avsedd produkt. Vid 17 anrikningsverk, varav två användes även för järnmalmsanrikning, behandlades under redogörelseåret 1 964 892 ton rågods (varav en del utgjorde avfall efter järnmalmsanrikning) med ett värde hos den framställda sligen av 75 320 000 kr. Verken voro för anrikning av enbart annan malm än järnmalm i gång sammanlagt 96 097 timmar.

Under senare år har ifrågavarande malmfångst fördelat sig på de olika produkterna på sätt som framgår av sammanställningen å motstående sida.

Utvinnningen av guldalm samt bly- och silvermalm jämte zinkmalm föredro i stort sett samma produktionskvantiteter som under föregående år. Beträffande de övriga malmerna förelåg ökning för kopparmalm, manganmalm, molybdenmalm, svavelkis och volframmalm.

Produktionen av andra malmer än järnmalm åren 1945—1949. Ton.

	1945	1946	1947	1948	1949
Andalusit	10 449	7 415	270	678	—
Blykopparslig	—	—	—	514	—
Grafitmalm	802	—	1 140	1 100	1 170
Guldmalm	107 302	103 701	84 671	71 326	71 642
Kopparmalm	50 846	55 628	49 196	57 782	61 354
Mangannmalm	21 669	13 292	11 343	9 079	16 110
Molybdenmalm	7	—	—	3	12
Nickelmalm	17 577	—	—	—	—
Silver- och blymalm	26 718	27 633	26 708	30 109	30 654
Svavelkis	261 984	280 208	310 571	392 033	424 007
Volframalm	572	702	514	535	689
Zinkmalm	58 673	62 727	60 568	59 182	59 993
Summa	556 599	551 306	543 981	621 336	664 631

Fördelningen av 1949 års fångst på direkt användbar malm och slig jämte malmernas värde visas av sammanställningen nedan.

	Direkt användbar malm		Slig		Summa	
	Ton	Värde 1 000 kr.	Ton	Värde 1 000 kr.	Ton	Värde 1 000 kr.
Grafitmalm	—	—	1 170	74	170	74
Guldmalm	14 479	1 011	57 163	1 254	71 642	2 265
Kopparmalm	—	—	61 354	21 985	61 354	21 985
Mangannmalm	8 004	198	8 106	427	16 110	625
Molybdenmalm	—	—	12	39	12	39
Silver- och blymalm	—	—	30 654	24 865	30 654	24 865
Svavelkis	4 269	70	419 738	13 182	424 007	13 252
Volframalm	—	—	689	2 637	689	2 637
Zinkmalm	—	—	59 993	10 857	59 993	10 857
Summa	26 752	1 279	637 879	75 320	664 631	76 599

En i likhet med föregående år gjord reduktion av de ofta mycket olikvärdiga malmerna till innehållen ren metall har givit till resultat nedanstående kvantiteter.

	Aluminium ton	Bly ton	Fosfor ton	Grafit ton	Guld kg	Koppar ton	Mangan ton
I direkt användbar malm	—	—	3	—	347	211	1 083
» slig	—	23 900	—	109	2 150	16 062	1 357
Summa: 1949	—	23 900	3	109	2 497	16 273	2 440
1948	408	23 579	5	64	2 236	14 835	1 308
	Molybden ton	Silver kg	Svavel ton	Volfram ton	Zink ton		
I direkt användbar malm	—	782	1 281	—	—		
» slig	5	34 698	203 804	281	35 158		
Summa: 1949	5	35 480	205 085	281	35 158		
1948	1	35 394	181 987	190	35 485		

I denna tablå har av svavel endast medräknats vad som ingår i såsom svavelkis redovisade malmer. I övriga malmer redovisas ett svavelinnehåll av 37 099 ton. Dessutom må även erinras om att jämte de malmer, vilka

¹⁾ Framställd på grundval av importerad malm.

²⁾ Därav 6 820 ton mangankalk med ett värde av 74 000 kr.

här betecknats såsom manganmalmer (med tillsammans 2 440 ton ren mangan), flerstädes i mellansvenska bergslagen brytas järnmalmer med stundom betydande manganhalt. Produktionen av dylika malmer uppgick under 1949 enligt tab. 1 och 2 a, i vilka manganhalten för malmer och sliger med en uppgiven halt av i regel minst 1 % redovisats, till 300 377 ton direkt användbar malm och 28 016 ton slig, tillsammans innehållande 14 835 ton ren mangan. Sammanlagt skulle alltså manganinnehållet i olika slags malmer under redogörelseåret ha utgjort 17 275 ton.

Beträffande förändringar i lagren av andra malmer än järnmalm har minskning inträffat för bl. a. manganmalm från 6 526 ton vid 1948 års slut till 4 894 ton vid 1949 års slut samt för zinkmalm från 19 602 till 18 079 ton. Lagren av silver- och blymalm ha däremot ökat från 5 958 till 8 528 ton.

Viktigast som exportvara av hithörande malmer var med hänsyn till både kvantitet och saluvärde zinkmalm, varav under år 1949 utfördes 67 307 ton med ett värde av 15 185 000 kr. mot 74 686 ton året förut. Utförseln av svavelkis minskade under 1949 och utgjorde 55 352 ton med värdet 2 210 000 kr. mot 65 690 ton år 1948. Exporten av silver- och blymalm uppgick under 1949 till endast 10 705 ton med värdet 8 129 000 kr. mot 23 610 ton året förut.

G. Andra metaller än järn samt diverse närstående bergverksprodukter.

De i följande sammanställning redovisade kvantiteterna ädlare metaller utgöra tillverkningen vid de i denna berättelse under rubriken andra metallframställningsverk o. d. inräknade företagen. Angående den totala tillverkningen av dessa metaller oavsett tillverkningsställe och utgångsmaterial hänvisas till industriberättelsen.

Den framställda guldkvantiteten var 8,8 % högre än 1948 års siffra. Anmärkas bör, att endast den guldkvantitet, som under året slutraffinerats, medtages i statistiken för respektive år. Beträffande produktionen av övriga metaller redovisades ökade kvantiteter för aluminium och aluminiumlegeringar samt bly och volfram, under det att framställningen av silver samt elektrolyt- och raffinadkoppar gick tillbaka.

Vid elektrokemiska industriföretag framställdes år 1949 21 ton fosforkoppar med ett värde av 46 000 kr.

Tillverkningen vid bergverken av andra metaller¹⁾ m. m. än järn åren 1948 och 1949.

Tillverkningar	1948	1 9 4 9				
	Hela tillverkningen	Hela tillverkningen		inhemskt skrot	Därav ur	
					utländskt skrot	råmaterial annat
					Kilogram	Kilogram
Guld	2 009	2 185	2) 12 287	3	14	98
Silver	20 692	16 919	3) 1 478	878	825	44
Aluminium och aluminiumlegeringar	3 320 762	3 955 186	6 566	25 916	—	3 929 270
Bly	7 591 795	11 756 609	16 232	1 000 000	—	—
Cementkoppar, för avsalu	675 217	486 923	796	—	—	486 923
Koppar: elektrolyt-	22 238 350	19 286 660	4) 26 862	2 888 830	3 434 970	50 460
raffinad-	1 865 165	1 395 983	2 565	—	—	1 395 983
Volfram	1 751	2 385	2 087	—	—	—

¹⁾ Angående framställningen av svavel se sid. 28. — ²⁾ Därav 18 000 kr. ersättning för legotillverkning av 115 kg guld. — ³⁾ Därav 29 000 kr. ersättning för legotillverkning av 1 711 kg silver. — ⁴⁾ Därav 2 501 000 kr. ersättning för legotillverkning av 5 906 480 kg koppar.

H. Stenkol, eldfast lera och klinkerlera.

Stenkolsproduktionen uppgick under 1949 till endast 316 612 ton, vilket innebär en nedgång med 15·5 % i förhållande till 1948. Minskningen faller på stenkol av såväl hög som låg kvalitet.

Produktionen av eldfast lera, som 1948 utgjorde 135 324 ton, steg under året till 179 384 ton. För klinkerlera ökade produktionen med 19·1 %.

Produktionen av stenkol samt eldfast lera och klinkerlera åren 1945—1949.

Å r	Stenkol		Därav			Eldfast lera	Klinkerlera
	Totala kvantiteten	A-kol	B-kol	C-kol			
					T		
1945.....	615 336	308 651	138 282	168 403	108 852	34 455	
1946.....	488 177	237 427	114 214	136 536	129 696	37 453	
1947.....	415 785	182 512	167 491	65 782	129 491	34 597	
1948.....	374 446	156 991	155 979	61 476	135 324	43 924	
1949.....	316 612	139 169	121 677	55 766	179 884	52 303	

Stenkolsproduktionen redovisas i tabellen ovan fördelad på tre olika kvaliteter: A-kol med ett effektivt värmevärde av 4 800—5 600 värmeenheter och med askhalt till och med 13 %, B-kol med 3 900—4 600 värmeenheter och med askhalt från 14 till och med 35 % samt C-kol med omkring 2 700 värmeenheter och med askhalt från 36 till och med 55 %.

Genomsnittliga brytningen av berg, stenkol och lera per arbetare utgjorde år 1949 enligt sammanställningen nedan 812 ton mot 666 ton år 1948.

År	Brytningsmängd berg, stenkol och lera Ton	Antal arbetare	Ton per arbetare arbetstimma	
1948	684 965	1 028	666	0·38
1949	674 402	831	812	0·42

Den totala brytningsmängden är likväl större än vad ovanstående siffror utvisa, enär även betydande, merendels obestämbara, kvantiteter sandsten och skiffer brytas men kvarlämnas som fyllning i gruvorna.

I. Oarbetad sten och stenarbeten.

Det totala produktvärdet inom stenindustrien (inkl. skifferoljeverk) uppgick till 111·3 milj. kr. under 1949 mot 110·2 milj. kr. under 1948. Nedgång i produktvärdet redovisades för kalk- och kritbruk samt fältspats- och kvartsbrott. Skifferoljeverk samt andra stenindustriella anläggningar kännetecknades däremot av en viss ökning värdemässigt sett. Beträffande produktionsutvecklingen för de olika varuslagen gäller bl. a., att gatstensproduktionen undergick en ökning från 152 885 till 161 827 ton. Exporten av gatsten uppnådde 29 983 ton mot 66 255 ton år 1948 och 19 264 ton år 1947. Kantstensproduktionen ökade under året med 7·5 %. Tillverkningen av byggnadssten var 9·7 % större än under föregående år. Totala tillverkningen av krossad sten och makadam (av granit och gnejs samt svarta och gröna graniter) ökade med 10·3 %. Brytningen av blocksten av såväl vanliga röda och grå graniter som av svarta och gröna graniter uppgick däremot till samma kvantitet som under föregående år. Totala blockstensexporten ökade från 14 933 ton år 1948 till 23 521 ton år 1949. Värdesiffrorna för arbeten av kalksten och marmor voro något lägre än under 1948. Avsaluproduktionen av omalen fältspat och omalen kvarts ökade med 6·8 resp. 25·7 %.

Vid kalk- och kritbruken har nedgång ägt rum i produktionen av osläckt kalk från 551 156 ton 1948 till 537 176 ton 1949. Även släckt kalk och bränd dolomit ha redovisats med mindre kvantiteter under redogörelseåret än under föregående år. Under året levererad jordbrukskalk har redovisats med 162 890 ton osläckt och 1 063 ton släckt kalk, 1 939 ton mjölkalk, 133 399 ton kalkstensmjöl samt 1 443 ton kalkmargel; motsvarande siffror år 1948 voro resp. 176 731, 6 054, 2 665, 135 861 och 1 440 ton. Förutom den ovannämnda kalken, framställd vid de egentliga kalkbruken, brännes kalk för industriens eget behov vid en del sulfatmasse- och karbidfabriker samt kopparverk och sockerbruk. Produktionssiffrorna för ifrågavarande kalk utgjorde 211 617 ton mot 207 924 ton år 1948. Av ifrågavarande kalk producerades under 1949 114 546 ton vid sulfatmassefabriker, 60 642 vid karbidfabriker, 992 ton vid kopparverk och 35 437 ton vid sockerbruk.

Antalet ugnar, som 1949 användes vid kalkbränningen, framgår av nedanstående tablå.

Ugnar använda för bränning av kalk, dolomit och kiselgur.

	Periodisk bränning		Kontinuerlig bränning					
	Kalk- fyrar och jord- ugnar	Fält- ugnar	Schaktugnar		Ringugnar		Rote- rande bränn- ugnar	Andra ugnar
			gas- eldade	andra	gas- eldade	andra		
<i>För kalkbränning</i>	12	334	72	50	—	2	2	—
därav vid: kalkbruk	12	334	48	28	—	2	1	—
sulfatmassefabriker	—	—	18	2	—	—	1	—
karbidfabriker o. kopparverk	—	—	6	—	—	—	—	—
sockerbruk	—	—	—	20	—	—	—	—
<i>För dolomitbränning</i>	—	—	—	8	—	—	—	—
<i>För bränning av kiselgur</i>	—	—	—	1	—	—	1	3
Summa: 1949	12	334	72	59	—	4	3	3
1948	14	350	74	57	—	4	4	3

För framställning av olja ur alunskiffer i industriella former användes 941 236 ton alunskiffer. Ur denna alunskiffer erhöles vid 6 ugnar följande produkter.

	Ton	Värde 1 000 kr.		Ton	Värde 1 000 kr.
Bensin	6 637	1 491	Emulsion och beck	18	2
Pannbrännolja	32 987	3 277	Ammoniumsulfat	417	93
Gasol	757	349			
Svavel	11 958	1 941			
			Gas	155	11

Vid Kinneklevaverken har liksom under de föregående åren ingen oljeutvinning ägt rum under redogörelseåret.

Till den årliga bergverksstatistiken insamlas jämväl uppgifter rörande den totala brytningskvantiteten av vissa bergarter, men dessa data publiceras fr. o. m. 1928 års berättelse icke i tabellavdelningen. För redogörelseåret äro dessa totala brytningsmängder följande.

Alunskiffer	ton	1 255 618	Kiselgur	ton	14 100
därav till bränsle	"	313 382	Krita	"	24 707
Kalksten	"	4 685 659	Kvartsit	"	178 353
därav: kalkmargel för cement- tillverkning	"	412 921	Lerskiffer	"	7 399
foderkalk	"	12 955	Sandsten	"	32 742

Stenbrottens och stenhuggeriernas avsaluproduktion länsvis framgår av tabellen å sid. 29.

Stenindustriens och kalkbrukens avsaluproduktion inom olika län.

L ä n	Granit och gnejs			Svarta och gröna graniter		Sandsten, kvartsit och flinta	
	Blocksten o. krossad sten	Gatsten	Andra arbeten	Blocksten, krossad o. malen sten	Arbetad sten	Råsten, krossad o. malen sten	Arbetad sten, alla slag
	Ton	Ton	1 000 kr.	Ton	1 000 kr.	Ton	1 000 kr.
Stockholms stad	—	—	111	—	—	—	—
Stockholms län	73 950	280	478	—	—	—	—
Uppsala län	35 567	—	30	—	—	—	—
Södermanlands län	516	—	125	—	35	—	—
Östergötlands län	18 745	255	137	—	33	25 462	11
Jönköpings län	130 698	32	387	259 073	355	—	—
Kronobergs län	—	—	384	3 931	1 656	—	—
Kalmar län	2 547	1 144	2 117	1 679	2 461	—	27
Gotlands län	—	—	—	—	—	—	174
Blekinge län	2 350	5 443	619	16 941	1 274	—	—
Kristianstads län	189 976	2 955	603	3 947	633	1 340	26
Malmöhus län	571 446	—	629	37 470	83	135 527	18
Hallands län	35 247	1 229	632	—	15	—	—
Göteborgs och Bohus län	289 844	149 244	5 697	1 295	425	—	—
Älvsborgs län	93 776	—	617	400	9	37 322	—
Skaraborgs län	11 296	25	487	—	102	4 468	2
Värmlands län	4 017	779	455	300	28	—	—
Örebro län	83 527	—	181	—	22	2 132	—
Västmanlands län	23 059	100	31	—	—	—	—
Kopparbergs län	120 741	—	236	454	5	300	37
Gävleborgs län	69 602	—	136	—	31	—	15
Västernorrlands län	9 600	171	138	4 244	4	—	—
Jämtlands län	—	—	17	—	—	3 864	—
Västerbottens län	2 675	46	51	—	2	—	—
Norrbottnens län	46 425	124	77	—	—	—	—
Hela riket: 1949	1 815 604	161 827	14 375	329 734	7 173	210 415	310
1948	1 606 026	152 885	13 198	342 889	7 657	219 551	380

L ä n	Fält- spat	Kvarts	Kalksten, dolomit och marmor				Osläckt och släckt kalk	För jordför- bättring levererad kalk m. m. 1)	
			Omalen	Råsten och krossad sten	Kalk- stens- mjöl	Arbeten av			
						Kalksten			Marmor
	Ton		Ton		1 000 kr.		Ton		
Stockholms stad	—	—	—	—	44	271	—	—	
Stockholms län	6 800	—	318 519	—	168	557	—	—	
Uppsala län	—	—	61	—	19	—	—	—	
Södermanlands län	—	—	422 027	—	203	3 157	93 976	10 883	
Östergötlands län	—	—	9 232	—	844	2 059	13 006	8 340	
Jönköpings län	2 116	294	33	—	31	60	—	—	
Kronobergs län	—	2	—	—	11	206	—	—	
Kalmar län	—	—	51 737	—	1 309	—	48 918	6 849	
Gotlands län	—	—	600 483	—	55	150	744	—	
Blekinge län	—	—	—	—	—	0	—	—	
Kristianstads län	—	—	235	42 600	113	3	4 454	44 469	
Malmöhus län	—	—	637 382	44 523	259	452	15 857	41 727	
Hallands län	675	—	—	12 241	—	—	8 477	12 821	
Göteborgs och Bohus län	6 511	1 273	—	—	137	563	—	—	
Älvsborgs län	—	31 894	180	—	8	21	—	—	
Skaraborgs län	—	—	648 834	41 562	824	20	104 817	82 195	
Värmlands län	190	125	24 880	1 328	25	19	—	—	
Örebro län	80	932	83 721	663	947	1 216	140 708	36 912	
Västmanlands län	6 400	1 659	46 634	31 563	1	81	47 372	37 627	
Kopparbergs län	316	2 042	52 361	11 558	—	—	84 788	1 958	
Gävleborgs län	—	1 603	2 814	—	—	—	—	—	
Västernorrlands län	—	5 984	—	6 562	27	22	—	5 032	
Jämtlands län	—	—	23 108	—	1 082	—	18 174	3 074	
Västerbottens län	—	—	2 151	—	—	32	26 417	6 706	
Norrbottnens län	—	—	—	—	—	—	3 200	2 142	
Hela riket: 1949	23 088	45 808	2 924 392	192 600	6 107	8 889	610 908	300 734	
1948	21 609	36 435	2 630 475	213 886	6 142	9 508	634 426	332 752	

¹⁾ Här ingår all vid resp. läns kalkbruk framställd och för jordförbättring avsedd kalk levererad under året (inkl. mjölkalk, kalkmargel och kalkstensmjöl).

Förbrukning av råvaror m. m.

I tabellen å sid. 31 ha sammanställts uppgifter angående åtgången av vissa råmaterial inom järn- och metaltillverkningens olika huvudgrenar 1949. Under rubrikerna tackjärn och götmetall ha därvid även inräknats smärre kvantiteter råmaterial, vilka förbrukats för tillverkningen av dylika produkter vid några anläggningar, som ej äro hänförliga till bergverk. I nedanstående textavdelning äro vissa totalsiffror i denna tabell närmare specificerade. Därutöver finnas i tabellerna nederst å sid. 32 och överst å sid. 33 vissa uppgifter beträffande förbrukningen av slipmedel, flotationsreagenser samt koksalt, sprängämnen och tändhattar vid gruvor och stenindustriella anläggningar.

1. Råvaruförbrukning vid järn- och stålverk samt metallframställningsverk.

Förbrukningen av råmaterial vid järn- och metallframställningen har kvantitativt, såsom naturligt är, i stort sett följt de inträdda förändringarna i produktionens storlek. Vad först *tackjärnstillverkningen* beträffar, har förbrukningen av såväl sinter som gjutjärnsskrot visat ökning. Förbrukningen av järnmalm (styckemalm), järnslig och manganmalm är däremot något mindre. Fördelningen av järn- och manganmalm på olika slag av tackjärnsframställning framgår av nedanstående tablå (kvantiteter i ton).

	Elektro- tackjärn	Koks- tackjärn	Annat tackjärn	Summa
Styckemalm.....	64 278	8 062	34 297	106 637
Slig	1 602	4 221	7 192	13 015
Sinter	186 142	713 488	307 192	1 206 822
Manganmalm	7 486	—	228	7 714

Ovan upptagna förbrukningssiffror för elektrotackjärn avse *endast* i elektrisk masugn framställt tackjärn. För tillverkning av tackjärn i annan elektrisk ugn förbrukades bl. a. 6 ton kokstäckjärn, 4 321 ton gjutjärnsskrot samt 3 894 ton eget och 500 ton inköpt smidesskrot. För samma tillverkning användes även 167 ton kiseljärn, 37 ton manganjärn samt 27 ton fosforjärn. — Av den för tackjärnstillverkningen å sid. 31 redovisade slaggkvantiteten på totalt 431 ton utgjordes 384 ton av bessemerslagg och återstoden av väll- och stålugnslagg.

Vid *ferrolegeringsframställningen* förelåg ökad förbrukning för flertalet av de använda råvarorna. En minskning ägde dock rum beträffande åtgången av manganmalm. Av den förbrukade krommalmen utgjordes 5 702 ton av slig, och av den redovisade molybdenmalmen bestod 110 ton av slig.

De i tabellen å sid. 31 vid tillverkningen av ferrolegeringar angivna totalsiffrorna för förbrukningen av andra malmer, metaller, kemikalier m. m. samt slagg äro närmare specificerade i nedanstående tablå (kvantiteter i ton).

Andra malmer		Metaller, kemikalier m. m.		Slagg	
Bauxit	75	Aluminium	291	Kromslagg	5 922
Imenit	100	Beck	1	Manganslagg	11 456
Tantalmalm	6	Klorkalcium	12	Volframslagg	18
Summa	181	Klorater	9	Summa	17 396
		Salpeter	18		
		Vanadinsyra	226		
		Summa	557		

Beträffande produktionen av *järnsvamp* visade förbrukningen av järnmalmslig ökning, under det att minskad konsumtion förelåg för sinter.

Vid *vällmetallframställningen* sjönk förbrukningen av träkolstäckjärn.

Vid *götmetalltillverkningen* minskade förbrukningen av träkolstäckjärn, under det att åtgången av kokstäckjärn undergick en avsevärd uppgång. Därjämte redovisades även betydande ökning i konsumtionen av smidesskrot och ferrolegeringar.

Förbrukning av vissa råmaterial m. m. vid järnverk samt andra metallframställningsverk o. d. år 1949.

Varuslag	Förbrukning för framställning av							Summa
	tack-järn	ferro-legeringar	järn-svamp a) och väll-metall b)	göt-metall, stål-gjutgods	övriga järn-verks-produkter	andra metaller		
T o n								
Järnmalm	106 637	—	—	39 529	—	—	146 166	
Järnmalmsslig	13 015	512	a) 32 443	3 236	—	—	49 206	
Sinter (av slig)	1 206 822	—	a) 9 530	5	—	—	1 216 357	
Järnsvamp	—	—	—	25 028	—	—	25 028	
Andra malmer (inkl. slig):								
krommalm	—	36 587	—	127	—	—	36 714	
manganmalm	7 714	14 705	—	6	—	58	22 483	
molybdenmalm	—	880	—	—	—	—	880	
volframalm	—	2 719	—	—	—	114	2 833	
andra malmer o. d.	—	181	—	20	—	218 958	219 159	
Tackjärn: träkols-	934	—	b) 5 066	165 648	—	—	171 648	
därav elektro-	—	—	b) 112	45 601	—	—	45 713	
koks-	778	—	—	431 641	—	—	432 419	
Gjutjärnsskrot	9 368	—	—	26 629	—	—	35 997	
Glödspån	43	—	—	2	—	—	45	
Smidesskrot:								
eget	4 230	—	b) 85	422 990	51	—	427 356	
köpt	1 253	7 304	—	437 060	2 161	940	448 718	
Annat skrot	—	579	—	124	—	16 698	17 401	
Ferrolegeringar:								
kiseljärn, högst 15 % kisel	46	—	—	108	—	—	154	
" , över 15 % "	2 222	1 040	—	5 443	—	—	8 705	
kisel-manganjärn	—	2 097	—	2 638	—	—	4 735	
kromjärn, högst 1 % kol	—	—	—	8 741	—	—	8 741	
" , över 1 % "	—	1 470	—	2 456	—	—	3 926	
mangan- och spegeljärn	59	—	—	8 067	—	—	8 126	
volframjärn	—	—	—	702	—	—	702	
andra ferrolegeringar	27	—	—	639	—	—	666	
Metaller, kemikalier m. m.	35	557	—	3 115	678	17 983	22 368	
Slagg	431	17 396	—	1 033	—	—	18 860	
Kalksten	78 566	38	a) 2 594	18 330	1	330	99 859	
Kalk, bränd	106	14 368	—	53 910	—	—	68 384	
Dolomit: rå	54	2 115	—	17 731	—	—	19 900	
bränd	304	—	—	20 724	—	—	21 028	
Kvarts och kvartsit	2 049	40 159	—	29 705	267	24 603	96 783	
Sandsten	—	—	—	8 710	932	—	9 642	
Fluss- och fältspat	—	109	—	3 162	—	229	3 500	
Kaolinsand	—	—	—	815	—	—	815	
Kvarts-, kvartsit- o. silikategel	84	—	—	8 190	706	647	9 627	
Magnesittegel	24	323	—	1 838	543	1 487	4 215	
Krommagnesittegel	—	—	—	2 498	50	—	2 548	
Chamottetegel och -skrot	1 305	205	1) 406	16 257	4 762	731	23 666	
Sintermagnesit och magnesiitmjöl	12	33	—	481	54	—	580	
Eldfast lera	779	130	a) 10	4 728	491	—	6 138	
Övrigt eldfast infodringsmaterial	34	21	a) 4 058	1 539	174	—	5 826	
Kolektroder	146	1 209	—	65	—	1 257	2 677	
Grafit elektroder	16	9	—	1 521	—	8	1 554	
Elektrodmassa	2 972	2 527	a) 25	2 006	—	1 632	9 162	

1) Därav 395 ton för järnsvampframställning.

I nedanstående tablå äro vissa av de varuslag, som ej specificerats i tabellen å sid. 31, närmare angivna (kvantiteter i ton).

<i>Andra malmer</i>		Titanjárn	39	Svavel	6
Svavelkis	20	Vanadinjárn	71	Tjára	9
		Summa	639	Vanadinsyra	58
				Summa	3 115
<i>Ferrolegeringar</i>		<i>Metaller, kemikalier m. m.</i>		<i>Skrot</i>	
Fosforjárn	37	Aluminium	183	Manganskrot	124
Kiselkalciumjárn	38	Bly	8		
Kiselkalciummanganjárn	10	Kalciumkarbid	10	<i>Slagg</i>	
Krommanganjárn	24	Kobolt	94	Hyttsslagg	7
Molybdenjárn	409	Koksalt	1	Vanadinslagg	9
Niobiumjárn	5	Koppar	6	Vällugns- och stalugns-	
Niobiantantaljárn	1	Krom	3	slagg	1 017
Svaveljárn	1	Mangan	73	Summa	1 033
Tantaljárn	4	Nickel	2 664		

Förbrukningssiffrorna för *övriga järnverksprodukter* avse i huvudsak råmaterial för framställning av smitt och pressat samt varmvalsat järn och stål. I totalsiffran för förbrukningen av metaller, kemikalier m. m. ingå bl. a. 2 ton bly, 455 ton zink, 73 ton koksalt och 148 ton svavelsyra. — Järnverkens förbrukning av tackjárn och skrot för framställning av vanligt tackjärnsgjutgods är icke medräknad här utan ingår i den allmänna industriberättelsens hithörande redovisning.

Förbrukningen av andra malmer än järnmalm vid *metallframställningen* har undergått minskning under 1949, sammanhängande med den minskning i metallproduktionen, som inträtt under året. Nedan lämnas en specifikation av förbrukningen av andra malmer, skrot samt metaller, kemikalier m. m. (kvantiteter i ton).

<i>Andra malmer</i>		<i>Skrot</i>		<i>Magnesium</i>	
Arsenikslig	64 218	Aluminiumskrot	36	Mangan	1
Blyslig	14 508	Blyskrot	1 100	Molybden	6
Guldalm	15 781	Kopparskrot	15 562	Natriumbikromat	65
Kisbränder	69 124	Summa	16 698	Natriumfluorid	8
Kopparmalmslig	54 773			Natriumklorat	20
Kryolit	245	<i>Metaller, kemikalier m. m.</i>		Natronsalteter	427
Svavelkis	309	Aluminiumoxid	7 501	Salpetersyra	56
Summa	218 958	Aluminiumfluorid	53	Saltsyra	11
		Antimon	16	Soda, kalcinerad	167
		Kisel	50	Svavelsyra	321
		Koksalt	9 207	Zinkoxid	73
				Summa	17 983

För metallframställningsverk, som för vidare bearbetning framställa mellanprodukter, upptagna som råmaterial i tabell å sid. 31 och ovanstående tablå, redovisas endast förbrukningen av de verken tillförda ursprungliga råmaterialen.

2. Förbrukning av vissa råvaror m. m. vid gruvor och stenindustriella anläggningar.

Förbrukningen av de viktigaste *slipmedlen* o. d. vid *de stenindustriella anläggningarna* framgår av nedanstående tablå (kvantiteter i kg).

Bly	2 491	Pimsten	1 721	Tennaska	1 359
Karborundum	70 148	Smärgel	4 858	Terpentin	1 453
Magnesit	2 331	Stålsand	1 161 411		

Förbrukningen av *flotationsreagenser* vid malmgruvorna samt *koksalt, sprängämnen och tändhattar* vid gruvor och stenindustriella anläggningar framgår av nedanstående specifikation (kvantiteter i kg).

Cyanid	28 708	Mellanolja	9 550	Stärkelse	200
Eldningsolja	6 045	Natriumhydrosulfid	400	Svavelsyra	2 667 621
Kalk	3 783 286	Oljesyra	400	Vattenglas	46 858
Kiselflussyra	14 210	Olein	11 435	Xantat	667 226
Koppar- o. zinksulfat	508 883	Pine-oil o. tallolja	145 950	Övriga reagenser ..	544
Kresylsyra	615	Salpetersyra	289 634		
Kromater	24 709	Soda	3 987		

	Järnmalms- gruvor	Andra malm- gruvor	Kolgruvor	Fältspats- och kvartsbrott	Skifferolje- verk	Andra sten- industriella anlägg- ningar	Summa
Koksalt	684 687	64 246	—	—	281 580	2 800	1 033 313
Sprängämnen	2 956 322	578 275	54 444	22 409	154 875	767 676	4 534 001
Tändhattar (st.)	3 596 443	1 208 054	267 509	48 566	16 900	2 226 940	7 364 412

Bränsle, smörjmedel och elektrisk energi.

En allmän översikt över bergverkens förbrukning av *bränsle* lämnas i tabellerna å sid. 34 och 35. Tabellen å sid. 35 över träkolsförbrukningen är närmast en specialtabell, avsedd att belysa inköpspriset på träkol av skogs- och stubbved samt av sågverksribb vid samtliga verk med framställning av järn- och stålvaror med undantag av ferrolegeringsverk. Den i tabellen redovisade totalkvantiteten är den sammanlagda förbrukningen av träkol vid dessa verk vid framställningen av tackjärn, väll- och götmetall, smidda, varmvalsade och varmdragna produkter samt manufakturvaror och verkstadsprodukter. Där emot är ej förbrukningen av träkol vid framställning av sinter och ferrolegeringar inräknad i tabellen över järnverkens träkolsförbrukning, men kvantiteterna ifråga ingå i tabellen på sid. 34 samt den övre tabellen på sid. 35.

Medelinköpspriset för förbrukade träkol utgjorde, som synes, kr. 3.53 per hl år 1949 eller samma belopp som under år 1948.

I den övre tabellen å sid. 35 ingå ej uppgifter om förbrukningen av bränsle för industriernas egna transportmedel samt för uppvärmning av fabriks- och kontorslokaler m. m., vilka kvantiteter däremot äro inräknade i uppgifterna om den totala bränsleåtgången vid järnverken i tabellen å sid. 34.

I likhet med föregående år ha vissa beräkningar gjorts i syfte att erhålla ett enhetligt mått på bergverkens totala konsumtion av bränslemedel. Resultatet av dessa beräkningar framgår av nedersta raden i omstående tabell. Redogörelseårets totala bränsleförbrukning skulle i enlighet härmed motsvara omkring 1 539 000 ton stenkol, vilket innebär en ökning med endast 1 %. Givetvis kan vid detta slags beräkningar hänsyn ej tagas till det ganska växlande värmevärdet hos olika kvaliteter av ett och samma bränsleslag. Den erhållna totalsiffran kan regelbundet anses något för hög, enär de redovisade stenkolen vid här gjord beräkning genomgående anses betyda prima engelska kol, medan i verkligheten inom flera produktionsgrenar stenkol med betydligt lägre värmevärde förbrukas, såsom vid stenkolsbrytningen och järnsvampframställningen, där nästan uteslutande svenska kol användas.

Bränsleförbrukningen vid bergverken år 1949.

Bränsleslag		Kvantitetsgrund	Förbrukningen av bränsle vid							Summa
			järngruvor		andra malm-gruvor	järnverk ¹⁾	metall-fram-ställn-verk	kol-gruvor	stenindu-striella anläggningar	
			totalt	därav för brikettering och sintring						
Stenkol (inkl. stybb) o. kolbriketter	ton	7 583	155	1 249	305 508	25 406	2 912	52 610	395 268	
Koks (inkl. stybb) och koksstybbriketter ..	»	61 063	60 031	161	438 204	2 712	—	13 849	515 989	
Torvbränsle (inkl. torvbriketter)	»	—	—	—	3 220	—	—	137	3 357	
Träkol (inkl. stybb) ..	hl	604 146	591 993	3 245	12 791 368	5 152	—	804	13 404 715	
Träbränsle:										
ved i större stycken	m ³	23 131	69	40 103	107 869	1 908	14 975	147 172	335 158	
andra slag	»	14 171	5 421	1 655	343 161	1 536	—	43 891	404 414	
Flytande bränsle:										
bensin, bentyl, motorsprit	ton	244	—	187	449	69	11	1 645	2 605	
motor- och pannbrännolja	»	5 465	4 652	570	113 984	3 703	91	18 322	142 135	
fotogen	»	45	—	3	150	9	1	124	332	
tjäroljor (brännoljor)	»	—	—	—	589	—	—	—	589	
Masugns- och koksugns- gas	1000 m ³	21 352	21 352	—	855 104	—	—	—	876 456	
Alunskiffer	ton	—	—	—	—	—	—	303 953	303 953	
Summa bränsle med reduktion till stenkol ²⁾	ton	95 833	80 729	9 598	1 206 593	34 482	5 613	187 295	1 539 414	

Bränslesituationen undergick en ytterligare förbättring under 1949 och karakteriserades i stort sett av samma tendenser, som gjorde sig gällande 1948. Konsumtionen av stenkol och koks företedde sålunda en förhållandevis stark ökning. Träbränslen jämte torv visade däremot en fortsatt nedgång. Beträffande åtgången av flytande bränslen företedde konsumtionen av brännolja en viss ökning. Med hänsyn till bränsleförbrukningen inom de olika bergverksgrupperna förelåg ökning inom järnverken, under det att de övriga grupperna karakteriserades av viss minskning i konsumtionen. Stegringen i bränslekonsumtionen inom järnverken gällde framför allt förbrukningen vid framställning av tackjärn, järnsvamp samt smidda, varmvalsade och varmdragna produkter.

¹⁾ Här ingår även förbrukningen av bränsle för uppvärmning (av lokaler), drivkraft o. d. Dessa uppgifter äro däremot, i motsats till vad som var fallet under 1947 och tidigare år, ej inräknade i tabellen å motsäende sida över bränsleförbrukningen vid järnverken.

²⁾ Förbrukningen av masugns- och koksugns- gas är ej inräknad i den totala, till stenkol reducerade bränsleförbrukningen. Redovisningen av detta bränsle synes vara ofullständig särskilt beträffande förbrukningens storlek vid tackjärnstillverkningen. De använda reduktionstalen äro för: koks och koksstybb 1'05; träkol, träkolsstybb och bilkol 0'017; torvbränsle 0'5; ved i större stycken 0'17; annat träbränsle 0'09; flytande bränsle: bensin och lättbentyl 1'6, motor- och pannbrännolja samt fotogen 1'5, tjärolja 1'3; alunskiffer 0'2.

Bränsleförbrukningen vid järnverken¹⁾ vid tillverkningen av nedanstående varuslag år 1949.

Bränsleslag	Kvantitetsenhet	Förbrukningen av bränsle vid tillverkning av						Summa
		tackjärn	ferrolege-ringar	järnsvamp	vällmetall	göt och stål-gjutgods	smidda samt varmvalsade o. varm-dragna produkter	
Stenkol (inkl. stybb) och kolbriketter ..	ton	241	198	2 698	—	118 044	153 537	274 718
Koks	"	349 897	22 666	—	—	4 144	17 797	394 504
Koksstybb och koksstybbriketter	"	28 244	—	11 376	—	283	2 909	42 812
Torvbränsle (inkl. torvbriketter)	"	—	—	—	—	3 184	26	3 210
Träkol: industrikol ..	hl	12 253 323	141 672	120 827	147 946	73 888	33 873	12 771 529
stybb	"	12 152	—	—	—	5 920	1 160	19 232
Träbränsle:								
ved i större stycken	m ³	1 149	426	179	225	65 529	27 181	94 689
andra slag	"	528	—	—	250	286 654	50 452	337 884
Flytande bränsle:								
bensin, bentyl, motorsprit	ton	1	32	—	—	21	139	193
motor- och pannbrännolja	"	154	809	12	—	25 408	84 948	111 331
fotogen	"	12	—	—	—	12	79	103
tjälolja (brännolja) ..	"	—	—	—	—	589	—	589
Masugns- och koksugns-gas ²⁾	1000 m ³	457 344	—	—	—	32 858	140 376	630 578
Summa bränsle med reduktion till stenkol ³⁾	ton	606 296	27 743	16 745	2 576	201 509	312 811	1 167 680

Kvantitet och inköpsvärde av förbrukat träkol vid verk med framställning av järn och stål år 1949.

L ä n	Träkol av		Summa	Inköpsvärde (inkl. frakt)	Medelpris per hl
	skogs- och stubbved	sågverksribb			
	H e k t o l i t e r			1 000 kr.	kr.
Stockholms län	104 820	54 860	159 680	572	3·58
Uppsala län	221 577	—	221 577	690	3·11
Södermanlands län	216 152	—	216 152	721	3·34
Östergötlands län	153 072	399 334	552 406	1 823	3·30
Blekinge län	16 572	—	16 572	50	3·02
Malmöhus län	900	—	900	3	3·33
Göteborgs och Bohus län	251	—	251	1	3·98
Älvsborgs län	623	—	623	2	3·21
Värmlands län	1 039 465	96 714	1 136 179	4 346	3·83
Örebro län	2 857 118	1 076 200	3 933 318	13 224	3·36
Västmanlands län	2 434 728	20 140	2 454 868	8 746	3·56
Kopparbergs län	186 404	—	186 404	689	3·70
Gävleborgs län	3 915 833	—	3 915 833	14 281	3·65
Norrbottnens län	4 575	—	4 575	13	2·84
Hela riket: hl	11 152 090	1 647 248	12 799 338	—	—
1 000 kr.	40 388	4 773	—	45 161	—
Medelpris per hl i kr.	3·62	2·90	—	—	3·53

¹⁾ Tabellens siffror äro ej fullt jämförbara med motsvarande under 1947 och tidigare år. Se not 1 å föregående sida. — ²⁾ Ang. masugns-gas se not 2 å sid. 34. — ³⁾ Ang. reduktionstal se not 2 å sid. 34.

Närmare uppgifter om åtgången av viktigare bränsle- och reduktionsmedel vid vissa slag av tackjärnsframställning följa här nedan¹⁾.

Ugn och bränsleslag	Bränsleslag	Kvantitets- grund	Total bränsleför- brukning	Medelförbrukning av bränsle per ton tillverkat tackjärn
<i>Blästermasugnar:</i>				
med träkol	träkol	hl	11 447 502	52.08 hl
» koks	koks	ton	320 735	0.76 ton
<i>Elektromasugnar:</i>				
med träkol och el. energi	träkol	hl	785 681	23.35 hl
	el. energi	kWh	72 669 251	2 160 kWh
	koks	ton	28 383	.
	»	»	27 765	.
» koks o. koksstybb samt el. energi	koksstybb	»	27 765	.
	el. energi	kWh	321 973 190	2 594 kWh
<i>Annan elektrisk ugn än masugn</i>	koksstybb	ton	387	.
	el. energi	kWh	6 484 200	799 kWh

Siffran för medelförbrukningen av träkol vid framställning av vanligt bläster-tackjärn har ökat något, från 51.73 hl 1948 till 52.08 hl per ton 1949; siffran för medelförbrukningen vid framställning av kokstäckjärn i blästermasugn (0.76 ton koks per ton tackjärn) är densamma som under föregående år. Medelkonsumtionen av träkol i elektromasugn utgjorde 23.35 hl per ton tackjärn mot 23.74 under 1948.

Den totala förbrukningen av *elektrisk energi* vid olika bergverk belyses i nedanstående tabell.

*Förbrukningen av elektrisk energi vid bergverken år 1948 och 1949.
1 000 kWh.*

Grenar	År 1948	Å r 1949			
		Totalt	Därav för		
			elpannor (ångulstring)	ugnsdrift	andra ändamål
Järnmalsgruvor	185 001	211 795	654	—	211 141
Andra malmgruvor	106 313	121 700	—	—	121 700
Järnverk	1 693 254	1 992 399	53 144	1 385 079	554 176
Andra metallframställningsverk	133 667	201 013	13 614	154 698	32 701
Kolgruvor	11 857	11 718	—	—	11 718
Kalk- och kritbruk	11 762	12 812	—	—	12 812
Skifferoljeverk	40 696	32 050	—	—	32 050
Fältspats- och kvartsbrott	1 729	1 848	—	—	1 848
Andra stenindustriella anläggningar....	24 115	26 356	—	—	26 356
Summa	2 208 394	2 611 691	67 412	1 539 777	1 004 502

I tabblän nedan meddelas en specificering av järnverkens samt andra metallframställningsverks viktigare förbrukning av elektrisk energi för ugnsdriift (i 1 000 kWh) åren 1948 och 1949 med fördelning på vissa huvudrubriker.

	1948	1949
Tackjärnssmältning i: elektrisk masugn	370 733	394 642
annan elektrisk ugn	6 839	6 484
Smältning av ferrolegeringar	294 847	398 125
Smältning av göt och stålsgutgods	318 155	392 962
Elektrolys eller smältning av metaller	96 937	155 719
Summa	1 087 511	1 347 932

Genom den förbättrade tillgången på elektrisk energi steg totalsiffran under 1949 med 23.9 %. Förbrukningen har ökat för elektrolys eller smältning av

¹⁾ Utöm i tabblän redovisad åtgång av huvudsakliga bränsle- och reduktionsmedel ha använts smärre kvantiteter andra bränsleslag, vilka finnas angivna i övre tabellen å sid. 35.

metaller med 60·6 %, för smältning av ferrolegeringar med 35·0 %, för stålsmältning med 23·5 % och för tackjärnssmältning med 6·2 %.

Förbrukningen av *smörjmedel* vid samtliga bergverk framgår av nedanstående tablå (kvantiteter i kg):

Transformatorolja	86 346	Maskin- och cylinderolja	944 018
Skär- och gångolja, även vattenlösliga	105 748	Andra smörjolja	506 782
Motor- och bilolja	255 671	Fasta smörjmedel, fett	621 824

De ovanstående siffrorna innefatta även förbrukningen av smörjmedel för transportmedel, använda för industridriften, och avse kvantiteter, som under året förbrukats eller tillförts maskins smörjsystem. Under året har dessutom redovisats förbrukning av 60 636 kg hårdningsolja.

Drivkraft.

En översikt över den under 1949 vid bergverken använda drivkraften meddelas i nedanstående tabell.

Av den för omedelbar maskindrift använda effekten, 919 002 hk, kommo 62·3 % på järnverken och 25·5 % på gruvor, anriknings-, sintrings- och briketteringsverk. Av denna sistnämnda kraft, 234 255 hk, användes vid gruvbrytningen för uppföring och pumpning 87 577, för borrhning 33 491 och för andra ändamål 16 912 hk, varjämte vid anrikning redovisats 64 563 samt vid brikettering och sintring 16 274 hk. Dessutom förbrukades vid gruvorna 15 432 hk för andra ändamål än de nyssnämnda.

Fördelningen av drivkraften på de särskilda länen framgår av tabellen å sid. 38, i vilken uppgifter meddelas angående hästkraftstyrkan hos såväl de för omedelbar drift som de för drivande av elektricitetsgeneratorer använda motorerna.

Detaljerad redovisning för de särskilda slagen av motorer lämnas i tab. 9. Motorernas styrka anges i under året uttagna effektiva hästkrafter.

Använda motorer och deras fördelning på olika slag av bergverk.

För omedelbar maskindrift:	Gruvor, anriknings-, sintrings- och briketteringsverk		Järnverk		Andra metallframställningsverk o. d.		Stenindustriella anläggningar		Summa hk
	Antal	Hk	Antal	Hk	Antal	Hk	Antal	Hk	
Vattenhjul	—	—	3	70	—	—	—	—	70
Vattenturbiner	—	—	20	6 310	—	—	5	84	6 394
Ångmaskiner	3	92	3	1 550	—	—	5	215	1 857
Olje- och gasmotorer ..	34	561	1	100	—	—	110	3 421	4 082
Elektriska motorer ..	9 836	233 602	40 063	564 165	3 570	34 311	6 114	74 521	906 599
Summa: 1949	9 873	234 255	40 090	572 195	3 570	34 311	6 234	78 241	919 002
1948	9 674	228 815	37 876	528 898	3 188	32 341	5 744	73 683	863 737
För elektrisk generatordrift:									
Vattenturbiner	21	7 841	63	58 072	—	—	2	75	65 988
Ångmaskiner	1	19	3	400	—	—	—	—	419
Ångturbiner	2	1 530	4	8 825	1	1 900	2	21 760	34 015
Olje- och gasmotorer ..	5	335	4	5 500	—	—	2	152	5 987
Summa: 1949	29	9 725	74	72 797	1	1 900	6	21 987	106 409
1948	28	8 627	74	71 667	1	1 900	5	21 837	104 031

Drivkraftens fördelning länsvis.

L ä n	Vatten- hjul	Vatten- tur- biner	Ång- maski- ner	Ång- tur- biner	Olje- och gas- mo- torer	Summa primär- motorer	Elek- triska motorer
Eff. hk							
Stockholms stad	—	—	—	—	—	—	80
Stockholms län	—	—	—	1 530	32	1 562	5 067
Uppsala län	—	1 190	—	—	—	1 190	24 799
Södermanlands län	—	1 500	—	2 850	4 500	8 850	19 584
Östergötlands län	—	420	—	—	1 143	1 563	19 849
Jönköpings län	—	—	—	—	30	30	2 039
Kronobergs län	—	—	—	—	8	8	1 485
Kalmar län	—	—	—	—	214	214	3 639
Gotlands län	—	75	170	—	553	798	3 432
Blekinge län	—	—	—	—	278	278	7 330
Kristianstads län	—	34	45	—	477	556	6 384
Malmöhus län	—	—	81	—	794	875	15 575
Hallands län	—	—	—	—	100	100	3 995
Göteborgs och Bohus län	—	—	—	—	889	889	6 271
Älvsborgs län	—	—	—	—	91	91	7 931
Skaraborgs län	—	—	—	—	538	538	4 671
Värmlands län	—	11 875	350	—	10	12 235	75 128
Örebro län	—	12 232	280	21 760	201	34 473	145 441
Västmanlands län	50	9 740	150	275	—	10 215	97 417
Kopparbergs län	—	30 811	—	—	42	30 853	194 249
Gävleborgs län	20	755	1 200	5 700	24	7 699	123 496
Västernorrlands län	—	—	—	—	35	35	934
Jämtlands län	—	—	—	—	37	37	2 062
Västerbottens län	—	—	—	1 900	73	1 973	64 440
Norrbottnens län	—	3 750	—	—	—	3 750	71 301
Hela riket: 1949	70	72 382	2 276	34 015	10 069	118 812	906 599
1948	70	71 388	1 996	33 170	11 310	117 934	849 834

Fyndigheters förvärvande och försvar.

Mutsedlar. Antalet under 1949 utfärdade mutsedlar uppgick, såsom framgår av sammanställningen å sid. 39, till 905 mot 422 år 1948. Tabellen visar även fördelningen av under redogörelseåret utfärdade mutsedlar på dels ny-upptäckta och förut inmutade fyndigheter, dels olika slag av malmanledning.

Tilldelade utmål. Enligt 2 § i 1938 års gruvlag skall för inmutad fyndighet, då fyndigheten är blottad och prov å malmen erhållits, ett visst utmål anvisas, innefattande det utrymme på marken, varinom gruvägaren sedermera har rätt att med andras uteslutande bedriva arbetet. Jämlikt denna bestämmelse ha under 1949 anvisats nedanstående 24 utmål (1948 9 utmål):

Järnmalm	13	Järn-, vanadin- och titanmalm	4
Svavelkis	1	Zinkmalm och svavelkis	3
Zinkmalm	3	Summa	24

Antal mutsedlar gällande malmer och andra inmutningsbara mineral.

	Antal mutsedlar					Antal mutsedlar			
	Å nyupptäckta fyndigheter	Å förut inmutade fyndigheter	Summa			Å nyupptäckta fyndigheter	Å förut inmutade fyndigheter	Summa	
			1949	1948				1949	1948
Grafitmalm	1	—	1	2	Bly-, silver-, grafit- och vanadinmalm	—	—	—	1
Guldmalm	1	—	1	—	Bly-, silver- och zinkmalm	—	—	—	6
Järnmalm	472	39	511	147	Bly- och zinkmalm	—	3	3	8
Koboltmalm	2	—	2	—	Järn- och kopparmalm	1	—	1	—
Kopparmalm	21	69	90	21	Koppar-, apatit- och vanadinmalm	—	—	—	1
Krommalm	—	45	45	33	Kopparmalm och magnetkis	1	—	1	—
Magnetkis	—	5	5	1	Kopparmalm o. svavelkis	—	2	2	—
Magnesitmalm	—	—	—	9	Svavelkis och apatitmalm	—	—	—	1
Molybdenmalm	5	—	5	—	Summa	647	258	905	422
Nickelmalm	1	—	1	—					
Svavelkis	17	17	34	88					
Vanadinmalm	—	53	53	—					
Volframalm	1	1	2	16					
Zinkmalm	20	3	23	52					
Bly- och silvermalm	104	21	125	36					

Tabellen nedan visar, att rätten till erhållna utmål och koncessionerade områden 1949 bevarats i 4 959 utmål (år 1948 4 950) och 36 koncessioner (år 1948 33). Dessutom ha 45 sjömalmsutmål och 2 utmål för andra malmer försvarats genom arbete samt 1 koncession för alunskiffer genom avgift.

Under år 1949 ha 2 utmål anmälts sönade.

Sättet för bibehållande av äganderätt till utmålen år 1949.

	Utmål för malmgruvor		Utmål och koncessioner för stenkol m. m.			Summa
	för-svarade genom erläggrande av avgift	sönade under året	för-svarade genom arbete	under vilostånd	sönade under året	
Utmål för: järngruvor	3 367	1	—	—	—	3 368
andra malmgruvor	1 274	1	—	—	—	1 275
stenkolsgruvor	—	—	316	—	—	316
Koncessioner för: stenkolsgruvor	—	—	29	2	—	31
alunskiffer	—	—	5	—	—	5
Summa	4 641	2	350	2	—	4 995

Sättet för bibehållande av rätt till fyndighet. Rätt till de malmer eller mineral, som enligt 1938 års gruvlag äro inmutbara, kan efter utmålsläggningen bibehållas endast genom betalning av försvarsavgift. Enligt gruvstadgan kunde

gruvrätt försvaras även med arbete, eventuellt giltigt även för flera angränsande utmål eller för flera år framåt. Härjämte kunde under vissa förutsättningar vilostånd få åtnjutas, d. v. s. att försvaret under visst antal år fick nedläggas utan att gruvrätten förverkades. Då 1884 års gruvstadga med vissa modifieringar enligt 45 § av 1886 års lag angående stenkolsfyndigheter m. m. är giltig för försvaret av de stenkolsfyndigheter, till vilka rätten uppkommit före stenkolslagens ikraftträdande, försvaras fortfarande dessa äldre rättigheter med arbete.

Koncessioner enligt stenkolslagen kunna försvaras endast genom arbete. Detta gäller ej blott, då koncessionen avser stenkol, utan även beträffande fyndigheter av salt, olja, gas och alunskiffer, beträffande vilka bestämmelserna i detta avseende dock äro sinsemellan olika. Koncessionssystem är numera infört även för uranhaltigt mineral.

Arbetsgivare och personal.

Med hänsyn till de särskilda slagen av *arbetsgivare* fördelas bergverken i sex grupper, nämligen i sådana där arbetsgivaren utgöres av 1) enskild person, 2) aktiebolag, 3) annat bolag (kommanditbolag, handelsbolag, enkelt bolag inkl. oskift dödsbo), stiftelse eller dylikt, 4) ekonomisk förening, 5) kommun eller 6) staten. Fördelningen göres helt efter de formella ägandeförhållandena, så att exempelvis till de båda sista av ovan angivna ägaregrupper föras endast anläggningar, som drivas direkt (alltså icke i aktiebolagsform eller dylikt) av kommun eller staten. Nedanstående tabell utvisar för de olika bergverksgränarna anläggningarnas fördelning på skilda kategorier av arbetsgivare.

Bergverksanläggningarna och de vid dem sysselsatta arbetarna, fördelade efter arbetsgivare.

	Enskilda personer				Aktiebolag		Annat bolag, stiftelse el dyl.		Ekonomisk förening		Kommun		Staten	
	Samtliga		Därav kvinnor											
	Arbetsställen	Arbetare	Arbetsställen	Arbetare	Arbetsställen	Arbetare	Arbetsställen	Arbetare	Arbetsställen	Arbetare	Arbetsställen	Arbetare	Arbetsställen	Arbetare
Järngruvor	1	4	—	—	66	7 620	4	393	—	—	—	—	—	—
Andra malmgruvor . .	1	14	—	—	22	2 347	3	236	—	—	—	—	1	15
Järnverk	—	—	—	—	65	38 779	1	35	—	—	—	—	—	—
Andra metallframställningsverk o. d.	—	—	—	—	7	1 511	—	—	—	—	—	—	—	—
Kolgruvor	4	68	—	—	10	751	2	12	—	—	—	—	—	—
Kalk- och kritbruk . .	16	158	—	—	58	2 189	3	19	4	64	1	16	—	—
Skifferoljeverk	—	—	—	—	1	801	—	—	—	—	—	—	—	—
Fältspats- o. kvartsbrott	7	79	—	—	11	111	—	—	1	6	—	—	—	—
Andra stenindustriella anläggningar	71	724	1	4	198	4 676	45	469	14	246	8	71	—	—
Summa: 1949	100	1 047	1	4	438	58 785	58	1 164	19	316	9	87	1	15
1948	101	1 255	3	13	449	57 529	59	1 235	22	335	6	65	2	26

Den under redogörelseåret vid bergverksföretagen anställda *förvaltningspersonalen* redovisas i vidstående tabell.

Bergverkens förvaltningspersonal.

	Företagsledare		Övrig chefspersonal		Teknisk driftspersonal		Arbetsbefäl		Kontorspersonal		Kontorsbud, -vaktmästare, telefonister o. d.		Socialvårdspersonal		Resande i firmans tjänst		Summa
	Män	Kv	Män		Män	Kv	Män		Män	Kv	Män	Kv	Män	Kv	Män		
Järngruvor	19	—	28	135	5	364	233	37	19	10	—	1	—	—	—	—	851
Andra malmgruvor	8	—	27	83	18	152	105	29	24	9	—	4	—	—	—	—	459
Järnverk	60	—	360	1 919	125	1 540	2 380	1 320	268	151	17	22	12	—	—	—	8 174
Andra metallframställningsverk o. d.	5	—	1) 26	116	24	94	97	79	25	5	3	2	—	—	—	—	476
Kolgruvor	2	—	1	9	2	25	18	10	—	—	1	1	—	—	—	—	69
Kalk- och kritbruk	36	—	9	23	—	87	52	43	2	5	—	—	—	—	9	—	266
Skifferoljeverk	2	—	4	67	3	39	54	28	4	4	1	1	—	—	—	—	207
Fältspats- o. kvartsbrott	3	—	—	—	—	15	1	4	—	1	—	—	—	—	—	—	24
Andra stenindustriella anläggningar	93	2	17	45	—	240	126	62	8	1	—	—	—	—	64	—	658
Summa: 1949	228	2	1) 472	2 397	177	2 556	3 066	1 612	350	186	22	31	85	11 184	—	—	—
1948	213	1	1) 469	2 259	173	2 458	3 024	1 527	342	196	29	27	72	10 790	—	—	—

Vid kolgruvorna ha redovisats 18 manliga ägare, vid fältspats- och kvartsbrotten 3, vid kalkbruk 12 manliga ägare samt vid andra stenindustriella anläggningar 129 manliga och 1 kvinnlig ägare (enskilda personer eller delägare i andra bolag än aktiebolag), vilka haft sin huvudsakliga sysselsättning förlagd till av dem redovisade bergverk antingen i egenskap av företagsledare eller såsom deltagare i det egentliga fabriktionsarbetet utan att dock ha inräknats bland förvaltningspersonalen eller arbetarpersonalen.

Av nedanstående tabell framgår, att hela antalet vid bergverken under 1949 sysselsatt *arbetarpersonal* uppgick till 61 414, varav 60 089 män och

Antal bergverksarbetare med fördelning efter kön och ålder samt antal arbetstimmar inom skilda slag av bergverk.

	Män		Kvinnor		Summa arbetare			Utgjorda arbets- timmar 1 000 timmar
	över 18 år	under 18 år	över 18 år	under 18 år	Män	Kvin- nor	Till- sam- mans	
Järnmalsbrytning.....	6 967	177	123	3	7 144	126	7 270	14 394
därav hjälparbetare o. d.	2 443	137	67	2	2 580	69	2 649	5 678
Järnmalsanrikning	395	16	3	—	411	3	414	908
Brikettering och sintring	333	—	—	—	333	—	333	749
Annan malmbrytning	2 187	59	28	4	2 246	32	2 278	4 616
därav hjälparbetare o. d.	1 016	49	28	4	1 065	32	1 097	2 444
Anrikning av annan malm	330	4	—	—	334	—	334	728
Järnverk	36 264	1 479	1 025	46	37 743	1 071	38 814	85 607
därav hjälparbetare o. d.	7 668	283	514	13	7 951	527	8 478	18 445
Andra metallframställningsverk o. d.	1 450	39	22	—	1 489	22	1 511	3 380
därav hjälparbetare o. d.	657	19	22	—	676	22	698	1 661
Kolgruvor	824	1	6	—	825	6	831	1 597
därav hjälparbetare o. d.	185	1	6	—	186	6	192	428
Kalk- och kritbruk	2 389	25	30	2	2 414	32	2 446	5 246
därav hjälparbetare o. d.	535	15	4	1	550	5	555	1 255
Skifferoljeverk	787	6	8	—	793	8	801	1 818
därav hjälparbetare o. d.	250	6	8	—	256	8	264	578
Fältspats- och kvartsbrott	188	5	2	1	193	3	196	417
därav hjälparbetare o. d.	39	—	—	—	39	—	39	124
Andra stenindustriella anläggningar	6 113	51	22	—	6 164	22	6 186	12 318
därav hjälparbetare o. d.	674	21	20	—	695	20	715	1 447
Samtliga bergverk: 1949	58 227	1 862	1 269	56	60 089	1 325	61 414	131 808
1948	57 334	1 834	1 219	58	59 168	1 277	60 445	130 748

1) Därav 1 kvinna.

1 325 kvinnor. Av de manliga arbetarna voro 1 862, av de kvinnliga 56 under 18 år. Medeltalet arbetstimmar per arbetare minskade från 2 163 timmar år 1948 till 2 146 år 1949. Bland mera anmärkningsvärda förändringar i arbetarantalet för de olika bergverksgrupperna må framför allt nämnas ökningen i totalantalet arbetare inom järnverken och järnmalmsgruvorna. Inom den förnämnda gruppen ökade samlunda arbetarpersonalen från 37 821 till 38 814 och inom den sistnämnda från 7 417 till 8 017. Samtidigt minskade emellertid antalet arbetstimmar per arbetare under året från 2 221 till 2 206 timmar inom järnverken. För järngruvornas del utgjorde motsvarande siffror 2 058 resp. 2 002. Den sistnämnda minskningen sammanhängde dels med tillämpningen av 40 timmarsvecka vid gruvarbete under jord, dels med en förhållandevis kraftig ökning av den personal, som sysselsatts med sådant arbete under 1949. Det genomsnittliga antalet arbetstimmar vid underjordsbrytning nedgick samlunda från 1 931 timmar 1948 till 1 823 1949. En nedgång i motsvarande siffra var emellertid även märkbar för personal vid dagbrottsbrytning, nämligen från 2 121 till 2 007 timmar. För annan vid järnmalmsbrytning sysselsatt personal (såsom mottagare, skrädare, sovringspersonal samt övriga arbetare) förelåg däremot en endast obetydlig minskning i antalet arbetstimmar, nämligen från 2 118 till 2 115 timmar. Även de övriga bergverksgränarna karakteriserades av en tendens till minskning i medelantalet arbetstimmar. Inom metallframställningsverk, kalk- och kritbruk samt andra stenindustriella anläggningar har den genomsnittliga arbetstiden sjunkit från 2 250 till 2 237, från 2 166 till 2 145 och från 2 013 till 1 991 timmar resp.

Beträffande uppgifterna om personal (samt drivkraft och bränsle) vid järnverken torde observeras, att dessa ej överensstämma med de uppgifter, som i industriberättelsen lämnas under rubriken järn- och stålverk samt ferrolegeringsverk. Anledningen är, att, såsom förut påpekats, under rubriken järnverk i föreliggande berättelse även ingå en del verk, vilka vid sidan av järnframställning huvudsakligen driva järnmanufaktur- eller verkstadsrörelse och fördenskill i industriberättelsen förts under sistnämnda grupper.

Såsom hjälparbetare ha redovisats maskinister och eldare, lager- och transportarbetare, arbetare för reguljära underhålls- och reparationsarbeten, vaktpersonal, fast anställda städerskor m. fl. Till denna grupp arbetare har sedan 1941, efter ändring av uppgiftsformulären, vid stenkolsgruvorna förts all personal, som ej deltagit vid själva brytningen och som tidigare huvudsakligen ingått under rubriken »gruvarbete i dagen», samt vid andra malmgruvor än järngruvor viss tidigare ej redovisad personal, sysselsatt med för gruvbrytningen förberedande arbeten.

Utöver i tabellen å föregående sida redovisade arbetare vid stenindustriella anläggningar voro en del arbetare sysselsatta vid sådana fältspats- och kvartsbrott, stenbrott och stenhuggerier samt kalk- och kritbruk, vilka ej medräknas som anläggningar men vilkas produktion dock medtagits i tab. 7. Antalet av dessa arbetare — företagsledare, arbetsbefäl samt i egna företag sysselsatta arbetsgivare inräknade — var för redogörelseåret 737 män över och 4 män under 18 år, av vilka 40 män över 18 år voro sysselsatta vid fältspats- och kvartsbrotten. Av de redovisade arbetarna ha 4 män över 18 år betecknats såsom hjälparbetare.

Förutom här angivna egentliga bergverksarbetare sysselsattes under redogörelseåret en del arbetare med framställning av bergverksprodukter vid företag, vilkas verksamhet till vida övervägande delen faller inom andra produktionsgränar och vilka därför endast redovisas i den allmänna industriberättelsen, ehuru tillverkningarna av bergverksprodukter vid ifrågavarande

företag ingå i denna berättelse. För framställning av tackjärn (i annan elektrisk ugn än masugn) samt elektrostål redovisades vid dessa företag 280 manliga arbetare över och 6 under 18 år. Av dessa arbetare ha 12 män över 18 år betecknats såsom hjälparbetare. För framställning av den i not 2 å sid. 73 redovisade kalken har uppgivits en arbetarpersonal av 137 män över 18 år och med ett sammanlagt antal arbetstimmar på 86 997 vid sockerbruket, 173 män över 18 år med totalt 385 708 arbetstimmar vid sulfatmassefabrikerna samt 34 män över 18 år inalles vid karbidfabrikerna och kopparverken. Av dessa arbetare ha som hjälparbetare redovisats 11 män över 18 år vid sulfatmassefabrikerna samt 1 man över 18 år vid karbidfabrikerna och kopparverken.

En mera detaljerad redovisning av den vid gruvbrytningen sysselsatta arbetarpersonalen lämnas i tabellen här nedan.

Med det egentliga brytningsarbetet, varvid uteslutande manlig arbetskraft användes, sysselsattes sålunda under redogörelseåret 5 423 män, av vilka 4 764 eller 87·8 % hade sin verksamhet förlagd under jord. Förhållandevis mest förekommer underjordsarbete, som synes, vid stenkolsbrytningen och vid brytning av annan malm än järnmalm samt minst vid järnmalmsbrytningen. Vid stenbrotten, såväl fältspats- och kvartsbrott som granit-, kalkstens- o. d. stenbrott, förekommer icke underjordsbrytning i någon nämnvärd omfattning.

Arbetarpersonal vid malm- och stenkolsbrytning.

	Underjords- brytning		Dagbrytning		Allt annat arbete i dagen				Summa
	M ä n				M ä n		K v i n n o r		
	över 18 år	under 18 år	över 18 år	under 18 år	över 18 år	under 18 år	över 18 år	under 18 år	
Järnmalmsbrytning.....	3 130	7	598	—	3 239	170	123	3	7 270
Annan malmbrytning.....	996	2	51	—	1 140	57	28	4	2 278
Stenkolsbrytning.....	629	—	10	—	185	1	6	—	831
Summa: 1949	4 755	9	659	—	4 564	228	157	7	10 379
1948	4 422	11	619	—	4 529	239	147	6	9 973

Såsom framgår av omstående tabell över bergverkens arbetare inom olika län var arbetarantalet högst inom Kopparbergs och Örebro län med vartdera 15·8 % av hela arbetarantalet. De närmast viktigaste länen utgjordes av Gävleborgs, Västmanlands och Värmlands län med resp. 12·8, 10·7 och 8·3 % av arbetarantalet.

Av de mera betydande länen då det gäller järnmalms- och andra malmgruvor karakteriserades framför allt Norrbottens och Kopparbergs län av en förhållandevis stark stegring i arbetarantalet. Beträffande järnverkens arbetarpersonal har uppgången i totalsiffrorna från 37 821 till 38 814 arbetare till största delen varit att hänföra till ökning inom framför allt Norrbottens men även Västmanlands, Gävleborgs, Kopparbergs och Älvsborgs län. Vad så till sist angår arbetarpersonalen vid stenindustriella anläggningar ha de olika länen i stort sett mindre arbetarantal än under föregående år. Minskningen var störst inom Örebro och Gotlands län. För Göteborgs och Bohus län redovisas dock en viss ökning.

Bergverkens arbetare inom olika län.

L ä n	Järn- gruvor	Andra malm- gruvor	Järn- verk	Andra metall- fram- ställ- nings- verk o. d.	Kol- gruvor	Sten- industri- ella an- lägg- ningar	Samtliga bergverk	
							År 1949	År 1948
Stockholms stad	—	—	—	—	—	15	15	16
Stockholms län	135	—	78	—	—	176	389	367
Uppsala län	174	—	1 124	—	—	8	1 306	1 204
Södermanlands län	160	7	904	—	—	558	1 629	1 630
Östergötlands län	—	100	2 151	—	—	356	2 607	2 554
Jönköpings län	—	—	—	—	—	154	154	133
Kronobergs län	—	—	40	—	—	150	190	195
Kalmar län	14	—	—	62	—	557	633	677
Gotlands län	—	—	—	—	—	543	543	624
Blekinge län	—	—	763	—	—	286	1 049	1 089
Kristianstads län	—	—	—	—	287	356	643	707
Malmöhus län	38	—	95	33	544	664	1 374	1 638
Hallands län	—	—	177	—	—	148	325	328
Göteborgs och Bohus län	—	—	—	—	—	2 165	2 165	2 113
Älvsborgs län	—	—	1 295	—	—	146	1 441	1 301
Skaraborgs län	—	—	134	—	—	790	924	929
Värmlands län	246	46	4 713	—	—	62	5 067	5 103
Örebro län	936	315	7 033	—	—	1 435	9 719	9 903
Västmanlands län	766	28	5 484	30	—	253	6 561	6 379
Kopparbergs län	2 251	601	6 493	83	—	296	9 724	9 409
Gävleborgs län	243	—	7 611	—	—	9	7 863	7 672
Västernorrlands län	—	—	34	65	—	35	134	131
Jämtlands län	—	—	—	—	—	264	264	279
Västerbottens län	—	1 389	—	1 238	—	174	2 801	2 770
Norrbottnens län	3 054	126	685	—	—	29	3 894	3 294
Hela riket: 1949	8 017	2 612	38 814	1 511	831	9 629	61 414	—
1948	7 417	2 606	37 821	1 503	1 028	10 070	—	60 445

I redogörelsen här ovan äro ej medtagna arbetare, sysselsatta med upp-
tagning och rengöring av sjömalmer i de småländska länen, under redogörelse-
året utgörande 2 män över 18 år, för vilka redovisats tillsammans 84 ut-
gjorda arbetstimmar.

Résumé.

Le tableau suivant présente des données sommaires concernant la production des industries extractives et métallurgiques de la Suède en 1949.

Aperçu des industries extractives et métallurgiques.

	Nombre d'établissements	Personnel		Heures de travail Mille heures	Force motrice: chevaux		Valeur de vente des produits Mille couronnes
		admini- stratif	ouvrier		directement employée pour les machines et les appareils	employée pour ali- menter des générateurs électriques	
Mines de fer	71	851	8 017	16 051	169 761	5 221	315 905
Autres mines de minerais métallifères	27	459	2 612	5 374	55 817	4 150	77 880
Usines à fer	66	8 174	38 814	85 607	572 195	72 797	1 232 328
Autres usines pour la pro- duction de métaux, etc.	7	476	1 511	3 380	34 311	1 900	76 256
Mines de houille	16	69	831	1 597	8 677	354	7 904
Etablissements pour l'in- dustrie de la pierre ..	438	1 155	9 629	19 799	78 241	21 987	111 290
Totaux: 1949	625	11 184	61 414	131 808	919 002	106 409	1 821 563
1948	639	10 790	60 445	130 748	863 737	104 031	1 598 018

Il ressort du tableau ci-dessus que l'ensemble des industries extractives et métallurgiques présente pendant l'année 1949 un résultat favorable. Ainsi la valeur des produits destinés à la vente qui pendant les années 1947 et 1948 s'est augmentée de 10·9 et de 17·5 % respectivement, s'est accrue de 14·0 %. Cette augmentation se rapporte à toutes les branches principales des industries en question sauf aux mines de houille et autres usines pour la production de métaux, etc. L'augmentation a été la plus grande pour les usines à fer.

Le nombre total des ouvriers a augmenté de 1·6 % mais reste cependant toujours au-dessous des chiffres pour les années 1944 et 1945. Aussi le total des heures de travail pour l'ensemble des industries a augmenté mais de 0·8 %. Le nombre des ouvriers a accru pour les mines de fer et pour les usines à fer.

L'extraction du minerai de fer a augmenté de 3·3 %, comparée à celle de 1948. Elle se répartit de manière suivante:

	1948		1949	
	t	Mille couronnes	t	Mille couronnes
Minerai directement utilisable ..	12 272 320	208 623	12 713 735	247 778
Schlich	1 014 136	22 813	1 015 148	25 076
Totaux	13 286 456	231 436	13 728 883	272 854

Surtout le schlich mais aussi, en partie, le minerai directement utilisable ont livré le produit suivant:

	1948		1949	
	t	Mille couronnes	t	Mille couronnes
Sinters	1 135 170	39 774	1 237 156	44 232

L'exportation du minerai de fer a augmenté à 12 633 509 t en 1949, de 11 358 073 t en 1948.

La production du *fer de fonte*, 810 949 t en 1949, présente une augmentation de 5·8 % par rapport à celle de 1948.

La quantité totale des *ferro-alliages* a augmenté à 48 804 t en 1949, de 37 120 t en 1948.

La production de *l'éponge de fer* était de 30 166 t en 1949; le total correspondant de l'année précédente était de 26 430 t.

La production des *massiaux et du fer ébauche et des lingots* fait voir les chiffres suivants:

	1948		1949	
	t	Mille couronnes	t	Mille couronnes
Massiaux et fer ébauche	5 722	3 609	4 530	2 950
Lingots	1 256 917	417 386	1 370 378	475 461
dont Bessemer	147 677	27 062	159 490	28 188
» Martin	677 359	207 752	687 464	225 182
» acier de fusion électrique..	481 881	182 572	523 424	222 091

Les chiffres concernant les produits principaux de *fer et d'acier forgé et laminé à chaud* ont été:

	1948		1949	
	t	Mille couronnes	t	Mille couronnes
Fer forgé, ainsi que fer laminé à chaud, en fer Lancashire ou Vallon ¹⁾	2 522	2 082	1 419	1 255
Fer et acier forgés, en acier fondu ¹⁾	49 552	60 606	57 761	77 062
Fer et acier laminés à chaud, en acier fondu:				
Billettes (ébauches de tubes, pleines incl.) et platines, produits destinés à la vente....	85 103	37 472	120 257	51 963
Fer et acier en barres (battu, gros et médium), fer feuillard, etc.	328 025	195 670	360 853	219 780
Fer d'angle, à T, etc., et autre fer façonné (gros et médium)	51 077	21 212	45 994	19 158
Autre fer gros (rails, éclisses, plaques d'assise, essieux, etc.)	33 783	11 286	30 122	10 791
Fil de fer laminé à chaud	105 664	55 941	122 046	66 977
Tôles fortes et médium.....	88 378	49 786	102 540	58 424
Tôles minces	114 146	82 021	118 070	99 213
Tuyaux laminés et étirés à chaud (ébauches de tubes, creuses incl.)	85 907	86 483	98 859	108 931
Déchets de fer	360 983	54 606	403 327	67 612

¹⁾ Pour les ébauches, il ne s'agit que des produits destinés à la vente.

Les *minerais autres que ceux de fer* présentent les chiffres suivants:

	1948		1949	
	t	Mille couronnes	t	Mille couronnes
Minerai d'or	71 326	1 127	71 642	2 265
» d'argent et de plomb ..	30 109	26 658	30 654	24 865
» de cuivre et de plomb..	514	170	—	—
» manganèse	9 079	364	16 110	625
» cuivre	57 782	19 024	61 354	21 985
» zinc	59 182	10 931	59 993	10 857
» wolfram	535	2 422	689	2 637
» molybdène	3	7	12	39
Pyrite de fer.....	392 033	10 979	424 007	13 252
Andalusite	673	131	—	—

La production des principaux ¹⁾ *métaux autres que le fer* a été:

	1948		1949	
	kg	Mille couronnes	kg	Mille couronnes
Or	2 009	8 508	2 185	12 287
Argent.....	20 692	1 711	16 919	1 478
	t		t	
Cuivre	24 104	34 816	20 683	29 427
Aluminium	3 321	5 099	3 995	6 566
Plomb, raffiné	7 592	11 040	11 757	16 232

L'exploitation des gisements de *houille* présente le résultat suivant:

	1948		1949	
	t	Mille couronnes	t	Mille couronnes
Houille	374 446	8 232	316 612	6 370
Argile réfractaire	135 324	1 277	179 384	1 275
Argile de klinker	43 924	198	52 303	260

Les *pierres dégrossies, concassées, taillées et polies* et les *autres ouvrages en pierre* présentent les chiffres suivants:

	1948		1949	
	t	Mille couronnes	t	Mille couronnes
Granit et gneiss, blocs bruts et macadam	1 606 026	8 190	1 815 604	9 055
pavés	152 885	5 664	161 827	5 977
dalles et bordures de trottoirs	52 896	2 572	55 669	2 613
pierres de construction, ni polies ni sculptées	13 871	2 840	16 426	3 152
autres ouvrages	14 104	7 786	13 143	8 600
Granit dit noir ou vert, blocs bruts et macadam	342 889	2 904	329 734	2 705
pierres ouvrées	8 971	7 657	8 145	7 173
Pierre ollaire, blocs bruts et ouvrages, toutes espèces	10 983	1 455	10 886	1 430
Schiste, pierre brute et ouvrages en ces matières, toutes espèces	8 046	543	8 945	616
Grès, quartzite et silex pyromaque, pierre brute et cassée, pierres ouvrées	222 495	1 943	212 456	1 966

¹⁾ Les chiffres ne comprennent que la production des industries extractives et métallurgiques.

	1948		1949	
	t	Mille couronnes	t	Mille couronnes
Pierre à chaux et dolomite, pierre brute, cassée et moulue	2 834 830	14 839	3 105 631	15 419
marne calcaire pour ciment etc	431 440	574	414 671	555
pierres de construc- tion et autres ouvrages	27 260	6 142	24 853	6 107
Marbre, en blocs, et pierres ouvrées, en marbre	42 046	10 817	42 922	10 343
Feldspath, non moulu	21 609	653	23 088	702
moulu	17 078	910	15 871	871
Quartz, non moulu	36 435	348	45 808	507
moulu	24 078	535	23 994	515
Mica, en blocs	14	1	11	1
pierre cassée et moulue	50	10	50	8
Spath fluor	4 303	291	—	—
Baryte, non moulue	1 322	99	—	—
moulue	592	77	923	95
Caolin, moulu ou lavé	4 030	323	3 071	248
Talc	720	36	407	20
	hl		hl	
Chaux calcinée, non éteinte	5 821 323	23 536	5 533 346	22 512
éteinte	1 386 094	5 483	1 181 248	4 980
	t		t	
Craie et farine fossile	17 588	1 706	18 101	1 794
Autres ouvrages	—	409	—	457

TABELLAVDELNING

Tab. 1. Uppfordringen ur järn-

	1 Län samt gruvfältets och gruvans namn	2 Antal med malm- fångst arbetade utmål ¹⁾	3 Driftstid Dagar	4 5 Total kvantitet utfraktat berg och malm	
				under jord	i dagbrott
				T o n	
1	Stockholms län	5	—	79 203	—
	<i>Häverö kommun:</i>				
	Herrängsfältet:				
2	Eknäsgruvan	5	282	25 386	—
3	Vikinggruvan			7 619	
4	Evagravan			18 895	
5	Rya- och Spatgruvorna			27 303	
6	Uppsala län	3 (1)	—	147 305	—
	<i>Alunda kommun:</i>				
7	Ramhällsfältet	2	248	41 232	—
	<i>Fälms kommun:</i>				
8	Dannemora gruvors odalutmål	1	286	106 073	—
	<i>Lena kommun:</i>				
9	Salsta gruvor	(1)	—	—	—
10	Södermanlands län	8	—	128 062	—
	<i>Sköldinge kommun:</i>				
11	Kantorps gruvfält	4	281	116 628	—
	<i>Floda kommun:</i>				
12	Stavsfältet	4	281	11 434	—
13	Jönköpings län ⁴⁾	—	—	—	—
14	Värmlands län	10	—	128 986	—
	<i>Färnebo kommun:</i>				
15	Persbergs odalfält	1	300	60 182	—
16	Långbansfältet	5	275	12 889	—
	<i>Nordmarks kommun:</i>				
17	Tabergs gruvor	2	252	28 503	—
18	Finnmosse gruvor	1	91	8 440	—
19	Nordmarks gruvor	1	243	18 972	—

¹⁾ Siffror inom parentes ange utmål med malmfångst enbart ur äldre varp. — ²⁾ Inklusive plock-, vask-
gruvfält ha under 1949 brutits 94 643 ton malm till ett värde av 331 000 kr. Denna kvantitet har dock ej an-

malmsgruvorna år 1949.

6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Erhållen direkt användbar malm ²			Den direkt användbara malmens genomsnittshalt av				Erhållen anrikningsmalm		
Totalt		Därav ur äldre varp	järn	fosfor	svavel	mangan	Totalt	Därav ur äldre varp	
Ton	1 000 kr.	Ton	P r o c e n t				T o n		
—	—	—	—	—	—	—	36 685	248	1
—	—	—	—	—	—	—	³⁾ 36 685	248	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
77 370	2 316	2 909	—	—	—	—	30 496	—	6
—	—	—	—	—	—	—	³⁾ 30 496	—	7
³⁾ { 71 691 2 225 1 107 1 663 }	2 301	2 225	{ 49·7 42 28·9 32·4 }	{ 0·004 0·004 0·004 0·004 }	{ 0·049 0·15 0·11 0·11 }	{ 3·9 2·5 5·7 15·8 }	—	—	8
684	15	684	45	0·01	0·2	—	—	—	9
1 052	12	—	—	—	—	—	122 591	27	10
—	—	—	—	—	—	—	112 684	27	11
1 052	12	—	32	0·025	0·025	—	9 907	—	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
5 633	142	—	—	—	—	—	75 794	598	14
³⁾ 185	3	—	46·7	0·009	0·007	—	³⁾ 31 650	—	15
1 392	47	—	65	0·015	0·01	0·5	{ 5 582	—	16
2 921	69	—	55	0·02	0·011	0·7	—	—	16
1 135	23	—	59·8	0·008	0·015	0·38	³⁾ 21 198	—	17
—	—	—	—	—	—	—	³⁾ 6 399	—	18
—	—	—	—	—	—	—	⁵⁾ 10 965	598	19

samt magnetiskt och våtmekaniskt sovråd malm. — ³⁾ Genom magnetisk sovring. — ⁴⁾ Vid Smålands Tabergs vänts till järnframställning utan har bearbetats till och försålts som makadam. — ⁵⁾ I kombinerat sovringsverk.

	1	2	3	4	5
1	Örebro län	{ 50 (1) }	—	871 173	—
	<i>Nora kommun:</i>				
	Stribergs gruvfält:				
2	Övra Kärrgruvorna samt Kil-, Lång- och Storgruvorna	5	270	117 571	—
3	Åsbobergsgruvan	1	282	13 753	—
4	Rödbergsfältet	1	280	13 785	—
	Pershyttefältet:				
5	Övre fältet	1	281	38 949	—
6	Nedre fältet	1	281	62 807	—
7	Vretgruvan	(1)	—	—	—
8	Knutsbergsgruvan	1	263	2 340	—
	<i>Hjulsjö kommun:</i>				
9	Ösjöbergsfältet	7	242	65 169	—
	<i>Hällefors kommun:</i>				
10	Sirsjöbergsfältet	4	135	18 712	—
	<i>Ljusnarsbergs kommun:</i>				
11	Ställbergsfältet	6	300	138 289	—
12	Haggruvefältet	1	300	8 365	—
	Sköttgruve- och Mossgruvefälten:				
13	Sköttgruvan	2	271	23 868	—
14	Mossgruvan	3	271	³⁾ 37 868	—
15	Bastkärnsfältet	2	285	55 529	—
	<i>Linde kommun:</i>				
16	Stripa odalfält	9	282	232 768	—
17	Fanthyttefältet	2	129	6 846	—
18	Högbansfältet	2	50	2 847	—
	<i>Ramsbergs kommun:</i>				
19	Blankafältet	2	280	31 707	—
20	Västmanlands län	35	—	758 503	—
	<i>Skinnskattebergs kommun:</i>				
21	Riddarhytte odalutmål	1	282	133 819	—
22	Källfallsfältet	2	280	71 354	—
23	Persgruvefältet	3	280	28 369	—
	<i>Norbergs municipalsamhälle:</i>				
24	Eskilsbacksfältet	3	281	68 487	—

¹⁾ Därav genom magnetisk sovring 7 412 ton. — ²⁾ Genom magnetisk sovring. — ³⁾ Mullmalm med mag-
— ⁴⁾ Genom våtmeکانisk sovring. — ⁵⁾ Malmen höll även 19·66 % kisel-syra. — ⁶⁾ Malmen höll även 27·36 %

6	7	8	9	10	11	12	13	14	
347 313	7 369	13 219	—	—	—	—	308 319	6 636	1
49 181	1 082	—	49·9	0·016	0·006	—	45 549	400	2
{ 4 344	130	—	64	0·02	0·004	—	{ 5 479	4 005	3
{ 7 166	158	—	55·4	0·017	0·002	—	{ 2) 4 354	180	4
{ 1 7 495	178	45	54·4	0·005	0·1	0·05	{		
{ 27 101	407	—	47	0·015	0·007	—	{ 12	—	5
{ 5 488	63	—	45	0·017	0·006	—	{		
{ 17 443	201	—	42	0·017	0·006	—	{ 41 442	—	6
{ 298	4	—	47	0·017	0·006	—	{		7
{ 1 764	20	1 764	40	0·017	0·006	—	{		8
{ 200	2	—	42				{		
—	—	—	—	—	—	—	2) 32 960	—	9
—	—	—	—	—	—	—	2) 7 720	2 051	10
2) 79 111	2 337	—	49·9	0·008	0·043	4·8	—	—	11
2) 5 051	124	—	48·9	0·012	0·139	4·1	—	—	12
2) 4 211	145	—	47·1	0·013	0·221	0·36	{ 2) 12 630	—	13
2) 1 520	52	—	46·2	0·005	0·333	3·61	{ 2) 26 191	—	14
{ 13 260	{ 905	{ 9660	42·9	0·005	0·355	3·76	{		15
{ 30 613	{ 952	{ 845	33·2	0·009	0·326	3·81	{		
{ 12 464							{		
{ 79 878	1 505	—	48·2	0·009	0·009	—	{ 2) 93 257	—	16
{ 725	9	—	36·5	0·01	0·01	—	{ 6 846	—	17
—	—	—	—	—	—	—	{ 2 847	—	18
—	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	—	29 032	—	19
150 505	3 027	—	—	—	—	—	497 146	—	20
5) { 1 465	43	—	59	0·008	0·093	—	{ 5) 99 193	—	21
{ 440	13	—	63·5	0·007	0·055	—	{		
5) 2 270	73	—	62	0·003	0·05	—	{ 2) 62 293	—	22
5) 8 300	231	—	57·4	0·004	0·08	—	{		23
{ 40 842	{ 1 142	—	{ 7) 49·28	0·031	0·01	0·037	{		
{ 9 438			{ 8) 43·24	0·029	0·01	0·04	{		24
{ 5 157			{ 9) 37·92	0·034	0·01	0·05	{		

netit och siderit. — 4) Därav genom magnetisk sovring 48 757 ton. — 5) Sovring genom handskrädning kiselsyra. — 6) Malmen höll även 34·13 % kiselsyra.

	1	2	3	4	5
<i>Norbergs kommun:</i>					
1 Kallmorbergsfältet		2	282	14 778	—
2 Risbergsfältet		2	282	33 282	—
3 Morbergsfältet		7	283	147 084	—
4 Norrbergsfältet		5	283	82 452	—
5 Getbacks- och Röbergsfälten		3	283	67 912	—
Klackbergsfältet:					
6 Gröndalsgruvan		1	283	6 756	—
7 Storgruvan		1	283	9 750	—
8 Nya och Gamla Kolningbergsfälten		2	283	24 766	—
<i>Fagersta stad:</i>					
Semlafältet:					
9 Södra och Norra Rudgruvorna		2	300	64 266	—
10 Bäckgruvan		1	208	5 428	—
11 Kopparbergs län		111	—	3 366 256	—
<i>Scärdsjö kommun:</i>					
12 Vintjärnsfältet		2	255	73 562	—
<i>Stora Tuna kommun:</i>					
13 Idkerbergsfältet		6	286	275 368	—
14 Tuna Hästbergsfältet		5	245	150 416	—
<i>Silbergs kommun:</i>					
15 Hästhagbergsgruvan		1	252	26 440	—
<i>Säters kommun:</i>					
16 Bispbergsfältet		1	239	22 383	—
<i>Garpenbergs kommun:</i>					
17 Östra och Västra Smältarnossgruvorna		2	300	9 399	—
18 Inträngets gruvor		5	259	165 681	—
19 Haggruvefältet		1	235	3 177	—
<i>Grängärde kommun:</i>					
20 Grängesbergs exportfält		37	284	1 889 959	—
21 Risbergsfältet		16	283	216 432	—
<i>Ludvika kommun:</i>					
Blötbergsfältet:					
22 Kalvgruvan		2	234	142 217	—
23 Flygruvan		2	234	41 601	—
24 Håksberg—Ickorrbottenfältet		17	263	182 646	—
25 Sörviksfältet		4	245	60 494	—
26 Källbottenfältet		2	242	31 009	—

¹⁾ Sovring genom handskrädning. — ²⁾ Genom magnetisk sovring. — ³⁾ I kombinerat sovringsverk. — i kombinerat sovringsverk 404 722 ton. — ⁷⁾ Mullmalm i kombinerat sovringsverk. — ⁸⁾ Defosforerad mull-

6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1) 33	1	—	58	0'008	0'01	0'2	14 008	—	1
29 742	521	—	48	0'02	0'005	—	32 525	—	2
17 854	312	—	47'5	0'022	0'01	—	112 005	—	3
—	—	—	—	—	—	—	59 537	—	4
—	—	—	—	—	—	—	67 341	—	5
2) 5 736	115	—	44	0'003	0'14	3'9	—	—	6
2) 8 095	162	—	43	0'003	0'12	4	—	—	7
2) 19 631	393	—	43	0'003	0'13	4'2	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	2) 50 244	—	9
1 502	21	—	49'54	0'015	0'14	0'15	—	—	10
1 689 613	30 426	1 040	—	—	—	—	651 066	4 499	11
—	—	—	—	—	—	—	2) 65 184	—	12
3) 171 333	3 597	—	63'2	0'7	0'009	0'11	—	—	13
30 460	534	—	29'7	0'02	0'18	6'4	—	—	14
2) { 749	11	—	35'8	0'05	0'9	7'9	2) 46 165	—	14
60	1	—	51'7	0'01	0'06	0'5	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	2) 20 104	235	15
4) 5 217	183	—	64	0'006	0'01	—	2) 8 952	4 191	16
106	2	—	45	0'007	2'5	—	2) 7 763	—	17
2) 53 475	1 230	—	53'64	0'021	0'76	0'16	2) 91 369	—	18
—	—	—	—	—	—	—	369	—	19
6) 958 488	17 387	—	58'4	1'06	0'007	0'13	—	—	20
2) 257 694	3 435	—	63'7	0'5	0'008	0'15	—	—	20
8) 14 610	496	—	71'6	0'008	0'002	0'04	—	—	20
9) 93	2	—	5'1	11	0'015	0'2	—	—	21
3) 22 296	311	—	57'7	0'74	0'003	—	2) 168 802	—	21
2) { 26 853	462	—	58'5	0'6	0'01	0'3	2) 17 078	—	22
54 425	915	—	57'6	0'53	0'01	0'3	—	—	23
1) 16 412	327	—	61'7	0'89	0'01	0'3	—	—	23
10) 8 308	159	—	60'1	0'7	0'01	0'3	—	—	23
10) 8 336	148	—	64'2	0'7	0'01	0'3	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	2) 150 090	—	24
—	—	—	—	—	—	—	2) 48 999	—	25
—	—	—	—	—	—	—	2) 25 614	—	26

4) Därav genom magnetisk sortering 3 754 ton. — 5) Därav genom magnetisk sortering 2 896 ton. — 6) Därav malm i kombinerat sorteringsverk. — 9) Apatitmalm. — 10) Genom vätmekanisk sortering.

	1	2	3	4	5
	<i>Ludvika stad:</i>				
1	Hillängsgruvan	2	284	24 963	—
	<i>Norrbärke kommun:</i>				
2	Nybergsfältet	2	290	1 144	—
3	Kärrgruvefältet	4	290	49 365	—
4	Gävleborgs län	7	—	181 110	—
	<i>Hofors kommun:</i>				
5	Nyängsfältet	2	255	69 947	—
6	Storstrecksfältet	3	245	27 505	—
	<i>Torsåkers kommun:</i>				
7	Bodåsfältet	2	365	83 658	—
8	Norrbottens län	97	—	4 119 126	11 180 986
	<i>Gällivare kommun:</i>				
9	Gällivare malmfält	46	297	{ 626 670 2 270 940	{ — —
10	Koskullskulle malmfält	6	279	353 309	8 615
	<i>Kiruna stad:</i>				
11	Kiirunavaara malmfält	31	298	499 030	10 819 112
12	Luossavaara malmfält	6	298	230 063	353 259
13	Tuolluvaara malmfält	8	264	139 114	—
14	Hela riket { 326 (2) }	—	9 779 724	11 180 986	

¹⁾ Genom magnetisk sovring. — ²⁾ Därav genom magnetisk sovring 472 ton. — ³⁾ Därav genom magnetisk 164 954 ton.

6	7	8	9	10	11	12	13	14	
¹⁾ 14 639 3 882	343 42	— 1 040	32·9 28·7	0·01 0·013	0·65 0·88	9·1 8·4	{ —	—	1
22 42 155	1 840	— —	60 49·5	0·004 0·006	0·012 0·81	— —	²⁾ 577 —	73 —	2 3
—	—	—	—	—	—	—	139 322	10 658	4
—	—	—	—	—	—	—	¹⁾ 65 779	10 658	5
—	—	—	—	—	—	—	¹⁾ 18 733	—	6
—	—	—	—	—	—	—	54 810	—	7
10 442 249	204 486	—	—	—	—	—	328 839	75 456	8
¹⁾ 520 649 ²⁾ 1 795 025 219 181	41 034	—	64 61·8 64·9	0·32 0·78 0·034	0·05 0·08 0·06	— — 0·05	¹⁾ 19 824 ²⁾ 309 015	— 75 456	9
⁴⁾ 50 253 21 175	8 084	—	62·5 61·7	0·037 0·31	0·09 0·06	0·04 0·04	—	—	10
⁵⁾ 290 819 299 583 826 423 573 494 5 284 634 100 778 63 406 154 642 76 259 45 784 9 853 47 492 30 008 12 519 3 044 17 228	144 407 8 469 2 492	—	68·06 67·84 67·27 66·28 60·02 65·57 66·03 65·17 64·16 60·92 67·16 67·53 67·26 66·86 66·21 63·4	0·019 0·05 0·214 0·531 2·02 0·016 0·054 0·228 0·517 1·25 0·006 0·017 0·04 0·198 0·55 1·16	0·044 0·023 0·014 0·012 0·018 0·048 0·041 0·021 0·016 0·013 0·003 0·003 0·004 0·004 0·004 0·004	0·07 0·09 0·1 0·09 0·12 0·09 0·05 0·09 0·09 0·07 — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — —	11 12 13
12 713 735	247 778	17 168	—	—	—	—	2 190 258	98 122	14

sovring 195 948 ton. — ⁴⁾ Därav genom magnetisk sovring 234 717 ton. — ⁵⁾ Därav genom magnetisk sovring

Tab. 2 a. Anrikning av

1		2	3	4		5
Län och verkets namn		Slag av anrikningsverk ¹⁾	Driftstid Timmar	Från nedanstående gruvor gruvfält ²⁾		Ingående Totalt Ton
1. Järnmalmsslig.						
1	Stockholms län	—	2 928	—		41 542
2	Herräng.....	m	2 928	{Herrängsfältet		39 752
				{Gräsbergsfältet.....		1 790
3	Uppsala län	—	2 094	—		30 496
4	Ramhäll.....	{ m mv	1 900 194	{Ramhällsfältet	{	28 000 2 496
5	Södermanlands län	—	5 167	—		122 591
6	Kantorps.....	mv	5 167	{Kantorps gruvfält		112 684
				{Stavsfältet		9 907
7	Värmlands län	—	6 811	—		73 650
8	Persberg	m	2 635	Persbergs odalfält		31 650
9	Långban	v	1 112	Långbansfältet.....		3 438
10	Taberg	mv	2 179	{Tabergs gruvor		21 198
11	Finnmossen	m	885	{Nordmarks gruvor		10 965
				{Finnmossen gruvor		6 399
12	Örebro län	—	30 286	—		312 860
13	Åsöberg	{ v m	4 256 1 392	{Övra Kärrgruvorna samt Kil-, Lång-, Stor- och Åsöbergsgruvorna ..	{	53 879 4 869
14	Rödberg	mv	1 026	Rödbergsfältet		4 354
15	Pershyttan	mv	6 109	{Pershyttefältet: Övre fältet		12
16	Bredsjö	m	3 480	{Pershyttefältet: Nedre fältet		41 442
17	Sikfors	m	2 944	{Ösjöbergsfältet		34 804
				{Sirsjöbergsfältet		8 989
				{Persbergs odalfält		159
18	Sköttgruvan	m	3 729	{Sköttgruvefältet		12 630
19	Stripa	v	2 218	{Mossgruvefältet		26 191
				{Stripa odalfält		79 085
				{Blankafältet		29 471
20	Guldsmedshyttan	mv	5 132	{Högbansfältet		2 829
				{Fanthyttefältet		4 146
				{Stripa odalfält		10 000

¹⁾ f = flotationsverk; m = magnetiskt verk; v = våtanrikningsverk; mv = kombinerat magnetiskt och våt-
22.65 % kalciumoxid. — ²⁾ Sligen höll även 3.45 % kalciumoxid och 2.62 % kisel syra. — ³⁾ Rågodset höll

järnmalm år 1949.

6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
rågods				Erhållen färdig vara (slig)							
Därv ur äldre varp	Genomsnittshalt av			Totalt		Därv ur varp- malm	Genomsnittshalt av				
	järn	fosfor	svavel				järn	fosfor	svavel	man- gan	
Ton	Procent			Ton	1 000 kr.	Ton	Procent				
125	—	—	—	20 680	685	65	—	—	—	—	1
125	37	0·01	0·5	19 845	685	{ 65	64	0·003	0·1	0·3	2
—	36	0·047	.	835	—	—	63	.	.	.	2
—	—	—	—	11 932	239	—	—	—	—	—	3
—	2) 31·7	0·015	0·24	10 984	239	—	3) 65·5	0·008	0·063	0·4	4
—				948	—	—					4
27	—	—	—	52 262	1 459	11	—	—	—	—	5
27	31·2	0·025	0·1	52 262	1 459	11	61·9	0·017	0·08	—	6
—				—	—	—	—	—	—	—	6
598	—	—	—	38 870	955	284	—	—	—	—	7
—	41·3	0·006	0·009	17 826	504	—	59·2	0·004	0·003	—	8
—	32	0·018	0·01	878	48	—	62	0·02	0·011	4	9
—	44·1	0·007	0·068	10 057	201	284	62·9	0·003	0·48	0·26	10
598				5 163	103						10
—	47·8	0·053	0·2	4 946	99	—	63	0·003	0·273	0·17	11
6 636	—	—	—	142 330	4 014	2 815	—	—	—	—	12
4 005	37·3	0·015	0·006	15 697	338	1 170	51·9	0·012	0·007	—	13
—	—	—	—	1 114	30	83	59·1	0·014	0·009	—	
400	41·2	0·014	0·011	5 450	169	405	65	0·009	0·013	—	14
180	33	0·006	0·1	1 529	46	178	63·5	0·009	0·006	—	
—	39·8	0·017	0·06	1 580	33	60	64·3	0·004	0·05	—	15
—				6 500	460	—	63·6	0·005	0·003	—	
—	45	0·02	0·08	11 900	548	—	64·2	0·01	0·018	—	16
—	38·4	0·008	0·012	19 572	—	—	66	0·005	0·065	—	
2 051	52·2	0·008	0·012	4 097	143	919	61·5	0·006	0·007	—	17
—	41·7	.	.	4 353	165	—	65·5	0·007	0·112	0·43	18
—	49·9	.	.	13 353	507	—	68·6	0·007	0·039	0·71	
—	36·5	0·01	0·01	36 535	1 002	—	62·1	0·005	0·005	—	19
—	37	0·01	0·01	12 593	353	—	61	0·008	0·005	—	
—	40	0·015	0·02	1 225	34	—	60	0·015	0·015	—	20
—	34	0·015	0·02	1 832	49	—	58	0·01	0·015	1·5	
—	40·5	0·011	0·004	5 000	137	—	60	0·006	0·01	—	20

anriktningsverk; mf = kombinerat magnetiskt och flotationsverk. — 2) Rågodset höll även 1·6 % mangan och även 4 % mangan. — 3) Sligen höll även 8·5 % kisel-syra. — 4) Rågodset höll även 3·5 % mangan.

	1	2	3	4	5
1	Västmanlands län	—	32 240	—	496 859
2	Bäcke-gruvan ¹⁾	mf	6 727	Riddarhytte odlutnål	²⁾ 99 193
3	Källfallet	m	5 540	Källfalls- och Persgruvefältet	62 293
4	Kallmora	mv	4 433	{ Kallmorbergsfältet	14 008
				{ Risbergsfältet	32 238
5	Bålsjö	mv	5 810	{ Morbergsfältet	112 005
6	Östanmossen	m	5 082	{ Norrbergsfältet	59 537
7	Stortäktsgruvan	m	4 648	{ Getbacks- och Röbergsfälten	67 341
				{ Södra och Norra Rudgruvorna ..	50 244
8	Kopparbergs län	—	28 019	—	650 892
9	Vintjärn	m	4 820	Vintjärnsfältet	65 184
10	Tuna Hästberg	m	3 907	Tuna Hästbergsfältet	46 165
11	Hästhagberg	m	1 587	Hästhagbergsgruvan	20 104
12	Bispberg	mv	1 544	Bispbergsfältet	8 952
13	Smältarmossgruvan	m	813	{ Östra och Västra Smältarmossgru- vorna	7 763
14	Intrånget	m	4 247	{ Intrångets gruvor	91 369
15	Bergslagsschaktet	mv	2 181	{ Risbergsfältet	168 802
16	Blötberget	m	924	{ Blötbergsfältet	17 078
17	Håksberg	mv	2 842	{ Håksberg—Ickorrbottenfältet	150 390
18	Lekomberg	mv	{ 3 354	{ Sörviksfältet	48 999
19	Nyberget	m	{ 1 722	{ Källbottenfältet	25 614
			78	{ Nybergsfältet	472
20	Gävleborgs län	—	11 666	—	117 816
21	Långnäs	m	7 781	{ Nyängsfältet	65 799
22	Bodås	mf	3 885	{ Storstrecksfältet	18 733
				{ Haggruvefältet	282
				{ Bodåsfältet	33 002
23	Norrbottnens län	—	3 744	—	336 606
24	Vitåfors (Malmberget)	mv	3 744	Gällivare malmfält	{ 37 227 13 691 210 232 75 456
25	Hela riket (1)	—	122 955	—	2 183 312
2. Apatitslig.					
26	Grängesberg	f	674	Grängesbergs exportfält	¹⁰⁾ 10 919
27	Hela riket (2)	—	674	—	10 919

¹⁾ Verket även använt för framställning av kopparmalmsslig. — ²⁾ Ur rågodset, som jämväl höll 0·64 % även 0·024 % koppar. — ⁵⁾ Sligen höll även 0·003 % koppar. — ⁶⁾ Sligen höll även 5·5 % kiselasyra. — mangan. — ¹⁰⁾ Rågodset utgjordes av avfallsslam.

6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
—	—	—	—	201 527	4 934	—	—	—	—	—	1
—	36·5	0·004	2·22	40 000	1 057	—	³⁾ 66·5	0·004	1·18	—	2
—	31	0·004	0·25	21 570	662	—	²⁾ 65·2	0·004	0·023	—	3
—	36	0·015	0·02	6 235	200	—	62	0·01	0·02	—	4
—	37	0·035	0·04	8 250	264	—	62	0·011	0·025	—	
—	38	0·022	0·005	6 367	204	—	66	0·012	0·19	—	5
—				22 322	469	—	64	0·008	0·001	—	
—	32	0·008	0·15	51 603	980	—	62·5	0·013	0·003	—	6
—	39·39	0·006	0·05	23 910	502	—	61	0·004	0·05	—	7
—				21 270	596	—	62·63	0·004	0·01	—	
4 426	—	—	—	325 699	6 773	2 233	—	—	—	—	8
—	38·4	0·02	0·02	29 700	594	—	⁶⁾ 64·8	0·008	0·005	0·6	9
—	⁷⁾ 38	0·02	0·5	19 449	606	—	62·9	0·01	0·4	1·3	10
—				5 857	84	—	49·2	0·01	1·04	3·9	
235	⁸⁾ 47·1	0·006	0·02	13 558	355	158	66·4	0·006	0·02	0·7	11
4 191	44·2	0·006	0·011	6 028	181	2 075	64·3	0·006	0·007	—	12
—	35·5	0·009	2·5	3 228	68	—	64·78	0·006	1·497	—	13
—	32·9	0·026	0·85	31 797	811	—	66·26	0·008	1·22	0·17	14
—	47·2	0·7	0·002	112 204	1 565	—	62·7	0·5	0·002	—	15
—	42·3	0·3	0·01	11 084	170	—	65·2	0·19	0·01	0·3	16
—	36·13	0·08	0·04	54 596	1 347	—	63·21	0·03	0·039	0·21	17
—	39·8	0·048	0·018	24 385	634	—	65·4	0·016	0·005	0·14	18
—	41·4	0·08	0·02	13 749	357	—	65·4	0·018	0·004	0·12	19
—	35	0·01	0·35	64	1	—	69·8	0·004	0·045	—	
10 658	—	—	—	58 387	1 797	4 263	—	—	—	—	20
10 658	⁹⁾ 37·6	0·01	0·201	46 763	1 403	4 263	61·1	0·005	0·125	0·75	21
—				11 624	394	—	66·1	0·004	0·14	0·018	22
—	27·4	0·016	0·99								
75 456	—	—	—	163 461	4 220	33 955	—	—	—	—	23
—	56·2	0·881	0·036	{ 38 973 100 750 23 738 }	4 220	33 955	{ 71·5 70·2 63 }	0·008	0·017	—	24
—	59·3	0·659	0·054					0·023	0·025	—	
—	36·3	0·839	0·102					0·601	0·511	—	
75 456	39·3	0·937	0·126								
97 926	—	—	—	1 015 148	25 076	43 626	—	—	—	—	25
—	19·4	2·64	0·02	1 604	58	—	3·56	13·75	0·05	—	26
—	—	—	—	1 604	58	—	—	—	—	—	27

koppar, utvunnen även 2 075 ton kopparmalmsslig. — ³⁾ Sligen höll även 0·042 % koppar. — ⁴⁾ Rågodset höll
²⁾ Rågodset höll även 2 % mangan. — ⁵⁾ Rågodset höll även 0·8 % mangan. — ⁶⁾ Rågodset höll även 0·99 %

Tab. 2 b. Sintring av järnmalm år 1949.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Använt rågods								
Län och verkets namn	Driftstid Timmar	slig ¹⁾	krossad stycke- malm	övrigt rågods			Tillverkade sinter ²⁾	
				glödspån o. dyl.	slagg m. m.	Summa	Ton	1 000 kr.
				T o n				
Stockholms län ..	7 497	34 363	4 467	791	242	1 033	37 302	1 706
Herräng	7 497	34 363	4 467	791	242	1 033	37 302	1 706
Uppsala län	4 400	13 422	—	—	—	—	13 030	547
Söderfors	4 400	13 422	—	—	—	—	13 030	547
Södermanlands län	12 296	164 893	8 937	1 715	3 736	5 451	168 037	6 150
Kantorp	4 560	34 943	—	—	—	—	34 943	1 342
Oxelösund	7 736	129 950	8 937	1 715	3 736	5 451	133 094	4 808
Värmlands län	5 456	42 762	5 278	—	—	—	45 372	1 993
Hagfors	5 456	42 762	5 278	—	—	—	45 372	1 993
Örebro län	36 482	99 042	2 077	409	398	807	100 272	3 996
Bredsjö	6 496	20 853	2 077	—	113	113	23 043	899
Sikfors	4 197	14 511	—	—	—	—	13 798	634
Guldsmedshyttan	7 344	29 578	—	—	—	—	29 578	1 080
Röfors	5 613	9 554	—	409	—	409	9 673	470
Pershyttan	8 064	13 045	—	—	285	285	12 773	420
Högforsbruk	4 768	11 501	—	—	—	—	11 407	493
Västmanlands län ..	30 496	207 173	20 555	2 453	9 700	12 153	231 309	9 161
Bäckgruvan	5 056	34 725	—	—	—	—	34 725	1 374
Källfallet	4 852	18 370	—	—	—	—	18 370	868
Spännarhyttan	6 604	27 425	—	—	—	—	25 378	1 131
Fagersta	8 400	98 288	20 555	2 453	9 700	12 153	125 950	4 828
Högfors	5 584	28 365	—	—	—	—	26 886	960
Kopparbergs län ..	14 066	335 275	49 597	8 640	52 413	61 053	421 732	11 420
Tuna Hästberg (Räms- hyttan)	4 949	21 827	—	—	1 695	1 695	23 071	835
Vikmanshyttan	1 907	4 401	—	—	—	—	4 401	216
Domnarvet	7 210	309 047	49 597	8 640	50 718	59 358	394 260	10 369
Gävleborgs län ..	17 457	131 982	17 275	204	4 974	5 178	148 205	7 356
Långnäs	6 361	96 955	—	204	4 974	5 178	97 937	4 995
Sandviken	6 776	23 281	8 835	—	—	—	32 116	1 522
Forsbacka	4 320	11 746	8 440	—	—	—	18 152	839
Norrbottnens län ..	4 114	64 391	7 730	—	5 179	5 179	71 897	1 903
Norrbottnens Järnverk..	4 114	64 391	7 730	—	5 179	5 179	71 897	1 903
Hela riket	132 264	1 093 303	115 916	14 212	76 642	90 854	1 237 156	44 232

¹⁾ Inkl. vissa kvantiteter sovråd direkt användbar malm. — ²⁾ Förutom i tabellen redovisade kvantiteter sinter, erhållna med huvudsakligen inhemsk slig och järnmalm som utgångsmaterial, ha vid ett kopparverk av 82 976 ton purple-ore och kisbränder framställts 81 408 ton briketter till ett värde av 2 615 000 kr. och vid ett annat kopparverk av 20 342 ton purple-ore tillverkats 19 373 ton sinter till ett värde av 586 000 kr. Se vidare å sid. 14.

Tab. 3. Tillverkningen av tackjärn, järnsvamp och ferrolegeringar
år 1949.

Tillverkningar	Hela tillverkningen		Därav till avsalu		
	Ton	Saluvärde 1 000 kr.	för export	inom landet	Saluvärde 1 000 kr.
			Ton		
1. Tackjärn¹⁾	810 949	177 099	31 134	325 573	92 576
a) <i>Tackjärn för järn- och stålframställning, inkl. därav direkt från masugn framställt gjutgods</i>	625 030	127 493	13 362	179 468	48 641
Träkolstackjärn: bläster-	154 815	46 966	11 356	69 011	24 594
elektro-	33 644	7 818	—	3 398	780
Kokstackjärn: bläster-	365 623	57 590	—	88 182	18 710
elektro-	70 948	15 119	2 006	18 877	4 557
b) <i>Gjuteritackjärn, inkl. därav direkt från masugn framställt gjutgods</i>	185 919	49 606	17 772	146 105	43 935
Träkolstackjärn: bläster-	65 002	21 976	17 772	40 378	19 746
Kokstackjärn: bläster-	59 615	13 114	—	55 752	12 209
elektro-	53 191	12 657	—	46 071	10 962
Annat tackjärn, elektro- ²⁾	8 111	1 859	—	3 904	1 018
2. Järnsvamp	30 166	5 949	786	16 702	3 678
3. Ferrolegeringar	48 804	65 015	4 791	41 177	63 142
Kisel-, mangan- och krombriketter	320	156	—	320	156
Kiseljärn: med högst 15 % kisel	1 865	449	—	1 865	449
» mer än 15 % kisel	12 549	6 613	444	11 453	6 246
Kiselkrom	13	19	—	13	19
Kiselmanganjärn	4 561	3 316	185	2 690	2 228
Kiselmetall	1 621	2 434	1 357	264	2 434
Kromjärn med en kolhalt av: högst 0.2 %	9 680	12 611	671	9 009	12 612
0.2—1.0 %	710	929	1	709	929
1.0—4.0 %	39	41	—	39	41
mer än 4 %	4 454	3 682	526	3 442	3 280
Manganjärn med en kolhalt av: högst 2 %	2 328	3 458	530	1 798	3 457
mer än 2 %	8 131	5 352	—	8 120	5 344
Molybdenjärn	583	3 708	204	378	3 700
Spegeljärn	131	50	—	131	50
Titanjärn	57	119	—	57	119
Vanadinjärn	161	2 471	98	63	2 471
Volframjärn	1 549	19 366	775	774	19 366
Andra slag	3 52	241	—	52	241

¹⁾ Specifieringen ändrad i jämförelse med föregående år.

²⁾ Framställt i annan elektrisk ugn för tackjärnsframställning än masugn.

³⁾ Därav 1 ton kolumbiumjärn, 47 ton krommanganjärn och 4 ton tantaljärn.

Tab. 4. Tillverkningen av vällmetall samt göt och stålgiutgods år 1949.

Tillverkningar	1	2	3	4	5	6
	Hela tillverkningen		Därav till avsalu			
	Ton	Saluvärde 1 000 kr.	för export	inom landet	Saluvärde 1 000 kr.	
			Ton			
1. Vällmetall	4 530	2 950	2 064	976	2 132	
framställd medelst lancashiremetod	4 530	2 950	2 064	976	2 132	
2. Göt och stålgiutgods	1 370 378	475 461	431	78 298	55 443	
a) <i>Göt</i>	1 343 275	425 074	—	62 744	20 879	
Bessemer-:						
sur: kvalitetsprodukt (annan än rost-, syra- och värmebeständig)	5 246	1 483	—	615	262	
ordinär produkt	22 509	5 627	—	—	—	
basisk, ordinär produkt	131 735	21 078	—	—	—	
Martin-:						
sur: kvalitetsprodukt (annan än rost-, syra- och värmebeständig)	168 568	78 302	—	17 095	7 812	
ordinär produkt	37 504	11 976	—	—	—	
basisk: kvalitetsprodukt (annan än rost-, syra- och värmebeständig) ..	6 729	2 155	—	655	210	
ordinär produkt	468 876	126 185	—	10 469	3 211	
Elektro- från:						
ljusbågsugn: kvalitetsprodukt:						
rost-, syra- och värme- beständig	19 265	14 727	—	2 375	317	
annan	91 272	41 491	—	2 152	1 309	
ordinär produkt	¹⁾ 334 896	¹⁾ 76 202	—	¹⁾ 25 787	¹⁾ 6 795	
induktionsugn: kvalitetsprodukt:						
rost-, syra- och vär- mebeständig	²⁾ 30 481	²⁾ 28 919	—	²⁾ 986	²⁾ 376	
annan	16 128	14 407	—	1 912	401	
ordinär produkt	10 066	2 522	—	698	186	
b) <i>Stålgiutgods</i>	27 103	50 387	431	15 554	34 564	
Martingjutgods:						
surt: kvalitetsprodukt (annan än rost-, syra- och värmebeständig) ..	12	22	—	12	22	
ordinär produkt	845	1 261	—	592	974	
basiskt, ordinär produkt	4 930	5 281	—	1 275	2 334	
Elektrogiutgods från:						
ljusbågsugn: kvalitetsprodukt:						
rost-, syra- och värme- beständig	593	2 073	44	504	1 891	
annan	5 685	12 232	41	4 360	9 799	
ordinär produkt	9 945	17 745	—	5 919	12 384	
induktionsugn: kvalitetsprodukt:						
rost-, syra- och värme- beständig	1 010	2 746	130	719	2 456	
annan	2 329	5 290	216	998	2 673	
ordinär produkt	1 754	3 737	—	1 175	2 031	
Summa vällmetall samt göt och stålgiutgods (1+2)	1 374 908	478 411	2 495	79 274	57 575	

¹⁾ Därav 2 776 ton mot en intjänt smältlön på 424 000 kr.²⁾ " 815 " " " " " " 176 000 ".

Ann. Fr. o. m. 1949 ha nya regler tillämpats i bergverksstatistiken (liksom även i Järnverksföreningens statistik) vid uppdelningen av göt och stålgjutgods på kvalitetsprodukt resp. ordinär produkt. Enligt dessa grunder, som innebära en avsevärd inskränkning och en snävare definition av begreppet kvalitetsprodukt, skola som dylika produkter räknas:

- 1) rost-, syra- och värmebeständig produkt.
- 2) annan kvalitetsprodukt eller närmare angivet:
 - a) legerade stål i alla C-halter med en avsiktlig legeringstillsats om minst 0.25 % Cr och/eller 1.25 % Si och/eller 1.25 % Mn. Såsom ordinär produkt skola dock redovisas vissa enklare låglegerade stål, såsom bl. a. dynamoplåt med en halt av mindre än 1.5 % Si, konstruktionsstål samt enklare stål för verktyg med mindre än 0.55 % C, 1.5 % Mn och 0.5 % Cr.
 - b) olegerade stål i C-halter om 0.75 % och högre. Undantag härifrån utgör dock material, som normalt icke underkastas särskild värmebehandling eller annan kvalitetskontroll, t. ex. spadplåt, kulkvarnskulor etc.
 - c) olegerade stål i C-halter under 0.75 % men med speciell kontroll på slagghenhet, kornstorlek, hårdbarhet, ytavkolning eller magnetiska egenskaper.

Tab. 5. Tillverkningen av smidda samt varmvalsade och varmdragna produkter av väll- och götmetall samt erhållet skrot år 1949.

Tillverkningar	Hela tillverkningen		Därav till avsalu		
	Ton	Saluvärde 1 000 kr.	för export	inom landet	Saluvärde 1 000 kr.
			Ton		
1. Smidda och varmvalsade produkter av vällmetall	—	—	943	308	1 105
a) Ämnen	560	383	—	—	—
b) Andra	1 419	1 255	943	308	1 105
2. Smidda produkter av götmetall	—	—	2 570	22 600	40 996
a) Ämnen	20 915	22 014	—	988	1 138
b) Andra	56 773	75 924	2 570	21 612	39 858
Stångmaterial	4 741	11 983	747	2 439	8 594
Grövre formsmide	52 032	63 941	1 823	19 173	31 264
3. Varmvalsade och varmdragna produkter av götmetall	—	—	65 450	766 045	513 686
a) Ämnen	—	—	2 825	117 432	51 963
Rörämnen, runda: massiva	41 920	13 649	—	40 658	16 035
ihålliga	39 200	21 046	—	—	—
Platiner	180 051	66 602	1 690	5 888	2 967
Andra ämnen	743 551	294 329	1 135	70 886	32 961
b) Andra	878 484	583 274	62 625	648 613	461 723
Ihålligt borrhåll	7 624	8 022	5 263	1 018	6 567
Balkar, minst 80 mm höjd:					
vikt/lpm minst 60 kg	463	153	—	417	138
» 20—60 kg	4 774	1 685	19	3 827	1 361
» mindre än 20 kg	5 281	1 974	—	5 257	1 965
Vinkeljärn och annat fasonjärn, minst 10 mm dimension av tvärsnittet:					
vikt/lpm minst 60 kg	1 387	637	—	776	356
» 20—60 kg	4 835	1 951	2	4 326	1 732
» mindre än 20 kg	29 254	12 758	266	26 162	11 413
Banmaterial:					
räls och växelungämnen:					
vikt/lpm minst 15 kg	26 448	9 336	—	23 677	8 358
» mindre än 15 kg	67	25	—	67	25
skarvjärn och bottenplåtar	3 607	1 430	—	3 607	1 430
Bandjärn och -stål i ringar, stänger el. överböjda knippor, med en tjocklek mindre än 3 mm och en bredd av mer än 10 mm	59 477	35 439	2 712	23 767	15 984
Tråd-, band- och fasonjärn, högst 10 mm dimension av tvärsnittet:					
valstråd, rund	118 036	64 549	18 809	71 113	48 550
andra slag	4 010	2 428	372	2 706	1 739

TAB. 5 (forts.). TILLVERKNINGEN AV SMIDDA SAMT VARMVALSADE OCH VARMDRAGNA
PRODUKTER AV VÄLL- OCH GÖTMETALL SAMT ERHÅLLET SKROT ÅR 1949.

1	2	3	4	5	6
Tillverkningar	Hela tillverkningen		Därav till avsalu		
	Ton	Saluvärde 1 000 kr.	för export	inom landet	Saluvärde 1 000 kr.
			Ton		
Valsjörn, ej förut nämnt:					
armeringsjärn	67 395	28 319	1	66 370	27 876
annat	226 357	148 000	13 898	163 178	119 556
Plåt med en tjocklek av:					
minst 5 mm	80 655	37 837	319	68 593	31 877
3—5 mm	21 885	20 587	787	16 882	15 279
0·6—3 mm	94 947	82 693	1 808	82 172	58 607
0·3—0·6 mm	23 123	16 520	370	22 754	16 390
Rör: kullagerör och ämnesrör	36 512	40 429	10 470	20 621	38 256
andra varmvalsade eller varmdragna rör	62 347	68 502	7 529	41 323	54 264
Summa smidda samt varmvalsade och varmdragna produkter (1—3)	—	—	68 963	788 953	555 787
4. Avhugg och annat skrot för omsmält- ning	403 327	67 612	27	3 615	491
erhållet vid framställning av de i tab. 4 och 5 redovisade tillverkningar.					
Av vällmetall	177	92	27	56	44
" götmetall	403 150	67 520	—	3 559	447

Tab. 6. Uppfordringen ur andra malm-

	1	2	3	4	5	6
					Totala kvantiteten utfraktat berg och malm	
					under jord i dagbrott	T o n
	Län samt gruvfältets och gruvans namn	Malmens art	Antal med malmfångst arbetade utmål	Drifts-tid Dagar		
1	Södermanlands län	—	3	—	—	3 378
	<i>Tunabergs kommun:</i>					
2	Stora Utterviks- samt Strömshultsgruvorna	Manganmalm	3	150	—	3 378
3	Östergötlands län	—	3	—	97 374	15 395
	<i>Godegårds kommun:</i>					
4	Åmmebergsfältet	Zink- och blymalm ³⁾ —	—	245	66 566	15 395
	<i>Tjällmo kommun:</i>					
5	Baggetorps- och Algruvorna	Volfram- och molybdenmalm	3	284	30 808	—
6	Värmlands län	—	5	—	12 964	—
	<i>Färnebo kommun:</i>					
7	Långbansfältet	Manganmalm	5	275	12 964	—
8	Örebro län	—	12	—	190 185	2 496
	<i>Hamnars och Lerbäcks kommuner:</i>					
9	Åmmebergs zinkgruvor	Zink- och blymalm	4	245	55 980	1 196
	<i>Linde kommun:</i>					
10	Nybergsfältet	Manganmalm	1	200	6 358	—
	<i>Kopparbergs köping:</i>					
11	Kaveltorpsfältet	Bly- och zinkmalm	1	110	—	1 300
12	Ljusnarsbergs gruvfält	Bly-, zink- och kopparmalm	1	248	17 584	—
	<i>Ljusnarsbergs kommun:</i>					
13	Yxsjöbergsfältet	Volframalm	5	283	110 263	—
14	Västmanlands län	—	—	—	—	—
	<i>Sala stad:</i>					
15	Sala silvergruva	Zinkmalm	—	—	—	—

1) Inklusive stuf- och plockmalm o. d. — 2) Malmen höll även 27.46 % järn och 0.14 % fosfor. —

gruvor än järnmalmgruvor år 1949.

7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Erhållen direkt användbar malm ¹⁾			Den direkt användbara malmens genomsnittshalt av						Erhållen anrikningsmalm		Erhållet gråberg	
Totalt	därav uräldre varp	koppar	mangan	svavel	andra	guld	silver	Totalt	därav uräldre varp	inom fyndigheten	utom fyndigheten	
Ton	1 000 kr.	Ton	Procent			Gram per ton			Ton	Ton		
2 122	51	—	—	—	—	—	—	—	—	1 256	—	1
2 122	51	—	—	9.44	0.18	²⁾ —	—	—	—	1 256	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	93 041	5 675	7 908	17 495	3
—	—	—	—	—	—	—	—	61 613	—	4 953	15 395	4
—	—	—	—	—	—	—	—	31 428	5 675	2 955	2 100	5
—	—	—	—	—	—	—	—	9 727	—	2 665	572	6
—	—	—	—	—	—	—	—	9 727	—	2 665	572	7
5 882	147	—	—	—	—	—	—	165 837	1 511	10 576	11 897	8
—	—	—	—	—	—	—	—	48 286	—	7 694	1 196	9
5 882	147	—	—	15	0.02	⁴⁾ —	—	—	—	476	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	2 170	1 080	210	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	15 388	—	2 196	—	12
—	—	—	—	—	—	—	—	99 993	431	—	10 701	13
—	—	—	—	—	—	—	—	648	648	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	648	648	—	—	15

³⁾ Utmålet redovisat på Örebro län. — ⁴⁾ Malmen höll även 15 % järn och 0.035 % fosfor.

	1	2	3	4	5	6
1	Kopparbergs län	—	18	—	408 855	34 412
	<i>Falu stad:</i>					
2	Falu gruva	Svavelkis.....	1	299	105 400	34 412
	<i>Vika kommun:</i>					
3	Kalvbäcksfältet	Zink- och blymalm samt svavelkis	3	256	2 611	—
	<i>Stora Skedvi kommun:</i>					
4	Lövsåsfältet	Bly- och zinkmalm	2	277	27 269	—
	<i>Garpenbergs kommun:</i>					
5	Garpenbergs odalfält	Zink-, bly- och kopparmalm	2	259	107 416	—
	<i>Grangärde kommun:</i>					
6	Saxbergsfältet	Zink-, bly- och kopparmalm	2	278	86 007	—
	<i>Norrbärke kommun:</i>					
7	Stollbergs- och Svartbergfältet ¹⁾	Bly- och zinkmalm	6	289	61 014	—
8	Gränsgruvan	Zink- och blymalm samt svavelkis	2	290	19 138	—
9	Västerbottens län	—	34	—	1 023 284	389 585
	<i>Skellefteå kommun:</i>					
10	Bolidens gruvfält	Guld- och koppar- malm, svavelkis samt andalusit	11	290	147 143	106 952
	<i>Jörns kommun:</i>					
11	Renströmsgruvan.....	Koppar-, bly- och zinkmalm samt svavelkis	1	294	29 828	—
12	Åkullagruvan	Kopparmalm och svavelkis	2	290	64 174	61 790
	<i>Mald kommun:</i>					
13	Adakfältet.....	Kopparmalm	6	245	192 479	10 349
14	Rudtjebäcksfältet	Svavelkis.....	1	250	7 710	—
	<i>Lycksele kommun:</i>					
15	Kristinebergs gruvfält	Koppar- o. zinkmalm samt svavelkis	11	241	523 293	180 244
16	Rävlidens gruvfält	Koppar- och zink- malm	2	241	58 657	30 250
17	Norrbottens län	—	3	—	232 559	—
	<i>Arjeplogs kommun:</i>					
18	Laisvallsfältet	Blymalm	3	243	232 559	—
19	Hela riket		78	—	1 965 221	445 266

¹⁾ Jfr sid. 15, st. 3. — ²⁾ Arsenik.

7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
4 269	70	4 269	—	—	—	—	—	—	352 828	4 579	10 162	84 810	1
4 269	70	4 269	—	—	30	—	—	—	126 754	2 239	—	15 297	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	654	—	1 957	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	28 554	2 328	1 043	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	67 813	—	—	39 603	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	79 158	—	6 849	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	33 219	—	—	27 749	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	16 676	12	313	2 161	8
14 479	1 011	—	—	—	—	—	—	—	1 075 264	—	820	322 306	9
14 479	1 011	—	1 46	—	24 3	2) 17 1	24	54	168 922	—	820	69 874	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	12 623	—	—	17 205	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	125 964	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	179 574	—	—	23 254	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	210	—	—	7 500	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	533 314	—	—	170 223	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	54 657	—	—	34 250	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	232 559	—	—	—	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	232 559	—	—	—	18
26 752	1 279	4 269	—	—	—	—	—	—	1 929 904	12 413	33 387	437 080	19

Tab. 7. Avsaluproduktionen av oarbetad

1	2	3	4
V a r u s l a g	Kvan- titets- grund	Kvantitet	Värde 1 000 kr.
<i>Sten och stenarbeten:</i>			
Granit och gnejs:			
blocksten (råblock)	ton	17 693	502
krossad sten, makadam och granitsand ¹⁾	"	1 797 911	8 553
gatsten: storgatsten	"	57 738	2 151
smågatsten, handslagen	"	104 089	3 826
kantsten: bearbetad endast med pikhacka eller spetsmejsel, ävensom rå	"	45 287	1 946
på annat sätt bearbetad	"	10 382	667
strandskoningssten	"	1 300	25
byggnadssten: bearbetad endast med pikhacka eller spets- mejsel	"	3 309	645
annan	"	11 817	2 482
gravvårdar o. gravramar: oslipade	"	6 712	3 455
slipade, polerade eller skulpterade	"	4 552	4 117
andra arbeten: oslipade	"	1 376	628
slipade, polerade eller skulpterade	"	503	410
S. k. svarta och gröna graniter:			
blocksten (råblock)	"	15 840	1 213
krossad sten och makadam och granitsand	"	313 894	1 492
gravvårdar o. gravramar: oslipade	"	2 195	1 343
slipade, polerade eller skulpterade	"	4 771	4 716
andra arbeten: oslipade	"	129	88
slipade, polerade eller skulpterade	"	1 050	1 026
Porfyr: arbeten	"	520	83
Täljsten:			
blocksten (råblock)	"	250	3
täljstensmjöl (inkl. krossad sten)	"	8 430	360
arbeten	"	2 206	1 067
Lerskiffer: råsten			
takskiffer	"	5 849	53
andra arbeten	"	625	162
.....	"	1 505	360
Glimmerskiffer: råsten			
.....	"	650	26
Alunskiffer: skifferkalk och -mjöl			
skifferaska m. m.	"	316	15
.....	"	118 521	374
²⁾ Sandsten:			
råsten (råblock)	"	2 532	46
flis och krossad sten	"	29 955	387
byggnads- och monumentsten	"	159	38
slip- och brynstenar ³⁾	"	979	198
andra arbeten	"	903	74
Kvartsit:			
råsten	"	36 881	250
flis och krossad sten (slipsand)	"	130 438	707
malen sten	"	7 637	190

¹⁾ Därav 406 714 ton makadam med ett värde av 1 103 000 kr. vid järnmalms- och andra malmgruvor.²⁾ Arbeten av sandsten omfatta även arbeten av kvartsit.³⁾ Dessutom ha 950 ton slip- och brynstenar till ett värde av 196 000 kr. tillverkats av hemarbetare.

sten och stenarbeten m. m. år 1949.

1	2	3	4
Varuslag	Kvantitetsgrund	Kvantitet	Värde 1 000 kr.
<i>Sten och stenarbeten (forts.):</i>			
Flinta: rå	ton	2 700	7
malen	"	272	69
<i>Kalksten och dolomit:</i>			
råblock till stenhuggerier	"	33 248	698
råsten för: kalkbränning	"	367 622	2 467
cementtillverkning	"	2 011 229	5 927
andra ändamål	"	487 977	3 290
kalkstensmjöl	"	192 600	2 443
foderkalk	"	12 955	594
kalkmargel för cementtillverkning m. m.	"	414 671	555
byggnads- och monumentsten: oslipad	"	5 398	935
hyvlad eller slipad	"	17 514	4 879
skulpterad	"	5	10
andra arbeten	"	1 936	283
Marmor: råblock	"	14 720	1 137
krossad sten	"	9 596	317
byggnads- och monumentsten	"	16 927	7 729
möbelmarmor och andra arbeten	"	1 679	1 160
Fältspat: omalen	"	23 088	702
därav: 1:a	"	6 294	332
2:a	"	3 274	181
andra kvaliteter	"	13 520	189
malen	"	15 871	871
Kvarts: omalen	"	45 808	507
malen	"	23 994	515
Glimmer: omalen	"	11	1
malen	"	50	8
Baryt, malen	"	923	95
Talk	"	407	20
<i>Kalk¹⁾: framställd genom periodisk bränning:</i>			
osläckt kalk	hl	1 752 255	4 135
släckt kalk	ton	135 630	
osläckt kalk	hl	90 648	392
släckt kalk	ton	7 009	
<i>framställd genom kontinuerlig bränning:</i>			
osläckt kalk ²⁾	hl	5 959 783	30 245
bränd dolomit	ton	613 163	
osläckt kalk	hl	151 645	1 450
bränd dolomit	ton	20 751	
släckt kalk	hl	1 066 992	4 498
slagen kalk	ton	66 723	
slagen kalk	hl	1 908	38
mjölalk	ton	271	
osläckt kalk	hl	21 700	52
släckt kalk	ton	1 557	
Kaolin, slammad	ton	3 071	248
Kiselgur: bränd	"	1 844	363
arbeten därav	"	32	6
Krita, slammad	"	16 225	1 425

¹⁾ Rymd- och viktuppgifterna avse samma kvantiteter.²⁾ I uppgifterna för osläckt kalk ingår produktionen vid sulfatmasse- och karbidfabriker, kopparverk och sockerbruk med 2 330 337 hl, 211 617 ton och 13 318 000 kr. Hektoliter- och värdesiffrorna äro delvis uppskattade.

Tab. 8. Uppfordringen ur

1		2		3	4
Stenkolsfältets (-gruvans)					
belägenhet		namn		Drifts- tid	Brytnings- mängd (berg, sten- kol och lera)
				Dagar	Ton
1	Kristianstads län			—	215 950
2	Västra Broby m. fl. kommuner	Nyvang (Ormastorp) ¹⁾		242	215 950
3	Malmöhus län			—	458 452
4	Halmstads kommun	Bulstofta		80	260
5	Ekeby kommun	Haberga n:r 2		263	7 698
6	Ekeby m. fl. kommuner	Skromberga		242	65 020
7	Trollenäs kommun	Stabbarp		50	²⁾ 800
8	Höganäs stad och Väsby kom- mun	Höganäs		242	³⁾ 112 277
9	Norra Vrams kommun	Gunnarstorp		242	72 300
10	Risekatslösa kommun	Schakt C. J. Malmros		242	77 742
11	Södra Vrams m. fl. kommuner	Billesholms smågruvor ⁴⁾		299	12 366
12		46 a Oskar Andersson		73	276
13	Bjuvs m. fl. kommuner	Bjuv		243	98 550
14	Joustorps kommun	Rögla		280	3 700
15		Rögla A		300	4 476
16	Kågeröds kommun	Simmelsberga n:r 1		49	380
17	Röddinge kommun	Fyleverken		300	1 616
18		Röddingeberg		299	991
19	Hela riket			—	674 402

¹⁾ De redovisade, genom Nyvångsfältets schakt uppfordrade kvantiteterna ha brutits inom enbart brytningen har ägt rum i 291 dygn. — ²⁾ Avser 18 gruvor, som brutits av enskilda företagare.

Tab. 9. Drivkraft, använd

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Motorer	Vid gruvbrytning								Vid anrikning, sintring och brikettering			
	för omedelbar drift av maskiner och apparater						för drivande av elektrici- tetsgenera- torer		för omedelbar drift av maskiner och apparater		för drivande av elektrici- tetsgenera- torer	
	uppfördring och pumpning		borrning		andra ändamål							
	Antal	Hk	Antal	Hk	Antal	Hk	Antal	Hk	Antal	Hk	Antal	Hk
Vattenhjul	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vattenturbiner ..	—	—	—	—	—	—	20	7 711	—	—	1	130
Ångmaskiner	2	62	—	—	1	30	1	19	—	—	—	—
Ångturbiner	—	—	—	—	—	—	2	1 530	—	—	—	—
Oljemotorer	32	431	—	—	2	130	5	335	—	—	—	—
Gasmotorer	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Elektriska motorer	1 532	87 084	275	33 497	3 115	32 184	—	—	4 914	80 837	—	—
Summa	1 566	87 577	275	33 497	3 118	32 344	28	9 595	4 914	80 837	1	130

¹⁾ Här ingå motorer vid gruvor för andra ändamål än gruvbrytning med 1 942 elektriska motorer om 18 263 hk för omedelbar maskindrif samt 2 ångturbiner om 21 760 hk för elektrisk generatordrift.

stenkolsgruvorna år 1949.

5	6	7	8	9	10	11	12	13	
E r h ä l l n a p r o d u k t e r									
S t e n k o l					Eldfast lera		Klinkerlera		
A-kol	B-kol	C-kol	Totalt						
T o n			Ton	1 000 kr.	Ton	1 000 kr.	Ton	1 000 kr.	
100 370	15 670	30 690	146 730	3 487	—	—	—	—	1
100 370	15 670	30 690	146 730	3 487	—	—	—	—	2
38 799	106 007	25 076	169 882	2 883	179 384	1 275	52 303	260	3
—	202	—	202	8	—	—	—	—	4
—	43	—	43	1	7 655	153	—	—	5
—	13 607	—	13 607	105	—	—	48 003	208	6
—	—	—	—	—	—	—	800	10	7
3 530	17 970	22 330	43 830	362	67 122	248	—	—	8
12 160	23 930	1 250	37 340	778	20 610	387	—	—	9
—	44 742	—	44 742	823	—	—	—	—	10
5 869	4 857	—	10 726	402	—	—	—	—	11
—	276	—	276	11	—	—	—	—	12
17 240	—	—	17 240	327	78 410	370	—	—	13
—	—	—	—	—	—	—	3 500	42	14
—	—	—	—	—	4 476	69	—	—	15
—	380	—	380	14	—	—	—	—	16
—	—	1 309	1 309	50	307	12	—	—	17
—	—	187	187	2	804	36	—	—	18
139 169	121 677	55 766	316 612	6 370	179 384	1 275	52 303	260	19

Kristianstads län. — ²/1 dagbrott. — ³/Därav i dagbrott 14 192 ton eldfast lera och 1 305 ton berg. Dagbrotts-

vid bergverken år 1949.

14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Vid järnverk samt andra metallframställningsverk o. d.				Vid stenindustriella anläggningar				Summa motorer			
för omedelbar drift av maskiner och apparater		för drivande av elektricitetsgeneratorer		för omedelbar drift av maskiner och apparater		för drivande av elektricitetsgeneratorer		för omedelbar drift av maskiner och apparater		för drivande av elektricitetsgeneratorer	
Antal	Hk	Antal	Hk	Antal	Hk	Antal	Hk	Antal	Hk	Antal	Hk
3	70	—	—	—	—	—	—	3	70	—	—
20	6 310	63	58 072	5	84	2	75	25	6 394	86	65 988
3	1 550	3	400	5	215	—	—	11	1 857	4	419
—	—	5	10 725	—	—	2	21 760	—	—	9	34 015
1	100	1	1 000	110	3 421	2	152	145	4 082	8	1 487
—	—	3	4 500	—	—	—	—	—	—	3	4 500
43 633	598 476	—	—	6 114	74 521	—	—	59 583	906 599	—	—
43 660	606 506	75	74 697	6 234	78 241	2 6	21 987	59 767	919 002	110	106 409

om 15 402 hk samt 1 ångmaskin om 20 hk. — ²/Häri ingår ett skifferoljeverk med 1 526 elektriska motorer

Av Kommerskollegium

hava intill den 15 januari 1951 offentliggjorts av:

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK:

INDUSTRI OCH BERGSHANTERING:

INDUSTRI. Årgångarna 1911—1948.

BERGSHANTERING. Årgångarna 1911—1949.

SPECIALUNDERSÖKNINGAR:

Textil- och beklädnadsindustrin.

Läder-, hår- och gummivaruindustrin.

Sveriges bergshantering år 1913.

Sveriges monterade vattenkraft (1919).

Sveriges utbyggda vattenkraft år 1930.

HANDEL. Årgångarna 1911—1948.

SJÖFART. Årgångarna 1911—1948.

STATISTISKA MEDDELANDEN:

SER. A. BAND III: 1. Statistisk översikt av det svenska näringslivets utveckling åren 1870—1915.

BAND IV: 10. 1931 års företagsräkning.

SER. C. MÅNADSSTATISTIK ÖVER HANDELN. Årgångarna 1913—1950.

BLAND ÖVRIGA PUBLIKATIONER MÄRKAS:

KOMMERSIELLA MEDDELANDEN. Årgångarna 1914—1950.

EKONOMISK ÖVERSIKT. Årgångarna 1921—1939 samt av årgången 1940 häft. 1.

RIDDARHYTTE MALMFÄLT. Beskrivningar över mineralfyndigheter N:r 1.

PERSBERGS MALMTRAKT och berggrunden i de centrala delarna av Filipstads bergslag. Beskrivningar över mineralfyndigheter N:r 2.
